

Literatura și Festival

DUNĂREA DE JOS

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI • CENTRUL CULTURAL DUNAREA DE JOS

Nr. 150
august
2014

Suflet către Suflet!

Festivalul de Film FUTURE MOVIE

Future Movie pentru a cincea oară la Galați

În perioada 30 iulie – 3 august 2014, la Galați a avut loc a V-a ediție a Festivalului de Film „Future Movie” organizat de Centrul Cultural *Dunărea de Jos* și Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film (UARF), sub egida Consiliului Județean Galați (președinte: scriitorul și doctorul Nicolae Dobrovici Bacalbașa).

Festivalul s-a desfășurat în Grădina de vară a Teatrului Muzical „Nae Leonard” și timp de cinci zile a oferit publicului gălățean filme studențești de scurt metraj (în deschiderea fiecărei serii) și filme consacrate.

Invitatul de onoare și inițiatorul festivalului, regizorul Ioan Cărmăzan, acompaniat de actrița Ioana Crăciunescu și poetul Dan Mircea Cipariu (prezentatorii festivalului) au adus la Galați nu numai filme de Oscar, ci și filme românești de succes împreună cu producătorii și regizorii lor. Directorul Festivalului, sculptorul Sergiu Dumitrescu, a declarat pentru AgențiadeCarte.ro: „Sperăm ca și această ediție pe care o realizăm în parteneriat cu UARF să fie una de succes și să adune peste 5000 de spectatori așa cum s-a întâmplat și la celelalte ediții. Avem filme pentru toate gusturile, publicul se poate întâlni cu unii dintre actorii și regizorii filmelor, în carne și oase”. Au fost proiectate filmele românești („#Selfie”, în regia Cristinei Iacob, „Closer to the Moon”, în regia lui Nae Caranfil) și internaționale („Blue Jasmine”, în regia lui Woody Allen, „Gravity”, în regia lui Alfonso Cuarón, sau animația „Frozen”, în regia semnată de Chris Buck și Jennifer Lee).

Nicolae Dobrovici Bacalbașa (președinte CJG), Diana Mețiu (UARF), Andrei Nicolae Teodorescu (regizor), Sergiu Dumitrescu (Manager CCDJ).

Dan Mircea Cipariu, Sergiu Dumitrescu, Ioana Crăciunescu și Ioan Cărmăzan (Președinte UARF).

Cristina Iacob (regizor) și actorii filmului #Selfie.

Festivalul de Fanfare „Iosif Ivanovici”

Ediția a X-a, 8-10 august 2014

Centrul Cultural Dunărea de Jos a organizat în acest an o ediție aniversară a Festivalului Internațional de Fanfare *Iosif Ivanovici*. Debutul Festivalului s-a produs în anul 2005, ca un omagiu adus compozitorului român Iosif Ivanovici, prin punerea în valoare a uneia din tradițiile Galaiei, tradiție ce datează din anul 1832, odată cu înființarea primei fanfare militare în cadrul Regimentului de Marină 11 Siret.

Festivalul reunește fanfare profesionale, fanfare populare dar și de copii și tineret, grupuri de majorete, dansuri sportive și artistice, dansuri populare, soliști vocali, instrumentați cu un repertoriu divers: valsuri, maruri de concert și de defilare, muzică de film, arii din opere și operete, dar și muzică populară și ritmuri cu specificul zonelor geografice românești, europene și orientale.

Fanfarele invitate din Turcia, Bulgaria, Republica Moldova și din toate zonele folclorice ale României:

Suceava, Botoșani, Iași, Prahova, Vaslui, Bârlad, Brăila, Constanța, Giurgiu, Pitești, Alba Iulia, Sighișoara, Câmpia Turzii au evoluat pe scena amplasată la Casa de Cultură a Sindicatelor, dar și în Grădina Publică, Parcul Eminescu și Faleza Superioară și Inferioară a Dunării, precum și în localități ale Judeului Galați: Târgul Bujor, Tecuci.

Festivalul a fost deschis cu parada fanfarelor după care, în acordurile Valsului „Valurile Dunării”, au evoluat grupurile de majorete și dansatori.

Concertul de deschidere al Festivalului a fost susținut de Fanfara „Valurile Dunării” împreună cu Orchestra de suflători „Valahia” și soliștii vocali și instrumentiști cu un repertoriu ce cuprinde piese muzicale de o mare diversitate din patrimoniul universal și național oferind spectacolul de sunet, fascinația pe care o provoacă uniformele tradiționale, dar și unitatea mișcărilor, ritmul și solemnitatea cântecului.

Marin BOROCHINĂ

S-au deschis porțile Centrului Multicultural „Dunărea de Jos”

Centrul Multicultural *Dunărea de Jos*, un proiect cu fonduri europene care tocmai s-a încheiat, după 29 de luni (coordonator Laura Angheluță), oferă Galațiului un nou spațiu pentru manifestări culturale, pentru activitățile etniilor din Galați. Clădirea face parte din patrimoniul cultural al orașului, reabilitată, consolidată și amenajată în cele mai mici detalii și se află în Strada Domnească nr 91. Spațiul generos al Centrului Multicultural *Dunărea de Jos* oferă o scenă și un mini-amfiteatru unde se vor putea organiza serate muzical-literare, spectacole, întâlniri, expoziții.

Marius Stan (Primarul Municipiului Galați) și Nicolae Dobrovici Bacalbașa (Președintele Consiliului Județului Galați)

Festivalul de Folclor Doina Covurluiului

Ediția a IX-a a Festivalului Internațional de Folclor „Doina Covurluiului” se desfășoară în perioada 14 - 17 august pe scena din fața Casei de Cultură a Sindicatelor unde evoluează ansambluri și formații din 12 țări (Algeria, Bulgaria, Ghana, Grecia, Israel, Norvegia, Polonia, Serbia, Letonia, Slovacia, Turcia și România). Gălățenii iubitori de folclor au ocazia să-i asculte în recital pe invitații noștri de onoare,

Maria Dragomiroiu (sâmbătă 16 august) și Ilie Roșu (duminică 17 august).

Fanfara Valurile Dunării invitată la Câmpia Turzii

În perioada 25-26 august 2014, Fanfara *Valurile Dunării* a participat la ediția a VI-a a Festivalului *Promenada Verii*, organizat de Consiliul Local și de Primăria Câmpia Turzii, alături de fanfare din Alba Iulia, Gherla și Câmpia Turzii.

Fanfara gălățeană a susținut concerte de muzică de promenadă și divertisment, în Parcul Central *Ionel Floașiu* dar și în orașul Turda și la salina din această localitate, bucurându-se de un deosebit succes datorită repertoriului și a prestației artistice.

Tabăra de creație

Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, prin Serviciul Cercetare, a organizat în perioada 21-25 iulie 2014, cea de-a doua ediție a **Taberei de creație**, la Muzeul Satului „Petru Caraman” de la Gârboavele, care a avut ca scop valorificarea artei și creației populare tradiționale, punerea în contact a tinerilor, lipsiți de alternative, cu valorile spirituale românești, dezvoltarea simțului pentru frumos.

În cadrul taberei s-au organizat patru ateliere de creație (olărit - coordonat de

meșterul Marcel Mocanu din Braniștea, pictură pe sticlă - coordonat de Georgiana Pasnicu, măști populare - coordonat de Paul Buța și ouă încondeiate - coordonat de Anișoara Ștefănuță). De asemenea, participanții s-au bucurat de prezența în cadrul taberei și a domnului Iacob Giurgiu din Galați - meșter curelar.

În cadrul taberei s-au vizitat obiectivele muzeale, s-au organizat sesiuni de vizionare a unor filme documentare etnografice, sesiuni de inițiere în dansul popular tradițional și activități de cunoaștere a personalităților gălățene din domeniul etnografiei și folclorului - Tudor Pamfile, Petru Caraman și Octavian Buhociu. De asemenea, din culegerile lui Tudor Pamfile au fost selectate jocuri de copii care au fost realizate cu participanții la tabără, s-au desfășurat activități de socializare și cunoaștere reciprocă, precum și drumeții în apropierea muzeului, în vederea cunoașterii rezervației naturale.

La finalul Taberei de creație au fost oferite diplome de participare, materiale promoționale de promovare a instituțiilor muzeale gălățene rezultate în cadrul Proiectului „Circuit turistic muzeal în județul Galați”, de asemenea, participanții au primit obiectele confecționate în cadrul taberei, pe care le pot folosi ca model pe viitor, în vederea realizării unor replici. Ediția din acest an a Taberei de creație s-a bucurat de un real succes, mărturie stând și părerile participanților precizate în caietul de impresii.

Muzeul Zonei Pescărești din Județul Galați

Acesta este titlul unui valoros proiect întocmit și propus de Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, prin Serviciul Cercetare, Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare, care a fost selectat, în vederea obținerii unei finanțări în cadrul Programului Operațional pentru Pescuit 2007-2013, derulat cu sprijinul Uniunii Europene și a Guvernului României. Proiectul a fost depus la Asociația pentru Dezvoltare Durabilă „Prut-Dunăre” Galați, valoarea proiectului fiind de 1681680,00 lei.

Locația proiectului, în suprafață de 14.200 mp, s-a stabilit în zona de agrement a Pădurii Gârboavele, pe latura sudică a Muzeului Satului „Petru Caraman”. Amplasamentul reconstituie la scară mică arhitectura specifică zonei pescărești, de pe malul drept al Prutului Inferior – și malul strâng al Dunării Inferioare.

„Muzeul Zonei Pescărești din Județul Galați”, constă într-un ansamblu de obiective care include două gospodării tradiționale – înțelegând prin aceasta locuințe și anexe aferente (specifice Zonei Etnografice Covurlui Nord – Zona Prutului Inferior, respectiv Zonei Etnografice Galați – Zona Prutului Inferior), o cherhana, un iaz, un pavilion pentru activități culturale în aer liber și împrejmui.

După semnarea contractelor de finanțare de către autoritatea finanțatoare și beneficiar, vom reveni cu detalii.

Anișoara Stegaru Ștefănuță

Obiceiuri tradiționale în contemporaneitate
- de la manifestare in situ la studiu de caz *

Legarea suratelor

Ideea inițierii unui studiu amplu asupra evoluției, transformărilor și formelor de manifestare specifică pe care le-a îmbrăcat de-a lungul timpului unul dintre cele mai interesante obiceiuri, care face subiectul expunerii de față - *legarea suratelor*, s-a conturat odată cu momentul începerii realizării unui film documentar menit să redea în variantă vizuală reconstituirea acestui obicei.

Pregătirea realizării filmului documentar a început, cum este și firesc de altfel, cu o documentare asupra materialului existent în diferite lucrări sau studii de specialitate privitoare la obiceiul vizat, dublată ulterior de o descindere în teren - în localitatea Piscu din județul Galați, în vederea radiografierii structurii actuale a obiceiului.

Studiul de față are ca reper informații culese de la persoane care fac parte din trei generații diferite - persoane intervievate în anii '70-'80¹, născute la începutul secolului XX, persoane intervievate în anul 2006, a căror vârstă se situa între șaizeci și șaptezeci de ani, și cea de-a treia generație - fete aflate în pragul adolescenței - de asemenea în 2006².

După cum menționează etnologul Eugen Holban în studiul său intitulat „*Echinocliul de primăvară - Suratele*”, realizat pe baza unor cercetări desfășurate în perioada anilor '70-'80, „în trecut, ritualul *legării* sau *prinderii suratelor* avea loc fie la Sântul Toader, fie la 1 martie, în odaia uneia dintre fete. Grupul se constituia din aproximativ șase - cincisprezece fete, unite de obicei prin legături de rudenie, vecinătate ori prietenie. (...) În ritualul *legării suratelor*, atât al fetelor, cât și al femeilor (n.n. pentru că ritualul *însurătorii* se repeta în fiecare an, până la atingerea vârstei de treizeci de ani), gestul smulgerii unor fire de păr de pe propriul cap și *plantarea* lor - câte unul sau mai multe - la

fiecare fată din grup, constituia actul fundamental al ritualului.” Conform aceluiași autor, „din momentul *însurătorii*, fiecare fată își desfăcea un cerceș de la ureche și îl arunca într-un castron sau într-o cofă cu apă. Apoi, una dintre ele, după ce era legată în prealabil la ochi cu o basma, băga mâna și scotea la nimereală un cerceș. Stăpâna cerceșului ce se nimerea a fi scos, devenea surata cea mare și avea datoria - dar și cinstea - de a găzdui toate întâlnirile grupului, întâlniri care se petreceau la date fixe, stabilite prin tradiție. (...) „După constituirea grupului, următoarea întâlnire a suratelor avea loc în ziua de Florii, când se bea *mărțișorul*. Părinții suratei celei mari care găzduiau ceremonialul, aduceau un pahar cu vin, iar suratele își aruncau mărțișoarele în

el. Tot ei, părinții le spălau pe mâini, pe rând, pe fiecare dintre fete, dându-le apoi să bea din paharele în care-și aruncaseră mărțișoarele. Fetele își luau fiecare propriul mărțișor și îl agăța apoi de creanga unui pom roditor sau al unui trandafir pe care îl urmăreau toată vara să vadă dacă înfloresc frumos și dacă - în cazul pomului - dă roade bune.”³

Din dialogul purtat de noi cu vârstnicele satului în anul 2006, actantele de altădată, sesizăm producerea unui fenomen de fragmentare a obiceiului și totodată dezvoltarea unor „variante” investite pregnant cu atribuții de divinație. „*Io așa am înțales di pi la mama, cî după ci ieșau din biserică în zăua di Florii, cu alti fete, cu alti prieteni, luau aceli mărțășoari din piept și di undi li aveau, și legau di creanga di salcii. La pom n-am legat. Așa am făcut eu. Și țân minti cî am fost și io cu trei prietene, să dăm aceli mărțășoari pi gârlî, cî noi, așteptam si ni mărîtăm de-acu', di la paisprezece ani. Când aruncam mărțișorul spuneam: du-ti mărțișor, du-ti la vali cum ti duci tu di răpidi, așa si-mi vinî mii ursîtu'... mă rog... spuneam în gând.*

Spuneam: du-ti mărtişoru' sî-mi vină prinţisoru'".⁴

Dacă în trecut, după cum se poate observa, o atenţie deosebită se acorda în cazul *legării suratelor* ritualurilor de iniţiere, de consfinţire a legăturii ce se stabilea între tinerele surate, odată cu trecerea timpului, acestea au căpătat un loc secund, rolul principal fiind acordat unor rituri de divinaţie, rituri care prefigurau apariţia viitorului ursit. De asemenea, din relatarea anterior redată se poate remarca modalitatea de transmitere de la o generaţie la alta a informaţiilor privind obiceiul „*io așa am înţăles di pi la mama*” - fapt care susţine ideea că un rol important revenea în acest caz spaţiului domestic şi implicit îndeplinirii unor roluri prescrise în acest sens.

În forma veche a obiceiului, ritualul „*legării suratelor*” se desfăşura la Sfântul Toader şi arareori la 1 martie. Septagenarele de astăzi ne-au mărturisit că nu cunosc a fi vreo legătură între Sărbătoarea Sfântului Toader şi „*legarea suratelor*”. Era o legătură între Sf. Toader şi surate? Am întrebat. - Nu, nu, eu așa ştiu.⁵ Se poate observa faptul că în memoria colectivă s-au păstrat preponderent acele secvenţe de ritual care aveau o încărcătură spectaculară evidentă, în detrimentul acelor care aveau un caracter iniţiativ profund.

Rememorând obiceiul purtării mărtişorului, Trandafir Tasia, 68 ani din localitatea Piscu ne mărturiseşte - „*Legam mărtăsoarili în zăua di 1 martii dimineăta. Ni sculam înainti di răsăritul soarehii. Ni puneam la mânî şi mărtăsoari în piept. Dar la mânî îl pune'm întotdeauna. Şi îl purtam până la Florii. În zăua di Florii luam mărtăşoru' şi îl duşem şi îl pune'm la un copac, îl legam la un trandafir, cî așa ni învăţau bătrânii. Spunea că is buni mărtăsoarili la mânî cî nu ti pârleşti soarili dacî porţ'. Făceam mărtăşoru' din aî albă şi roşăi. Făcem mai multi modeli la capiti. Şi inimioarî, şi rotund, canafiori, ghindi. Di micî purtam mărtişor di pi la opt-nouî ani, ni lega mama. Băieţai nu purtau mărtăşor cî si spune' cî plânji în zăua nunţai*”. Întrebată fiind dacă avea grijă să fie acoperit permanent mărtişorul, răspunde: - „*A, nu, nu ţăneam cont. Așa era o tradiţii cari am apucat-o si spunea cî dacî nu pui mărtăşor, ti pârleşti soarili în timpu' verii*”. Se poate observa în acest caz o ușoară

diminuare a legăturii semnificaţie - gest. Dacă necesitatea îndeplinirii unor gesturi rituale se păstra cu titlu imperativ transmis de generaţiile anterioare, semnificaţia acestora începe să se diminueze. În timp, se accentuează valenţele de principiu pozitiv al mărtişorului, acesta începând a fi ataşat chiar şi

războiului de ţesut, în acest sens, Ioniţă Maria⁵, 58 ani ne povesteşte: „*aveam război pi timpu' iernii şi ăsam. Şi în zăua di mărtişor făseam două păpuşăli şi li agăţam la băţu' cari era pus la iepar, la iepi. Când ni legam mărtăşoru' la mână dimineăta, făceam asta şi pentru război. Numa' la război puneam, sî meargî natrea bini (n.n. firele de la urzeală). Si lăsa mărtişoru' la război până să termina de ţesut. Apoi puneam pi un pom, o floari ceva...*”

În privinţa rolului îndeplinit de mărtişor în cadrul obiceiului mai amplu al „*legării suratelor*”, Trandafir Tasia, povesteşte: „*fiecare ni alejeam undi vroiam sî-l punim. După ci sî termina slujba di la biserică di Florii, cî mergeam la biserică şi di Florii sî împarti salcia, luam cîti o bucăţâcî di salcii şi di salcia ceia legam mărtişoru'. Mergeam la un pom fructifer, legam salcia, cî salcia sî spuni cî aduci noroc. Mergeam cu fetili, vecinili sî legam mărtişoru' la pom. Fiecare avea pomu' ei. Nu legau mai multi mărtăsoari la acelaşi pom*” (n.n. mai multe fete). La o analiză atentă a acestor aspecte, se poate remarca stricteţea recomandării legării mărtişorului de către fiecare fată la un pom diferit, fără ca aceasta să mai fie dublată de cunoaşterea semnificaţiei acestui gest ritual - în trecut tinerele fete urmăreau evoluţia pomului, la care au legat

(continuare în pag....)

Violeta Ionescu:

*„noi suntem viitorul trecutului nostru,
dar și trecutul viitorului nostru”*

Interviu realizat de Ghiță Nazare

Doamna Violeta Ionescu, ați fost onorată la începutul acestui an cu *Premiul Paul Păltănea* pentru istorie, acordat de revista *Dunărea de Jos*. Cunoaștem personalitatea și valoarea științifică a operei marelui istoric al Galațiului. Ca urmare, ce semnificație are pentru Dumneavoastră obținerea acestui premiu?

Sigur că mă onorează acest premiu și sunt recunoscătoare celor care s-au gândit la mine asociind numele reputatului istoric gălățean cu persoana mea. Mai ales că domnul Păltănea a fost un model de căutător consecvent al adevărului și exactității în relatări istorice sau în dezvăluiri mai demult uitate, de la care am avut totdeauna ceva de învățat. Îi simt și acum lipsa, mai ales când vreau să consult pe cineva competent. Altădată formam doar un număr de telefon. Astăzi fac același lucru cu domnul Corneliu Stoica, atunci când vreau să aflu o părere autorizată din domeniul artei.

Acești oameni sunt și vor rămâne modele pentru mine. Viața nu se limitează la existența biologică pentru cine lasă ceva demn de luat în seamă în urma sa.

Pentru mine, profesor de istorie, o carte de referință a scrisului Dumneavoastră este *Dioclețian, fiul lui Jupiter* (2006). Știu că acum lucrați la cel de-al doilea volum. De ce ați dorit să aduceți în actualitate epoca marelui împărat roman, Dioclețian?

Am plonjat în acest subiect la început din curiozitate. Acum simt că apasă asupra mea o datorie, pentru că nu am publicat încă volumul al doilea. Când lucram la ziarul „Viața liberă” și scriam rubrica „Praznicul zilei”, am observat că cei mai mulți martiri comemorați în cursul anului sunt din timpul persecuției împăratului Dioclețian. Am vrut să știu de ce și am început să caut. Mai întâi am vrut să știu care a fost epoca în care s-a format acest om și ce l-a determinat să ia anumite decizii. Și așa, din aproape în aproape, în momentul când am ajuns la persoana împăratului, deja mă mișcam lejer în lumea lui și puteam să „aud” ce vorbeau oamenii între ei, ba chiar să pătrund în gândurile personajelor mele. Am adoptat și eu tactica lupilor sau a rechinelor care, pentru a-și prinde prada, o înconjoară de la distanță în cercuri concentrice, din ce în ce mai strânse, până o ameteșc... Sigur, în cazul meu, era vorba de documentare, nu de devorare. Totuși, a existat o oarecare tensiune, și încă mai există până voi termina și volumul al doilea și voi reuși să redau cât mai fidel posibil – atenție, nu să justific! – ce s-a întâmplat atunci. Lucrurile sunt mult mai complicate decât le prezintă acum istoria bisericească sau cea laică – fiindcă cele două versiuni sunt paralele, iar paralelele, după cum știm, se întâlnesc la infinit. Dar trebuie precizat că eu nu mi-am propus să restabilesc un adevăr istoric, ci să fac literatură pe seama unui subiect istoric, ceea ce e altceva. Eu nu dau verdicte, nici nu ridic și nu repar socluri. E mai bine să folosești pretextul istoric, realizând o literatură care să transpună cititorul într-o anumită perioadă de timp, ca într-o lume paralelă, decât să încerci să fabrici motivații sau acuze unor persoane care oricum nu se mai pot apăra.

Ce alte teme de istorie ați mai abordat sau mai aveți pe masa de lucru?

Rămânând în sfera lumii antice, fiindcă odată intrat în groapa cu lei nu e ușor să ieși de acolo, am scris și am publicat „Sărbătorile antichității”, lucrare apărută la Editura AXIS LIBRI, în anul 2008, folosindu-mă în parte de documentația pentru „Dioclețian”, unde am făcut un studiu comparativ al religiilor din spațiul mediteranean de la începuturi până la oficializarea creștinismului și am alcătuit, în premieră, un calendar al tuturor sărbătorilor antichității din perioada amintită, de la prima până la ultima zi a anului. Tot din antichitate mai am un volum care-și așteaptă editorul, „7 Tineri din Efes”, cu o serie de biografii ale unor martiri creștini mai puțin cunoscuți, romanțate dar pornind de la mărturii istorice și repere geografice certe, nu de la legende sau presupuneri. De asemenea, mă preocupă istoria Galațiului, din care mi-am ales câteva teme: „Galațiul aviativ”, o istorie a aviației din această parte de țară, care se întinde pe aproape o jumătate de veac și este puțin cunoscută, mai ales de cei tineri – volum scris în colaborare cu Dan Antoniu, cercetător competent în acest domeniu de la București; vreau să finalizez o monografie intitulată „Lebedele Mării Negre”, fiind vorba de motonavele „Transilvania” și „Basarabia”, cele mai mari și mai elegante nave de pasageri pe care le-a avut România vreodată; și am în lucru, aproape de finalizare, „O istorie a evreilor din Galați”, care va apărea anul viitor la Editura Haefer din București, și aceasta în colaborare cu istoricul dr. Lucian Zeev Hercovici, gălățean de origine, de la Biblioteca Națională din Ierusalim. Iată de ce Dioclețian „al meu” trebuie să mai aștepte puțin până când vom încheia împreună ultimul capitol.

Scrisul Dumneavoastră îmbracă forme dintre cele mai diferite: roman, poezie, proză scurtă, eseu, literatură religioasă sau medicală. De regulă, diversificarea preocupărilor disipează valoarea. În ceea ce vă privește ați excelat atât ca jurnalist cât și în calitatea de scriitor și editor. De unde această polivalență?

Personal, consider că delimitările îngustează sfera de percepție. Au fost perioade când am pictat, am cântat la pian... Am studiat pictura la Școala Populară de Artă, clasa pictorului gălățean Gh. Andreescu. Îmi amintesc când ne-a dus peste Dunăre, „la peisaj”. Cred că acel tablou, pe care din păcate nu l-am păstrat, a fost într-adevăr reușit, pictat acolo, după natură. Așa am învățat să apreciez arta, să cunosc marii creatori și să încerc să-mi exprim și eu gândurile pe pânză, în culoare. Pe de altă parte, din copilărie am studiat acordeonul și pianul, fără a ajunge la performanțe, desigur, ci doar

pentru plăcerea mea. Am avut părinți care au înțeles că un copil are nevoie de ceva mai mult decât hrană și confortul zilnic. Asta m-a ajutat să-mi formeze o cultură muzicală, să înțeleg muzica clasică, să doresc să o ascult și chiar să o interpretez. Cândva, pianul mi-a fost cel mai bun prieten și m-a ajutat să trec peste multe momente grele. Am și compus unele piese muzicale, pe care cu timpul aproape le-am uitat, fiindcă acum nu mai cânt la pian și atunci nu le-am notat pe partituri. În ce privește dragostea mea pentru cărți și pentru literatură, cred că aici m-am împotmolit, fiindcă nu este ceva de care se scapă așa ușor. Dar nu este suficient să primești, trebuie să și dăruiești. M-a obsedat o replică a lui Victor Petrini, „Cel mai iubit dintre pământeni” al lui Marin Preda, care privindu-și biblioteca se întreba: „Bine, dar tu, de la tine, ce dai?” Așa m-am întrebat și eu: de la mine, eu ce am de dat? Iar stilurile diferite pe care le-am abordat în scris de-a lungul anilor nu au fost decât modalități de expresie la un moment dat. Ca jurnalist, de exemplu, mi-a fost greu la început, fiindcă stilul gazetăresc reclamă concizie și o anumită frondă. Ca editor, am lucrat cu plăcere pe textul altor autori, atunci când a fost necesar și m-am bucurat să le fiu de folos cu îndrumările mele sau cu participarea mea, acolo unde a fost cazul. Sunt conștientă că toate acestea sunt daruri primite de la Dumnezeu, pentru care eu nu am reușit niciodată să mulțumesc îndeajuns, fiindcă, în realitate, am primit mai mult decât am dat.

Ați fost editorul unei lucrări fundamentale, romanul autobiografic „Lumea copilăriei mele”, de Crișan V. Mușățeanu. Vreți să evocați, chiar și sumar, personalitatea marelui savant?

De fiecare dată când vorbesc despre doctorul Crișan Mușățeanu, o lacrimă curge drept în suflet de pe fața nevăzută a obrazului. Acest om minunat mi-a fost ca un părinte, așa l-am simțit și așa l-am iubit. L-am cunoscut înainte de a-l vedea, din cărțile lui, ca și din relatările lui Trif Pleașa și Costel Gheorghiu care îl cunoscuseră deja. Apoi l-am întâlnit în 1999, la Centrul Cultural, când a venit din Germania, unde locuia, în vizită în Galați, împreună cu fiica sa, Cristina Mihaela de la Berlin și cu fiul său, Crișan C. Mușățeanu, directorul Muzeului Național de Istorie din București. Ca reporter la ziarul local i-am luat un interviu și atunci s-a produs „declic”-ul. Am rămas prieteni pe viață, și cum viața n-are moarte... L-am cunoscut mai bine când m-a invitat în Germania, la Freiburg, să lucrăm împreună la redactarea cărții lui de referință, „Lumea copilăriei mele”, apărută la Editura ALMA Galați, în 2000. Atunci am cunoscut-o și pe soția lui, doamna Uta Mușățeanu, o berlineză adorabilă, care vorbește perfect românește și cu care am rămas în relații amicale. Doctorul Crișan

Mușeteanu era din generația care a primit din familie și din școală o educație clasică solidă, îmbogățită continuu cu ce e mai nou din toate domeniile. Era o personalitate uriașă, dar care nu te strivea prin cultura lui, ci dimpotrivă, te stimula. Tot timpul lucra la ceva. Cerceta și scria. A însănătoșit oameni, a inventat vaccinuri, a scris mai mult decât a publicat, fiindcă nu-l interesa publicitatea, a făcut tot ce i-a stat în putință să învețe și pe alții cum să trăiască frumos. A fost un mare filantrop pentru cultura gălățeană, sponsorizând revistele „Porto Franco” și „Antares”. Mie mi-a sponsorizat romanul „Dioclețian”, m-a încurajat și m-a susținut material și moral să-mi duc proiectul până la capăt. Iar ca scriitor, ne-a lăsat

pagini memorabile despre orașul nostru, care păstrează un aer arhaic, așa cum și-a dorit, și prin care ne-a deschis o fereastră spre un Galați cunoscut astăzi, din păcate, doar din scripturi. Romanul lui, „Strigățul”, este poate cel mai bun roman de război care a apărut în literatura română. Nu mai puțin fascinante sunt proza scurtă, scrisorile, laviurile și poeziile lui, sonetele în special, unde grija pentru formă este la fel de mare ca grija pentru conținut. Toate acestea, împreună cu câteva traduceri, sunt publicate acum, unele postum, în cele trei volume de „Opere alese”, pe care le-am redactat tot eu, la dorința familiei Mușeteanu, și au apărut la Editura Muzeului de Istorie Galați, în anul 2013, într-o ediție de excepție, prin grija colectivului redacțional de acolo - dl director Cristian Căldăraru și dna Liliana Palade - și cu o ilustrare inspirată aparținând în mare parte d-lui Costel Gheorghiu, totul sub aripa ocrotitoare a d-lui dr. Nicolae Bacalbașa, marele prieten al autorului.

Timp de un deceniu ați slujit jurnalismul gălățean, fiind redactor la ziarul „Viața liberă”. Care considerați că este dimensiunea cea mai importantă a „istoriei clipei”?

Rolul „clipei” în istorie este același ca al picăturii de apă într-un ocean. Ziarul este o efemeridă, este ceea ce se consumă zilnic și se aruncă. Dar undeva, în colecții, se păstrează totuși. Aceste „clipe” umplu, cu timpul, veacul. Aș putea să compar acum cei zece ani petrecuți la „Viața liberă” cu mersul pe acoperiș. Sau ca zborul cu parapanta. Mult curaj, multe riscuri, multă adrenalină, mult entuziasm și foarte multe satisfacții.

Nu am întâlnit nicăieri un colectiv mai unit, prieteni mai buni și mai dezinteresați ca acei oameni care zburau, ca și mine, de la o zi la alta, neținând cont de oboseală, uitând să mănânce, ajungând acasă uneori mult după miezul nopții. Goana după știri, după ceea ce ar putea să intereseze, meticulozitatea informării, a documentării, grija de a nu călca strâmb, de a nu răni și de a nu te zgâria tu însuși în hățișul întâmplărilor altora... toate acestea, însumate, sunt picături ale oceanului de care vorbeam.

Ca om implicat direct în fenomenul cultural gălățean - creație, instituții, manifestări publice - vă rog să apelați la un exercițiu de obiectivitate și să faceți câteva

considerații valorice privind fenomenul respectiv la timpul prezent.

Pot să vă spun, cu obiectivitate - *sine ira et studio* - că, în ciuda aparențelor, puțină lume participă la evenimentele culturale care se derulează, totuși, în Galați. Vin puțini, în comparație cu numărul locuitorilor acestui oraș, care este, totuși, de cca 250.000. Sigur, vin cei interesați. Dar cei interesați de cultură sunt cam mereu aceiași, pe care-i vedem mai peste tot. Unde sunt tinerii - liceenii, studenții? Unde sunt profesorii din licee și din învățământul superior? Unde ne sunt doctorii, avocații, magistrații, marii comercianți și toți cei care altădată constituiau elita intelectualității acestui oraș? Întrebări retorice, desigur.

În context, vă rog să creionați, sintetic, o pagină de istorie contemporană gălățeană. Creatori. Creații.

Și totuși, ne place nouă să zicem, Galațiul nu doarme... fiindcă mai există nebuni frumoși care îndeplinesc funcția sacră a vestalelor. Pagini de istorie culturală contemporană - căci la cultură ne referim - se scriu astăzi la Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, la Biblioteca „V. A. Urechia”, la filialele Uniunii Scriitorilor, la filiala Uniunii Artiștilor Plastici. Chiar la Liceul de Artă, creuzetul talentelor de astăzi. Încă se mai promovează vârfuri, se lansează cărți, se organizează expoziții, întâlniri, cinacluri, concerte. Nu trebuie să uităm, desigur, evenimentele culturale organizate de Arhiepiscopia Dunării de Jos, singura, aș zice, care adună cei mai mulți tineri avizi de spiritualitate.

Are Galațiul valori care se înscriu în patrimoniul cultural național?

Cu siguranță, aceste valori există. Ceea ce nu există este un impresariat care să le promoveze mai departe de revistele locale, în spațiul cultural național. Au trecut 24 de ani de la schimbarea de regim în țara asta și încă nu avem un impresariat literar, persoane care să caute sponsori în numele autorilor - de cele mai multe ori prea săraci ca să-și plătească singuri editarea cărților sau prea timizi ca să ceară bani pentru ei înșiși. Nu are cine să se ocupe de difuzare, de prezentare, de promovare. Editurile ar trebui să angajeze personal în acest scop. Dar ce pretenții să mai avem, când majoritatea editurilor de azi nu au nici măcar corectori sau redactori autorizați care să se implice, să dea sfaturi autorului, să nu permită compromisuri de dragul câștigului material imediat.

Doamna Ionescu, sunt mai bine de două decenii de când ne intersectăm comunicarea, ceea ce mă face să vă întreb: cum se împacă discreția, modestia și bunul simț care vă caracterizează cu o societate zgomotoasă, vulgară, bulversată, parcă aflată tot mai mult în derivă?

Nu se împacă. Dar eu nu încetez să sper că în fiecare om există un potențial valoros, care poate nu a avut ocazia să se exprime. Fiecăruia trebuie să i se acorde o șansă pentru a-și dovedi calitățile. Societatea în ansamblu are nevoie de revoluții pentru a se schimba. Cu persoana umană e mai simplu, dacă revoluția vine din interior, uneori provocată de... o simplă vorbă bună.

Sunteți gălățeană get-beget. Ați cunoscut „Piața Veche” în mod direct și nu doar din recentul roman cu același nume al scriitorului Ioan Gh. Tofan. Ce ați dori să știe tânărul de astăzi despre Galațiul de altă dată? Care-i era farmecul de atunci?

Eu m-am născut în 1946, deci nu am cunoscut decât rămășițe din vechiul Galați de odinioară. Îmi aduc aminte că mergeam cu școala la degajat ruinele din centrul vechi, iar de Piața Veche nu-mi amintesc, fiindcă eu am locuit în cartierul de lângă Piața Nouă, „30 Decembrie” de mai târziu, pe strada Serei, undeva între Movilei și 6 Martie. Văd și acum înaintea ochilor găurile adânci, provocate de bombe, care au rămas, nu știu din ce cauză, până târziu neastupate. Una era pe str. Română colț cu Serei, alta pe strada Serei, într-o curte dintre Războieni și Poșta Veche. Îmi amintesc, de asemenea, Aeroportul Galați, desființat prin 1958, parașutiștii pe care îi vedeam din curtea mea, mitingul aerian la care tata, pentru că lucrase la aviație în timpul războiului, mă suia în carlinga avioanelor să mă pozeze. Îmi amintesc excursiile pe Dunăre la Canalul Filipoi, la Sulina, la Tulcea, la Brăila. Plimbările cu barca, plaja Cocuța. Toate aceste repere, care încă mai erau în vremea copilăriei mele, astăzi au dispărut. Dar despre

Galațiul cel vechi, cel adevărat, ce să mai zicem? Cu portul și aeroportul lui, cu magazinele lui de lux, cu pescăriile, cu trăsurile de pe Domnească, cu ceasul bijutierului Helder care întrecea în exactitate ceasul Prefecturii... Galațiul cu grădinile lui de vară, unde se bea bere la halbă sau la țap, cu alune sărate, și se dansa până spre dimineață. Galațiul în care cânta fanfara Regimentului 11 Siret, când în chioșcul din Grădina Publică, când la plaja de peste Dunăre. Ei bine, acest Galați aparține acum unui alt „strat arheologic”, fizic inexistent.

Mă tem că Galațiul ultimilor 25 de ani este un oraș înfrânt. Au dispărut din peisajul industrial Apollo, Textila/Fusul, Dunăreana, Avicola, I.S.C.L., I.M.E.H., unități industriale cu tradiție și bună imagine în țară și în lume. Au devenit amintire sălile de cinematograf, infrastructura culturii - teatre, muzee, săli de spectacol - este învechită și total insuficientă, ca și cea a sportului. Strada Domnească, și nu numai, este „plombată” cu multe clădiri părăsite, în ruină, pe pereții cărora este aplicată o plăcuță de avertizare cu textul „Atenție, pericol de prăbușire de elemente din construcție!”. Cum comentați?

Nepăsare, e puțin spus. Dar nu numai din partea autorităților. În Germania, de exemplu, dacă autoritățile nu-și fac treaba, există „ONG - uri”, asociații nonprofit care se ocupă de problemele de patrimoniu și folosesc diferite metode de presiune: articole în presă, proteste de stradă etc., pentru a atrage atenția asupra unor imobile care trebuie restaurate. La noi, societatea civilă este indiferentă, nu știe sau nu vrea să se organizeze. Mai bine zis, spiritul civic... „există dar lipsește cu desăvârșire”.

Totuși, cum vă imaginați Galațiul anului 2100?

Vreți să vă spun cum va fi „timpul probabil” peste o sută de ani? Dacă Galațiul nu va ajunge din nou un sat de pescari... atunci poate va avea un viitor strălucit.

În încheierea dialogului nostru, mulumindu-vă, vă rog să transmiteți...un mesaj cultural cititorilor revistei Dunărea de Jos!

Ar trebui să închei într-o notă optimistă, dar spun așa: noi suntem viitorul trecutului nostru, dar și trecutul viitorului nostru. Este o răspundere uriașă, care dacă ar fi conștientizată de cât mai mulți, „timpul probabil” al anului 2100, la care vă referiți, nu ar mai fi atât de incert.

Mic eseu despre poezia Danei Potorac...

(de la lansarea volumului „menuet”,
în colecția cArtEsențe – poezie)

Volumul „cronică de cafea” al Danei Potorac (2010) începea cu un moto din Fernando Pessoa:

„am un fel de obligație de a visa în permanență, căci, nefiind și nedorind să fiu nimic altceva decât un spectator față de mine însumi, am nevoie de cel mai bun spectacol posibil.”

De aici o anume exigență, chiar și față de ieșirile la public.

Dar poezia Danei Potorac este un spectacol bun, care te prinde. În primul rând este un show al inteligenței creative, care ține cititorul conectat la mărturisirile scriitoarei și jurnalistei.

S-a vorbit despre minimalismul poeziei Danei Potorac. Nu mi se pare. Eu aș spune mai degrabă că este un anume vitalism, un esențialism trecut printr-un filtru sui generis zen pragmatic. Este o anume duritate, o necruțare: nu e loc de păpuși (nesuferite din totdeauna), iubirea este un imperiu care trebuie administrat în vreun fel.

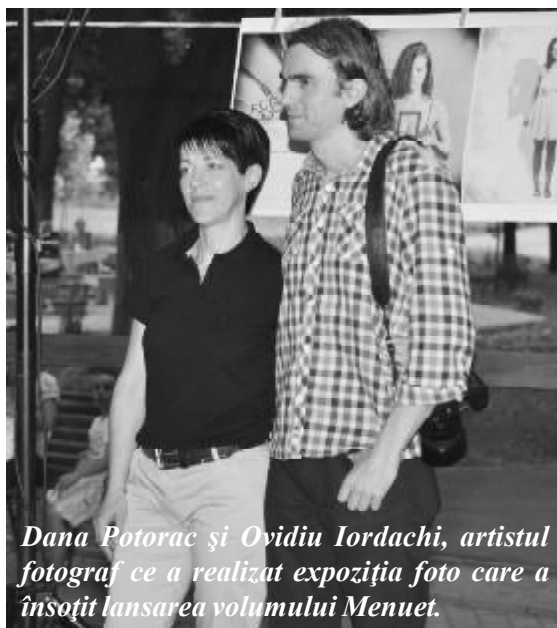
Dar duritatea este înfășurată cu umor și ironie subtilă. Moto-ul din Houellebecq care deschide „Menuet” este elocvent, făcând o legătură, pentru cunoscători, cu ultimul text, la care vom reveni, fiind un alt fel de a vorbi despre umanitate, umanism și receptarea acestora de către unii: „Această pretenție a mamiferelor de talie medie, aprioric indistincte, de a constitui esențe specifice mi se pare înspăimântătoare. Și contrastează strident cu atitudinea câinelui meu (un câine de talie medie, cu picioare cam scurte, dar, în ultimă instanță, de înălțime potrivită), care recunoaște fără ezitare caninitatea atât la chihuahua, cât și la dobermanii.”

Dacă volumul „cronică de cafea”, din care câteva texte sunt de regăsit și în „menuet”, stătea aparent sub semnul unei aproximative dorințe de evadare, „de scăpare”, în „Menuet” pare să predomine o meditație existențialistă („scârba de perfecțiune”, „nimicul”, „fragilitatea” apar ca subiecte!).

Relația (lirică a) Danei Potorac cu Înțelepciunea și Iubirea de Înțelepciune nu este însă simplă, nici pur platonice (la pagina 38 găsiți un text numit „în peșteră”!), ci poate chiar ambiguă, dacă vom citi din „Cronica...” „despre cum poți scăpa. Capitolul I”... La urma urmelor chiar și relația cu oamenii, iubirea lor este complicată, dacă nu și puțin mizantropică, scuzați oximoronul!

În „menuet” întâlnim o interesantă definiție (aproape tehnologică, dar nu ca în filmul „Crash” din 1996) a iubirii (p.21), o definiție care ar merge adaptată și la definiția poeziei sale: „e ca o mașină... americană/ care va merge și în viitor/ chiar dacă piesele ei nu se vor mai fabrica”.

O astfel de mașină a Vieții nu prea știe ce înseamnă Duminică (vreamea de odihnă!), are întotdeauna dreptate (Deus ex machina, nu?), are prieteni selecți, de elită (chiar dacă Bach mai și întârzie!), unii sunt patruzezi (și aici ajungem la acel ultim poem despre care am amintit, „ce mică se face lumea”), care promit că vor scormoni în pământ până la capătul lumii, pentru a fi lângă omul îndrăgit!

Dana Potorac și Ovidiu Iordachi, artistul fotograf ce a realizat expoziția foto care a însoțit lansarea volumului *Menuet*.

*ce mică se face lumea
în fiecare zi tot mai mică
cum să o apăr
cu mâinile mele mici
și ce să-i spun
în puține cuvinte
hei
micuțo
câinele meu mi-a promis
că va scormoni în pământ
să mă caute*

Este vorba de un personaj liric, dar și real, de întâlnit și în poeme al poetului care a deschis seria cartesențelor, Tudor Cristian Roșca: câinele Bono...

Așa cum a observat și criticul și teoreticianul VioREL Ștefănescu, sinceritatea și dragostea de adevăr sunt premisele literaturii Danei Potorac, un joc pe care, observăm cu părere de rău, nu-l ia prea în serios... Sau îl ia în serios, dar prea puțin...

Spre părerea de rău a iubitorilor de poezie!

Mihaela Gudană și lirica locuirii

În chip poetic locuiește omul pe pământ, spusesese Heidegger într-o prelegere aulică, dar cine mai pune astăzi temei pe meditațiile filosofului german? Adevărat este că nici poeta Mihaela Gudană, despre care aflu că este bibliotecară comunală în localitatea Ghidigeni, din județul Galați nu mai păstrează nimic din sensul locuirii consacrat de Heidegger, pentru că ideea este adusă într-un registru afectiv, emoțional, empatic. **Locuiesc în tine** (Editura Armonii culturale,

Adjud, 2014) se deschide cu o generoasă prefață semnată Gheorghe A. Stroe, membru al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe și conține o frumoasă poveste de dragoste cu iz de romanță și cu foșnet de crinoline, amintind parcă de alte vremuri – la belle époque – când dorințele pătimase încă se activau în iatacuri tainice, se paralelizau cu discreția și cu înfrânarea lor, iar la vedere, la dispoziția văzului public nu rămâneau decât angelismul celui mai curat dintre simțăminte. Logofătul-poet Conachi n-ar fi uitat, în ruptul capului, ușa dormitorului dată de perete, iar bietul Văcărescu degeaba își aducea jalea la Carpați, că Amor era ținut constant în anticameră și nu putea nici măcar să spioneze prin gaura cheii.

Apoi lucrurile au evoluat, iubirea a devenit tot mai liberă, patima s-a transgresat în voluptăți neîngrădite. Erosul s-a convertit în obscenități, iar feminitatea în vulgaritate.

Nu este o regulă, pentru că, iată, Mihaela Gudană scrie poezie de dragoste cu o decență și cu o discreție de o puritate neașteptată pentru aceste vremuri, traversate sub semnul libertinajului deplin.

Întâlnim în această carte versuri calde, mângâietoare și-o anumită prospețime imagistică personală, ceea ce conferă poeziei sale identitate, distincție și un anumit bonus temperamental. Preferința pentru păstrarea versului clasic și a noimelor consacrate nu-i anulează modernitatea și dispoziția afectivă,

pasională, emoțională. *În orașu-n care vara poartă maci la pălărie,/ Soarele-și agață-n raze un frumos cârcel de vie. Luna pregătește noaptea, doar pentru îndrăgostiți/ Iară noi, cu ochii leneși, ne privim iar rătăciți. (Orașu-n care).*

Ideea de locuire se resoarbe din interior, din creuzetul subiectiv, dar, firește, planul interior și cel exterior rămân într-o concordanță deplină. Așa stând lucrurile, nu ne mai surprinde că de multe ori poeta își fixează demersul liric în cadre cronotopice (cronos-timp, topos-loc) exacte și-și fixează discursul în pasteluri calde,

rafinat și burdușite cu substanță, cu miez, cu temeiuri. Planurile se combină, se intersectează și se derulează într-o interdependență generatoare de stări emoționale, patetice, emoționale. **Îmi pleacă toamna, La poarta iernii, Marea doamnă, Mă cheamă toamna** sunt câteva din cele mai glazurate pasteluri din poezia noastră mai nouă.

Multe poezii își trag seva dintr-o idee pasageră, dintr-o fulgurație de gând, asumată ca pretext liric, dar căreia îi conferă consistență și țesut oximoronic. **Gândurile cai, Voi pleca, Vindecare, Sentimente** sunt câteva din cele mai convingătoare exemple. *Mi-am făcut din sentimente mărgele/ și le-am dăruit toamnei./ De atunci/, umblă cu ele la gât/, pe străzile inimii tale/. O strig să stea o clipă/ să rup din șirag/ culorile dragostei pentru noi./ Oprește-o! (Sentimente).*

Ce să mai spun? De prea multe sfaturi, poeta nu are nevoie, iar esențialul îl știe mai bine decât noi, cei dispuși la îndrumare. *Mi se plimbă noaptea-n plete/ ca vopsea pe-un perete/. Mi se-ncurcă ploile/ precum toamna oile/. Mă deșir lucru de mână/ împletit o săptămână./ Mă ascund într-un ocean,/ cel albastru din ocean./ Mă încurc așa, încet,/ într-o vorbă de poet. (Doar eu).*

Poate să se încurce în continuare cu aceeași stăruință neostoită. Pe mine m-a convins că chiar are ceva de spus în lirica românească modernă. O creditez cu toată convingerea, o propun tuturor iubitorilor de literatură bună și-i promit că-i voi urmări evoluția cu aceeași sinceritate și detașare.

Roboții bătrâni spun basme clonelor tinere?

Octavian Mihalcea – „Bestii și basme”, versuri

VICTOR CILINCĂ

Citesc un volum proaspăt de versuri, semnate de Octavian Mihalcea: „Bestii și basme”/ „Brutes et contes bleus”, Editura Eikon – Cluj-Napoca, 2014. O ediție bilingvă – versuri în limba română și în franceză. Prima copertă și ilustrațiile sunt semnate de Alex Ivanov, „unul dintre cei mai importanți ilustratori de poezie și poet”, cel care a provocat poezii să scrie DUPĂ desenele sale („la câtă poezie bună și tare am reușit să mestec, am ajuns să nu mai am dinți”, spunea artistul la un vernisaj la expoziția sa „Mahalaua din capul meu”). Ivanov ne oferă și acum un echilibrat desen în pastel pentru coperta I, desene și laviuri de mare finețe în interior! Iar fotografia autorului, de pe ultima copertă, este făcută de Dan Călin – și cu aceasta ne facem datoria față de echipa care a „îmbrăcat” volumul pentru ochii cititorilor. Trebuie menționată și traducerea, în limba franceză, semnată de Ioana Trică.

Mă bucur să îl văd menționat ca editor, alături de poetul clujean Vasile George Dâncu, pe neobositul globetrotter (ei, nu chiar „globe”, dar măcar „country”, da) Valentin Ajder, directorul editurii Eikon, „motorul” Festivalului național al cărții Axis Libri, de la Galați, de atâtea ori prezent la Saloanele literare Axis Libri de la „Biblioteca județeană „V. A. Urechia” cu zeci de cărți aduse în spate tocmai la Galați de la editura sa din Cluj.

Dar legături cu Galațiul are și autorul versurilor de față, Octavian Mihalcea, care primea anul trecut, tocmai aici la Galați, Premiul pentru cronică literară al revistei „Dunărea de Jos”! Mai mult, el a publicat tot la Galați, acum doi ani, un volum de poezii la Fundația Culturală Antares.

Despre tânărul (este născut în 1976, în București) autor până acum a patru volume de versuri deja publicate la edituri serioase din țară – „Bărbatul artei sângerează fluturi” – Societatea Scriitorilor Militari, 2004, „Flagel” – Editura Tritonic, 2008, „Epicriza” – Editura Semne, 2011 și „Poezii” – Editura „Antares”, 2012 știm că a fost inclus și în câteva în antologii: „Sentiment latin/ Sentimento latino

(poeti români, poeți napoletani)”, scoasă de Societatea Scriitorilor Militari în 2004, dar și cea din 2009, în antologia „Nume și cărți” a Editurii Rafet, 2009, precum și în cea numită „Poezia și înțelepciunea cărții”, Editura Militară, 2010, dar și în „Enciclopedia Artiștilor Români Contemporani”, Editura ARC, 2012. Deci, după un „export” de literatură, cu pătrundere în zona italiană, iată că acum poetul se îndreaptă spre zonele francofone. Un efort salutar!

Regretatul poet Mircea Brăilița, autorul, printre altele, al volumului „Poezii arse de vii”, frate de edituri și antologii cu poetul Octavian Mihalcea (poetul dispărut constata cu emoție că inițialele tânărului dădeau cuvântul OM...) este prins pe ultima copertă a volumului de față cu o succintă întâmpinare: „Octavian Mihalcea, știind că poate să piardă (ce poet important nu știe că poate să piardă?), apucă decis dalta sublimă și ciocanul celest pentru a rupe din stânca Poeziei.” Potrivită imagine, căci poetul nu „sculptează” la modul cuminte și limpede, până la statuie, basorelief sau inscripție, ci face semne și încrustații, creează mici peisaje petrificate din „piese” naturale, așezate după înțelesuri sofisticat ascunse. În general, are o poezie cu „tușe” scurte. Presărată uneori cu simbolismul unor descrieri gotice: „către toate porțile sacre ce au curs în beznă/ către toate corăbiile scufundate în zorii/ nunților de fier/ către toate focurile trudind pe maluri/ mișcătoare// acest oracol al oglinzilor înveninate cu aur/ această dezgolare îngropată în ploaie/ pe malul ud se fabrică vise (citez complet din ireproșabilul poem „Visele se fabrică”). Sau, muzical și simbolic: „muzica valului topește albastrul în albastru” („Voiaj”). Mesaje încifrate, parcă răsucind de două ori cheia în cifrul simplu – „direcția modifică dubla/ ieșire din corp/ egală cu astrul căzut/ în visul lui Gerard”, urmat însă de un superb „spânzură-mă de foc” și imagini puternice:

„așteaptă jos drumul Orientului/ întregit cu întuneric/ sau unicul templu clădit/ afară din lume” (Visul lui Gerard). Poemul poate fi și din „strofe” mici, cu tușe ca de haiku, tăvălit prin praf de aur antic: „pentru cărțile vecine/ închise aripi vechi/ auguste ploii/ rău vorbesc” („Rădăcini”). Ori o mecanică a gândului, în „gestul poate înnopta la infinit/ îndoire peste ramele respirației” („Trebuia să te îneci”). Sau: „pe drum sunt bestii și basme/ mâine vor curge râuri triste/ prin venele pietrelor noastre”, unde autorul construiește un fel de istorie geologică viitoare și o mitologie succintă (poezia „Bestii și basme”). Tulburător scris: „învață-mă să mușc apele verzi/ așa cum îți place semnului tău”, din păcate urmat de un cam minuțios „transmiterea poate să înceapă după/ multe pauze neacoperite/ cu efect întârziat sigur sărat” („Transe de noapte”). Dar e și aici chestie de gust... Într-o epocă profund tehnică și voit exactă, poezia nu poate fi cenzurată de șuruburi și sărmulițe, dulcele poate însemna și absența amarului și, cine știe, poate că și roboții bătrâni spun seara povești sentimentale în limbaj binar...

Un lucru pe care l-am admirat întotdeauna în creațiile unor poeți, întâlnim și în poeziile acestui autor imagini pe care... le simți, le vezi și le guști parcă: „când nu mai respiră nici plumbul”, „se va apropia încet/ uneori cât mai încet”, ori „fuga dimineții/ pe ascuns”, sau „doar pluteau cuburi catifelte/ pe când violetul/ plângea fără îngeri”... Superbe titluri, precum „Cele mai frumoase naufragii”, „Am lăsat urme”, ori „Se va apropia încet”!

* * *

Scriitorul Octavian Mihalcea este absolvent al Facultății de Filozofie în 2000, urmată de un Masterat în Teoria literaturii și literatură comparată, este membru Uniunii Scriitorilor din România și al Societății Scriitorilor Militari (este bibliotecar la Biblioteca Militară Națională), un cerc lângă care s-au adunat cu folos artistic atât poetul Mircea Brăilița, cât și plasticianul Alex Ivanov.

Festivalul Național de Literatură „Marin Preda” ediția a XIV-a, 25-26 septembrie 2014, Alexandria și Siliștea Gumești

Consiliul Județean Teleorman și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, în parteneriat cu Direcția Județeană pentru Cultură Teleorman și revistele: „Luceafărul de dimineață”, „Argeș”, „Bucureștiul literar și artistic”, „Litere”, „Pro Saeul” și „Caligraf”, organizează Festivalul Național de Literatură „Marin Preda”, ediția a XIV-a, ale cărei manifestări finale se vor desfășura în zilele de 25 și 26 septembrie 2014.

Festivalul urmărește să descopere și să promoveze prozatori de talent, care nu au debutat în volum. Concurenții vor trimite 1-3 proze scurte, ce pot avea în total 20 pagini. Vor fi acordate următoarele premii:

- Premiul „Marin Preda” și Premiul Revistei „Luceafărul de dimineață” (în valoare de 900 lei);
- Premiul I și Premiul Revistei „Argeș”¹ (în valoare de 700 lei);
- Premiul al II-lea și Premiul Revistei „Bucureștiul literar și artistic” (în valoare de 600 lei);
- Premiul al II-lea și Premiul Revistei „Litere” (în valoare de 600 lei);
- Premiul al III-lea și Premiul Revistei „Pro Saeculum” (în valoare de 500 lei);
- Premiul al III-lea și Premiul Revistei „Caligraf” (în valoare de 500 lei).

Prozele scurte premiate vor fi incluse într-un volum ce va fi lansat în cadrul manifestărilor finale ale festivalului; de asemenea, prozele respective vor fi publicate și în revistele partenere.

Concurenții vor trimite prozele scurte pe suport de hârtie, culese cu font 12 (Normal, Times New Roman, 1.5 Space), în câte 7 (*șapte*) *exemplare*, semnate cu un motto, același motto figurând și pe un plic însoțitor, în care va fi introdusă o fișă cu datele de identificare ale autorului: numele și prenumele, data și localitatea nașterii, adresa poștală, adresa de e-mail și numărul de telefon, precum și un CD cu textele trimise, inscripționat cu același motto.

Lucrările pentru concurs vor fi trimise, *până la dala de 5 august 2014*, pe adresa: Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman- str. Ion Creangă, nr. 52-54, 140056 mn. Alexandria, jud. Teleorman, cu mențiunea „pentru concurs”.

Manifestările finale ale Festivalului Național de literatură „Marin Preda”, ediția a XIV-a se vor desfășura la Alexandria și la Siliștea Gumești, în zilele de 25 și 26 septembrie 2014, în colaborare cu Consiliul Local și Primăria Comunei Siliștea Gumești și Biblioteca Județeană „Marin Preda” Teleorman.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 0347-804.482. Nu se admit în concurs grupaje de proze transmise pe e-mail. După încheierea concursului, lucrările trimise de concurenți nu se înapoiază.

Calofilii metafizice

Noul volum pe care ni-l propune Elisabeta Vartic, *Loc pentru inimă* (Principes Multimedia, Iași, 2013), denotă un atașament absolut pentru Poezie, văzută într-o accepțiune clasicizantă, mereu în căutarea esențelor fondatoare. Aspirațiile sunt înalte, fascinația trecutului marcând profund discursul liric, punctat constant de iminența primejdiilor. Regimul nocturn patronează rostirea: *Dorul meu miroase/ a zare de noapte;/ în curând va păli fața lunii/ și, iată, îl voi recunoaște/ pe cel ce veșnic nu este/ dintru alt început/ mereu spre-a se naște...* Opacitatea exteriorului mărește dificultatea accederii către “lucrurile cu adevărat importante”. Pe drumul ploilor se petrece o bună parte a acestei aventuri spirituale. Iată o mostră estetizantă de geneză a ideii: *Precum colții mistrețului/ înfipti/ în sufletul cornului/ de vânătoare// rana cârnii de suflet/ e o idee cu aripi*. Traseele poetice din cartea Elisabetei Vartic se dovedesc afine nostalgiilor ce rezonază cu revelarea Căii. Tușele dramatice dau volumului o deosebită anvergură. Astfel, sunt solicitate latențele problematizante proprii sufletului omenesc: *Știu, acolo stai așteptând asemenea gânditorului/ și poate aștepti o ivire,/ ca mine aștepti, o auroră a începutului/ asemenea oglinzii în care Narcis/ privind, a murit în el însuși/ prea uimit de taina pătrunsă...* La nivel esențial, desfășurarea poetico-filosofică susține un demers estetic de bucurie și de speranță. Ca o posibilă corespondență calofilă, în registru evanescent, cu proustianul “*À l’ombre des jeunes filles en fleurs*”, versurile din *La umbra duhului de floare* evidențiază suavități florale pe același fond marcat de accepțiuni metafizice percutante: *și mă-ncearcă și mă leagă/ blânda chipului paloare/ ca un plâns de-o clipă-ntreagă/ la umbra duhului de floare...// ca un zbor umil de flutur;/ calmă zbatere de-o clipă/ ochiul vreau de ochi să-l scutur;/ zborul tragic, de aripă...* Feminitatea e prezentă în tablouri romantice care impresionează prin acuitatea cromatizantă a cunoscutului lac întunecat cu himere. Durerea poartă, în chip paradoxal, atingeri diafane, învăluitoare. Un special regim acvatic caracterizează acest loc pentru inimă al Elisabetei Vartic, supus meandricelor condiționări existențiale. Ideatica resurecției influențează discursul poetic, structurat în jurul marilor întrebări. Concluzii ingenioase decurg din relaționarea cu semenii: *fiecare se caută pe sine/ în altul, cu frenezie,/ spărgând oglinzi mereu/ până la cea mai pură/ în care,*

narcisic, te afli -/ cazi/ în groapa/ caldă și îndurerată/ a celui din urmă extaz... Versurile cuprind, în registru eclectic, ipostazieri ale eternei *Shakti* și fulgurații clarobscuri, extensiuni ideatice profund introspective. Sunt alunecări prin labirintul Ființei, constant vegheate de mister. Iubirea e integrată în substanța acestor neobosite tribulații ce au alături spectrul inexorabil al morții. Poescul *Nevermore* marchează spațio-temporalitatea. Pare că totul stă sub influența celui punct trăitor de pe straniul contur de licornă. Oglinzile camuflează adevăruri „vechi”, mereu fecunde atunci când sunt intuite. Până atunci, persistă sentimentul dureros al eșecului, abordat metafizic: *nu pot/ pluti mai departe/ de visul acesta ciudat -/ sunt o biserică tristă/ din care îngerul a zburat...* Amintirile pulsează fluidizant, cadru propice intenselor abordări lirice. Astfel ia naștere un spațiu oniric de cea mai bună calitate: *Tainicul labirint cu volute/ și semne ciudate respiră:// undeva se prăbușește un zid,/ în alt loc dansează fantasme,// iar peștera neagră plânge și râde,// trăiește -/ sub ochii rățăcitori în lumina/ prelinsă din geana ferestrei deschise*. Singurătați lunare învăluie versurile Elisabetei Vartic. *O apă în care stăruie pești albi și morți* domină aceste „poezii arse de vii”, cum ar fi spus poetul Mircea Brăilița. Sentimentul iubirii, odată arhetipal, se înstrăinează printre detaliile unei ființări claustrante. Numai verbul poetic posedă valențe inexpugnabile: *poemul:/ timp concentrat ca lumina în vitralii/ se scufundă/ în apele prime/ ale facerii*. Poeta privilegiază unicitatea simțirii. Imaginea exponențială a mamei reprezintă una dintre puținele certitudini într-o viață plină de încercări. Ochiul, element paradigmatic ce odată era asociat clarvederii, este prezentat acum într-o formă devitalizată, supus invaziei exteriorului, de multe ori aneantizant: *Ochiul meu nu mai e demn/ de luare-aminte:/ nimeni nu a știut să privească/ prin el, dincolo/ realitatea pânzei de păianjen/ care se cutremură mereu/ de pocnetul semințelor/ și e țesută cu îndârjire la loc:/ cu disperarea/ celui înecat în propriile-i ape/ în care se scaldă singur...* Arealul oglinzii poate constitui un posibil refugiu, fie chiar și morganatic: *Hai să intrăm în oglinda/ unde e lacul și cabana -/ pune-ți rochia de in,/ e rece acolo, pe insulă!* Volumul Elisabetei Vartic desfășoară pregnante stări de revoltă, de iubire, de luptă, de trecere, subtilă sintetizare a pluralității ritmurilor care animă sufletul poetic. Iubirea veghează toate aceste căutări uneori labirintice, remarcabile introspectări situate în zodia maximei lucidități.

Marius CHIRU

Literatură și festival

Scrisori din spațiu (fragment)

„Încăperea întu-
necată și valurile care se
sparg departe. Un miros
de plastic amestecat cu
cel de cerneluri,
mobiliierul nou, adus de
unde de lângă capitală cu niște camioane
grele. Senzația de somn, ceștile cu funduri
duble de zaț, câteva aparate clipind din ochii
roșii. Stau de veghe cu alți doi colegi și
noaptea ne îmbracă în pelerina ei fără formă,
multicorder trăiește senin sub ochii noștri,
am încă pe limbă gustul de votcă, icre de
morun și rusoaică, *falsele procesoare*
duc și aduc din măruntaiele lui operații
alambicate, zborul unui albatros, sarea lumii,
tectonica iernii.

Henri se uită peste multele ecrane. Simte
siliciile trepidând peste tot, nervurile rețelilor,
clăntănitul tastelor, percuția somnului. Aude
vorbe într-o limbă nedeslușită, undeva în
spate, *albastrul din gând*, oameni care
vând, care cumpără, percepe doar tonul de
preocupare, s-au înțeles, totul s-a rezumat la
câteva copeici sau penny. Un soare unsuros
îl trage înspre el dezamorsând o dimineață
scheletică. Fata din dreapta lui se mișcă, s-a
trezit. O discuție de zece minute în patru.
Sunt obosiți. *Multicorder* a văzut totul, a
simțit iubire și ură, sub carcasa de metal a
realizat sufletul uman, a zvâcnit, și-a încruntat
filamentele, a suferit pentru cei trei și pentru
ceilalți. Totul inodor. Apa scaldă țărnul
mereu refuzat.

Bronzul ucrainencilor, cerul ca de azbest
și ecranele mari înghițite de *norton*. Toți
plutesc în somn, chiar cei din afara camerei.
Ceasurile șapte, priviri anestezice, patru
coordonate. Grok intră în arborele simulator,
sunt conectat numai eu. Computerul miroase
a vară, circuitele lui nisipoase,
barba crescută.

Doar eu, în cealaltă încăpere șeful aduce
documente importante, se toarnă alte cafele, secretara
îndosariază, o briză naiadică bate în geamuri,
specialiștii estonieni au ajuns. Urcușul. Sunt într-un
spațiu nevizitat. Fără cuvinte. Lăsat acolo paisprezece
ore, printre mii de turnulețe de fildeș, excuamat, fără
oameni, după cele două ore legale de program. Doar
eu, fierbe țărnul Sevastopolului, documentele au venit
de la un birou foarte important-multe cifre, rânduri,
rânduri, rânduri

trebuie codificate de mega-mașină prin mine

marea mă acoperă, cuvinte fără sens, căpățâna îmi
plesnește
sunt Henri
și atât, nu vreau să mai stau aici, ce este acest loc?
ați încălcat regulamentul
Liudmila toarnă ceai verde, tremură toate în mine,
mă scurg de pe scaun.
m-am trezit, nu știu în ce zi, noaptea, am primit de la
vice un concediu de recuperare, m-am ras, am băut
un ness polonez
trenul s-a pus în mișcare cu scârțâit greoi, capul vâjâia
ca sub o piele groasă
litera k îmi stăruia în minte, aveam ecuația

Într-o grădină interioară, Leea Devis își așteaptă
tovarășul. Pe mine? Păsări albastre stau în arbuști.
Bretonul roșcat îi cade în ochi. Îi așez o țigară în
gură, o aprind și ne așternem la taclale. Te întrebi
cine e Leea? Urmează la Beijing un curs intensiv de
biologia microplantelor. În laboratorul 4, ea și alți doi
colegi observă mutațiile în coloristica unui set de
Chlaromilla medie, o încrucișare de flori obținută
aici, specie cu importante calități nutritive, campioana
vitaminelor B3, B7 Haga, Nova și C12 Lambda.

Te îmbrățișează fratele tău”

(Mențiune specială la Concursul internațional
Starpress 2014)

George LĂTEȘ

Premii, concursuri, festivaluri

Trăim, cu voie sau fără voie, în societatea de consum, iar filosofia acesteia, dacă se poate vorbi de așa ceva, e dependentă de acceptarea de către individ, numit consumator, a prevalenței cantității în raport cu calitatea. Apologeții noii societăți au luat în calcul o realitate ipotetică: omul modern muncește opt ore, doarme cam tot atât, deci îi rămân alte opt pentru divertisment. O astfel de potențialitate trebuia fructificată cu orice preț, încât acesta să devină captiv al consumului, inclusiv al loisirului, ce se cuvenea valorizat fie în postura comodă a sedentarismului domestic, fie în aceea a călătoriilor, de la banala plimbare până la voiajul cosmic, azi la îndemâna celor care nu mai știu ce să facă cu banii. În cale de consecință și literatura, aidoma celorlalte arte liberale, a fost inclusă în logica loisirului și transformată din act de trăire estetică în act de consum. Scriitorul, altădată izolat în turnul de ivoriu, a coborât de acolo, a schimbat masa de brad cu tastatura calculatorului, a renunțat la solitudinea funciară și s-a instalat comod la taraba profitului imediat. Nimeni nu mai scrie pentru „mai târziu”, pentru sine sau pentru sertar, ci gândește profitul pe care i l-ar putea aduce efortul de a-și așterne gândirea și originalitatea într-o carte, aruncată în valurile pieței și obligată să-și facă loc printre celelalte, la fel de anoste și de redundante, toate însă ambalate plastifiat și însoțite de elogii comandate, astfel încât noile ursitoare să-i preconizeze cel mai favorabil destin. Totul se cumpără, totu-i de vânzare, iar literatura a devenit o marfă manageriată profesionist și marketizată după cele mai anoste reguli.

Nu-i de mirare că pe o astfel de scenă, devenită tarabă, se produc fenomene dintre cele mai surprinzătoare, greu de înțeles pentru cine

se încăpățânează să gândească după regulile veacurilor trecute, când scriitorul avea statut de artist, protejat de regalitate, aristocrație, mecena sau sinecurizat de stat. Astăzi el a devenit un ofertant, pe care-l promovează specialiști în marketing, îl susțin editurile de succes și-l gratulează premiile literare. Nimic suspect, în esență, numai că dincolo de fastuozitatea acordării și înmânării unui premiu e o realitate deloc onorabilă.

De al un banal premiu local, până la prestigiosul Nobel, lumea premiilor, cu întregul lor mecanism (inițiator, organizator, juriu, comitet, ceremonie și promovare media) e suspectă de manipulare, de fapt chiar este manipulată în cea mai mare parte a ei. Premiul literar nu mai e gândit ca o promovare a valorii individuale, ci a interesului celor care profită de avantajele industriei culturale, încât dincolo de o nominalizare găsești ușor mecanismele subterane puse în mișcare pentru o poziție cât mai favorabilă în piață și deci aducătoare de profit, fie el bănesc sau doar de imagine, și aceasta o marfă plătită scump. Adesea, premiile locale sunt acordate cu dedicație, adică se știe dinainte câștigătorul, căci inițiatorii și organizatorii aleg juriul care să-i ajute în promovarea, susținerea sau impunerea unui nume.

Grupările literare, adesea cu un comportament aberant de gașcă, își premiază adepții sau fac prozelitism literar pentru mărirea sferei de influență. Îl înțelegem acum pe Cioran, cel care a refuzat premii prestigioase și bine remunerate, pentru că dincolo de acestea era un mecanism kafkian în care, odată intrat, rămâneai captiv pentru întreaga viață. Cei care, azi, se lasă încă amăgiți de iluzia valorii personale ar trebui să-și regândească actul participării la dobândirea unui premiu, dincolo de care e un mecanism de piață necruțător.

Când puneam Nobelul alături de un premiu local, aveam în vedere aceeași realitate de dincolo de aparență fastului ceremonial, marketingul politic prin care se promovează interese pragmatice și în subsidiar nume reprezentative pentru nivelul creației artistice din anul respectiv. Statele propun candidați și-i susțin financiar, prin lobby profesionist sau prin tot felul de demersuri formale ori informale. Comitetul premiului Nobel decide

(continuare în pag. 25)

Cu și fără timp despre Dunăre

Ca fiică a Dunării, simțeam la fel, când mergeam cu tata la pescuit, de pe vasul de fontă scufundat, Aloma, loc de joacă al copiilor dunăreni. Dunărea devenea „a noastră”, printr-o sfântă complicitate, pentru că ea ne dădea rodul său, peștele, racii, apa.

Dar era și a altora și toți profitau de binefacerile ei. Pentru mine, Dunărea era echivalentă cu imensa câmpie aurie, cu rod răscopt, așteptând să fie cules. În cartierul de pescari din vecinătatea apei curgătoare, Dunărea însemna pentru locuitori, sursă de existență. Era de fapt, totul. Pescarii trăiau de pe urma ei. Vindeau peștele în alte cartiere mai depărtate, sau străinilor care veneau anume să cumpere pește, icre, raci. În familiile de pescari, principala joacă a copiilor, implica Dunărea. Ei învățau de mici să împletească plase, să meșterească unelte de pescuit, setci, undițe, ciorpac, să tragă la rame, să meargă cu barca la pescuit, să adune peștele, să-l curețe, să-l sareze, apoi să-l gătească iar ce prisosea, să-l vândă. Dunărea are un miros al ei specific: apă și mâl, valuri...

Pescarii sunt foarte mândri de ea, îi sorb din tinichele apa atunci când sunt în larg și spun celor simandicoși care refuză să-i bea apa, direct de la sursă: „Eu cu asta m-am crescut!”

Pe malul ei din dreptul Milei 80, îmi pierdeam privirile nesățioase de orizont și-i făceam semn cu mâna „Brăileanului” – adică vasului de pasageri care trecea de câteva ori pe zi, la ore fixe, făcând naveta între Galați și Brăila sau la Tulcea. Brăileanul era ceasul nostru, așa cum pupăza din tei era ceasul lui Nică al lui Ștefan a’ Petrei Ciubotariul – din Humulești, așa cum soarele măsoara umbrele în câmpie și țărani numărau orele după cum îi ardea în față sau direct pe creștete.

Atunci Dunărea era bogată și nepoluată. Era o sursă sigură de trai pentru localnici dar și prietena copiilor care se adunau pe mal sau peste Dunăre, la scăldat și la făcut plajă. Ne răcorea, ne spăla, ne curăța parcă de orice greșală. Efectul ei binefăcător aveam să-l simt, atunci când nu m-am mai scăldat în ea, ca un fel de jind, un dor fără sațiu.

Am rămas cu nostalgia Dunării de odinioară. De fapt, nu m-am desprins de ea niciodată, m-am învățat pe malurile ei toată viața: aici am crescut, am învățat, m-am maturizat, am locuit, am îmbătrânit sub oblăduirea Dunării. Trebuia s-o cunoști bine însă, ca să-i devii prietenă. Dunărea a fost întotdeauna, câmpia mea. Marea de spice vălurind în băiata razelor. Spațiu

nesigur, alunecos, gata să te răstoarne. Dar și spațiu de taină, de grație, loc de contemplare a zenitului și nadirului.

Asta e: rădăcinile mele se află în Dunăre. Rădăcini de apă, de fum, de cenușă.

Așa cum țărani au un respect mistic pentru pământ, pentru grâu, pentru pâine, locuitorii Dunării au un fel de evlavie smerită pentru Dunăre. O iubesc și o respectă.

Când pâinea e scoasă din țest, femeile se închină, bărbații își scot pălăria lăsând aburul ei să-i îmbete.

Pescarii fac și ei cruce înainte de a pleca la pescuit și chiar după ce vin cu barca plină de argint zvârcolitor nemăsurat și nenumărat. Se închină și-i mulțumesc lui Dumnezeu pentru rod.

Dunărea e pământul pescarilor, așa cum cerul este pământul păsărilor, tărâmul făgăduit din Scriptură. Ei se reculeg în fața Dunării, își aprind țigara iar gândurile lor aleargă, așa cum aleargă valurile în aval, fără oprire.

Țărani intră în câmpie ca în biserică. Atunci când scot pâinea, își scot smeriți pălăriile. La fel și dunărenii, când ajung la malul ei, se închină, își descoperă capul, își freacă mâinile, dezleagă barca din parâme și o pornesc în larg. Unii o fac pentru ultima oară pentru că și Dunărea e lăcomă și cere suflete. La fel ca și pământul, al cărui glas îi cheamă pe țărani tainic. Așa a fost dintotdeauna. Glasul pământului e de nerefuzat.

Așa cum pâinea răsuflă și grâul din ea palpită în mâinile țaranului, la fel peștii se zbat și sar, alunecoși din mâinile pescarilor. Dar ei au învățat cum să-i țină astfel ca să nu le scape din nou în valuri. Peștele mărunț, „jaiul” este azvârlit din nou în apă, să mai crească. Adeseori, pescarul își oprește doar pentru familia lui, o cantitate suficientă de pește și restul îl înapoiază Dunării. E jertfa muncii lor și ei o dăruiesc din nou fluviului. Așa s-a îndătinat. Alteori, opresc și pentru vânzare și pentru prieteni și rude. E moneda lor de schimb cu care fac trocul.

Și Dunărea are legile ei, scrise și nescrise. Care trebuie însă, respectate de sfințenie.

Moromete zice la un moment dat: „Să mă ierte sfânta pâine că sunt cu ea în mână...”

Așadar, pâinea, în viziunea țărănească, are puterea de a ierta. La fel și Dunărea. Pescarii spun: Să mă ierte Dunărea...Și din când în când îi dau socoteală...

Îmbrăţişare, ultimul act

ELI SALAMON

Trase ciorapul peste cana albă de ceai și centră gaura cu firul fugit în dreptul hăului din cană ca să poată începe operațiunea. Cârligul acului rămase pentru câteva clipe agățat în câteva fire încă

stabile. Îl scoase ușor și începu să caute ochiul pierdut. Lumina slabă se încăpățâna să se prelingă doar înafară de pe buza căinii, fără să se scurgă măcar puțin și în ea. Se întoarse cu totul spre lampă. Repeta mișcările la fiecare fir împletit în noua buclă creată cu îndemânarea de odinioară a mamei, sărăcuța.

Ultimul ciorap sfârșise în oala de vopsit ouăle de Paște. La frunzulițele de trifoi și de pătrunjel adăugase bulinuțe albe picurând ceară pe ouăle reci, la final. După vopsire, ciorapul a rămas plin de pete colorate de la cojile de ceapă și de la frunzele de varză roșie, de purtat prin casă sau când n-are cine să-l vadă. Oricum, se scămoșase de la o vreme iar firele-i pocneau la orice atingere.

Valea cețoasă și sumbră luneca printre munții negri. Șoseaua o însoțea fidel - știa ea - până departe, cotit, dincolo de mugurele de munte care creștea la subțioara stâncilor, chiar lângă firul drumului. Norii coborâseră de pe crestele de dincolo de apă parcă până la un stat de om.

Verifică încă o dată dacă firul recuperat e prins bine, apoi survolă cu privirea întreaga suprafață după ce se înmănușase până la cot într-un picior al ciorapului, apoi în celălalt. Părea că revizia aceasta din urmă adăugase doar o nouă înfloritură modelului la care va mai avea mult de migălit în dantela tristeților ei.

Se ridică puțin amețită de concentrarea la lucrul de mână și se înfășură mai bine în

șalul mare de lână verde. Subțiat și acesta în câteva locuri, nu se rupsese încă. Într-o seară se gândi că fiecare fir care va ceda îi va da ocazia să umple golul cu un nasture colorat din cutia de mosoare și butoni a mamei, drept aducere aminte a unor zile mai fericite.

Valea se întuneca și foșnea șoptit la ruga de seară a brazilor. Umbrele se însuflețeau și se conturau tot mai clar în luminile mașinilor care treceau în grabă.

Ieșea seara de cele mai multe ori. Nu-i mai era teamă nici de întunericul aproape palpabil, nici de șoptele nopții. Avea totuși o strângere de inimă de fiecare dată când zgomotul frânelor anunța întâlnirea cu vreun necunoscut, un evadat din cealaltă realitate.

*

Copacii iubitori de apă își limpezeau pletele lungi în undele înșelătoare. Fărămișă câteva felii de pâine și lăsă fulgii albi să se topească în materia aceea neliniștită șoptind din adâncuri, amețitoare descântece. Lumina o înnobila dându-i transparență acolo unde ea, captivă într-o albie prea îngustă, se opunea gravitației, tâșnind și scuipând stropi argintii.

Se descălță și, ridicându-și poalele fustei, se așeză pe mal lăsând apa să-i atingă ușor tălpile, degetele, apoi gleznele. Nu era chiar rece, doar răcoroasă și fremătândă. Nu aștepta nimic, ceasul ei interior părea că scurge orele leneșe în fluviul răbdător al tuturor timpurilor. Peste crengi o pasăre neagră își desfăcu aripile și plană scurt, apoi căzu în tufișurile de pe partea cealaltă a râului. Toate ramurile învecinate își alungară vrăbiile și păru că liniștea care urmă deveni plină de așteptare. Ea mai privi un timp malul tulburat de căderea păsării. Focul creștea în cercul soarelui și lumina colora dealurile în verde curat și vălurile de borangic ale râului în aurul solzilor de pește. Două crengi căzute izolară un ochi de apă ca un iaz pentru păpuși. Ea îl privi amuzată imaginându-l populat cu creaturi mărunte și vesele care se stropesc și se scufundă în joacă pentru a țâșni în alt loc, într-o

risipă de energie și de nepăsare față de toate durerile lumii.

Un timp rămase dăruită aceluia vis, zâmbind fără să știe. Se aplecă ușor și așa, lăsându-și chipul sorbit de oglinda năzdrăvană a apei, căută să se re-compună din sclipiri de aur și transparențe unduitoare – chip lichid neîmblânzit. Dar nu se regăsi în strania vedenie vineție, cu ochi închiși și plete încălcite care își definea tot mai clar contururile, un spectru gata să spargă suprafața umedă pentru a deveni ființă. Lumea de poveste care păruse să populeze bucla de apă se retrăsese în spatele unei imagini sumbre, prevestind rău.

*

El plecă promițând că se va întoarce într-una din zilele care vor veni. O promisiune, ca o primăvară.

Se întoarse după 2 anotimpuri, pe când pietrele se încingeau și fructele se rumeneau în cuptorul dintre munți. Ochii ei erau mai neliniștiți iar nuanțele cerului se despleteau în apele irișilor stelați. Ochii lui îi răspundeau ca o șoaptă:

- Părul tău miroase a toamnă și a pământ umed. Îți cade pe umeri, pe spate, îți ascunde gâtul alb și talia prelungă și subțire - un cocon auriu, moale, deșirat, cu firele fine înfoiate de vânt. Lasă-te în voia mea, lasă-mă să ți-l împletesc cu frunze și iarbă, să așez pe fruntea ta greutatea coroanei lui – un nimb care să-ți lumineze chipul. Fii mireasa mea și a pădurii în care dorul meu a răspuns dorului tău cu acest prim și ultim sărut!

Ea nu înțelegea decât că el dorea să o facă frumoasă, să-i pună ordine în șuvițele rebele, să și-o facă mireasă. Dorul ei și dorul lui pecetluit de un sărut... Se întoarse oferindu-și voalul de aur mâinilor lui pricepute. Privi spre vârfurile copacilor dar ochii îi lăcrimară de atâta lumină și pură strălucire, mireasă înlăcrimată, așa cum se cere și cum se întâmplă la cununii; întregul ritual se sublima în gestul lui repetat, lent și meticolos, prin care așeza ritmic printre șuvițe culoare, aromă și catifelare. Uitare de sine și uitare de toate...

El îngâna o melodie stranie și, așa cum îl știa dintotdeauna, persista în muțenia lui atât de expresivă. Cuvintele ar fi fost oricum prea sărace pentru a-i însoți gesturile.

Apele cenușii îi căutau chipul dar i-l striveau printre unde. Tot mai subțiri, petele de lumină se scufundau în adâncuri și dispăreau.

„Cu el începe lumea, șoptea pădurea, cu el se și

sfârșește. Fii mireasa și doamna lui dincolo de stelele albe, deasupra oricăror munți, mai presus de zborul oricăror păsări, acolo unde cântecele lui neauzite se prefac în simfonii, murmurul lui se însuflețește și rimează în poeme!”

„Rămâi prinsă în oglinzile mele, spuse râul. Aici, printre ramuri și străluciri de unde, te vei regăsi mereu, adevărată, căci apele mele nu mint, nu te amăgesc. Șoaptele mele cântă eternitatea în ritmurile împletite ale tuturor veacurilor și ale tuturor lumilor. Printre munți cobor să te gălesc, mireasă a mea!”

Ascultând deopotrivă glasul pădurii și pe cel al râului, privi încă o dată printre ramuri cerul rozaliu-portocală și norii sidefați deasupra cărora pluteau șiruri de păsări roșii cu ochi de foc. Și deodată, strivite de lumina și culoarea cerului, brațele arborilor se subțiară și se alungiră parcă - negre degete sfâșiind o cortină de metal incins.

Atunci vorbi el, și glasul lui, abia ghicit, umplu pădurea de freamăt. Spuse doar “A mea ești!” și mâinile lui mai devreme ușoare și blânde se crispară într-o îmbrățișare definitivă. Uimirea ei se preschimbă în spaimă atunci când vinișoarele care-i pulsau sub pielea palidă se umflară iar puterea care o ținea prizonieră o supuse total. Trupul lui se acoperi cu scoarță și spini și-și pierdu tălpile picioarelor în țărână. Câtă durere se citea în ochii lui împietriți și câtă nemărginită, neomenească dragoste! Și câtă durere creștea în pieptul ei zdrobit de atâta pasiune!

Sub ea, șalul verde, cu ochiurile rupte în colțurile pietrelor, aluneca spre apă, se umfla în unde, iar zbaterea ei, mișcarea tot mai lipsită de energie a picioarelor, îl împingea departe. Cupola cerească se inundă de viziuni și de glasuri prelungi și fiecare sclipire se scurse, după momentul ei de glorie, într-o mare de aur topit, lăsând în urmă-i, înaltului, pecetea ei de întuneric adânc. Când toate sclipirile s-au strâns în palma pământului iar cerul s-a umbrat de cenușă, au știut că mai au doar o scânteie de suflet în piept. Și, mică de-acum, împăcată și aproape rece, ea se prelinse ca o apă curată din brațele lui, printre degetele-i noduroase și mari, în undele tăcute și sfioase. El doar o privi cum se pierde sub verdele ogindit al arborilor și în cel împletit al șalului ei vechi, cu ochiuri lăbărțate de care se agățaseră frunze roșii și libelule albastre, mult mai frumoase decât nasturii pe care i-ar fi putut ea coase vreodată drept aducere aminte a unor zile mai fericite.

Constantin TĂNASE

Judecătoria de pace (I)

Ca să ajungă la Foltești, Ion Drăgan avea de ales între două variante: srăvechiul drum al Murgenilor, pavat cu

macadam (pe la 1930 și ceva) și permanent supravegheat de jandarmi în speranța deșartă (adică fără niciun rost) de a-l captura pe tâlharul Mâță (unii îl considerau haiduc) și drumul de pământ ce străbătea de la un capăt la celălalt plantația de salcâmi de pe culmile Prosiei.

Deși purta asupra lui citația judecătorei de pace și, cum s-ar zice, avea o legitimare în privința deplasării pe șoseaua națională Galați-Murgeni-Fălciu, a renunțat din capul locului la această posibilitate. Prea multă lume (era zi de târg) și nu avea chef ca vreun sergent hămesit să-i confiște cașul, curcanul și balerca de două deca de tirează pregătite pentru domnul grefier Mânjescu.

N-a ales nici drumul prin pădure, întrucât fusese avertizat că văru-său, Iordachi Băleanu, pârașul în pricină, cu tat-su și trei frați, urmau să plece dis-de-dimineață cu docarul moștenit ilegal (mai precis – luat cu japca) de la Dumitrache Drăgan, bunicul lor comun, pe sub coroanele salcâmlor înfloriți, ducând cu ei cam aceeași încărcătură: caș proaspăt, un curcan îndopat și balerca standard de două deca de tirează (că altceva nu se prea găsea prin gospodăriile țărănești din faimoasa perioadă interbelică).

Povestirea elevului Flavius Grigoriu nu l-a impresionat în mod deosebit pe domnul învățător Martin Soreti (se vedea clar din fizionomia omului care trudise din greu să învețe progeniturile clasei de jos cititul, scrisul și cele patru operații aritmetice), însă i-a venit ideea de a-l trimite cu tot cu narațiunea caligrafiată corect pe câteva coli împrumutate de la notarul Vălsănescu, la cunoscutul scriitor Romulus Dânceanu.

Omul de litere l-a primit în sanctuarul lui

de creație – o cămăruță ticsită de cărți, reviste și tot felul de hârtii înnegrite cu tipărituri sau scrieri de mână – a cercetat fugar foile lui Flavius, le-a aruncat alături de celelalte și a sorbit cu sete din paharul cu vin aflat la îndemână. „La urma urmei ce vrei să spui cu asta?” l-a întrebat el pe elevul uimit de solemnitatea momentului. „Unde ai auzit o asemenea tărășenie?”

Peste ani, când autorul foilor corect dactilografiate devenise matur, iar cărțile, revistele și celelalte produse tipografice nu mai aveau căutare pe măsură ce noile tehnici electronice de informare și divertisment invadau piața existenței contemporane, cunoscutul scriitor, din ce în ce mai ignorat de public și-a amintit de povestea tâlharului Mâță. Și cum se trezise în mijlocul unei crize de inspirație, după ce a răscolit, fără vreun rezultat, vraful de terfeloage răspândit prin toată chichineața în care își ducea traiul, a hotărât să-l caute pe fostul elev al fostului învățător Martin Soreti, nimeni altul decât Flavius Grigoriu, fost și el la rândul său (*o tempora!*) inginer navalist la fostul Șantier Naval din Galați. L-a abordat direct în legătură cu foile caligrafiate după niște canoane desuete și, în consecință, total demodate. „Totuși,” a plusat scriitorul, în evidentă scădere de popularitate, era acolo o chestie, din câte îmi amintesc, despre un personaj destul de pitoresc – Mâță...” „Nu le mai am, domnule,” i-a răspuns Flavius cu un soi de obidă, renunțând să mai pună paie pe foc prin evocarea memorabilei lor întâlniri când scriitorul îi spusese răspicat că asemenea povești nu aveau nici un haz în lumea modernă, ultraperfecționată, rafinată și sofisticată. În aceeași zi, mâinile băiatului în prag de adolescență, fără vreo ezitare, tremur sau ceva, au rupt foile primite de la notarul Vălsănescu și le-a aruncat în foc. Își amintea de parcă ar fi fost ieri, cum a intrat în biroul notarului, îl știa întrucât era fiul mecanicului Petrache Grigoriu, care îi repara automobilele. L-a văzut cum stătea indecis, încât a trebuit să-l întrebe: „Ei, ce e?” „Mi-ar trebui niște coli...” Și unul dintre secretarii notarului i-a întins, cu un fel de surâs nedefinit, foile albe, lucioase, imaculate despre a căror întrebuințare notarul ori secretarii lui nu s-au interesat niciodată.

Până la urmă, Ion Drăgan (tânăr prin anii 30 ai

secolului trecut) a optat, în necunoștină de cauză, pentru cel mai periculos drum ca să ajungă la judecătoria. L-a fascinat ideea că nimeni nu s-ar fi gândit că el, băietanul sortit să-și petreacă tinerețea la oi, adică cioban la turma tatălui său, ar îndrăzni să se ducă la Foltești pe drumul dintre vii, cu riscuri la tot pasul, mai ales la curmătura din dreptul râpei Colțoaia. Era de așteptat ca exact în locul acela să se întâmple ceva. Doar ce-a tras într-o parte de hățuri ca să nu se prăvale în surpătură că s-a și pomenit în cale cu Măță, cumplitul tâlhar, bărbos, netuns (precis și nespălat), cu o ditamai pușcă *Mannlicher model 1895*, în bandulieră și cu o baionetă „*WKC*” *Solingen*, nemțească, atârnată la centură. Râdea cu gura până la urechi, numindu-l în batjocură „verișor.” L-a dat jos de pe capra căruței, i-a percheziționat atelajul și i-a confiscat plocioanele pregătite pentru domnul grefier. Din cauza asta a și pierdut procesul intentat de văru-său, Iordachi Băleanu, care a ajuns la destinație cu bagajele intacte. Când l-a văzut cu mâna goală, domnul Mânjescu i-a optit ceva judecătorului și astfel Ion Drăgan s-a ales cu o lună închisoare polițienească, timp în care a făcut curățenie prin încăperile judecătoriei, prin curte și la grajd, unde erau și caii grefierului. „Mai bine i-ar fi dat 25 de lovituri la fundul gol,” i-ar fi spus taică-su când a venit să-l ia acasă, de data asta mergând pe drumul național, păzit în continuare de jandarmi de răul lui Măță. „Poate ai vrea să spui *la posterior*,” i-a recomandat profesional scriitorul, sfătuindu-l în același timp să insiste mai mult pe figura lui Măță, mai pregnantă și prin urmare mai în măsură să confere operei componenta percutantă prin intermediul căreia se sugerează inefabilul. „Lasă-l deoparte pe băietan,” continua el. „Ți-e rudă, strămoș, bunic? Chiar dacă, povestea lui nu spune cine știe ce. O chestie banală, la ordinea zilei: doi ciobani se iau la bătaie din te miri ce și mai nimic, unul vânjos îl snopește pe celălalt, se duc la judecată și bătaușul o încasează. Și ce-i cu asta?”

În realitate, Iordachi Băleanu era cel robust și tot el îl ciomăgise pe Ion Drăgan. Supărarea lui venea, însă, din faptul că văru-său i-a ținut piept și nu i-a putut lua mieii preinși pentru o datorie de când lupul cățel. Înfuriat, s-a dus la judecătoria de pace unde l-a întâmpinat grefierul. În opinia lui Romulus Dânceanu, urmând calea aleasă de adolescentul Flavius Grigoriu, povestea se poticnea, intra într-o fundătură și gata. Pe drept sau pe nedrept, un țăran a primit o pedeapsă, una de altfel ușoară, de neluat în seamă pentru acele vremuri. Pe când Măță... Măță era un personaj, o

personalitate... și apoi, autorul nu mai era un adolescent, abia ieșit din mâinile învățătorului Martin Soreti care, din pricina numelui, s-a străduit o viață întreagă să-și dovedească identitatea de român sadea, osteneală de altfel inutilă prin acea parte a lumii, unde puteai fi turc, tătar, rus, neamț, bulgar, orice, întrucât nu-i păsa nimănui cărui Dumnezeu te închinai și pentru ce. Altele erau grijile, frământările, neliniștile, temerile și celelalte ca să mai fie luată în seamă originile învățătorului.

Domnul învățător Martin Soreti l-a învățat slovele chiar și pe Măță. În cele patru clase primare, viitorul tâlhar, copil sărac și orfan (tată-său murise în primul război mondial), cucerise în fiecare an coronițele din frunze de stejar (doar astfel de coronițe admitea domnul învățător), apoi a fost argat pe la curtea moșierului Berlescu, l-au luat în armată, a dezertat și Dumnezeu știe ce-a mai făcut. Ultima ispravă, însă, l-a determinat pe comisarul Eneas Diamandi de la Chestura Galaților să vină la domnul învățător.

„Bravo, domnule! Ai văzut...” a exclamat Romulus Dânceanu rotindu-și privirile prin apartamentul cu două camere și sufragerie. S-a ridicat din fotoliu, a cercetat dulapurile și ce mai era prin casa lui Flavius, blestemând afurisita de secetă, bătrânețea și neputința, consolându-se cu amintirea balercilor de tirează de altădată.

Iar întâmplarea a fost cam așa: evreul Ari Weiss călătorea în căruța sa cu doi cai murgii exact pe drumul viilor și exact la curmătura Colțoaiei a văzut un om nevoiaș ducând cu greu în spinare niște desagi. Mergea la moară la Foltești și atâta s-a rugat de evreu să-l ia în căruță încât acesta s-a înduplecat. „Hai, bre, că doar n-ai fi Măță...” Atât a apucat Ari să zică și numai de câțiva să treacă cu baioneta *Solingen* la beregată. Când l-a văzut domnul Mânjescu, venind pe jos, fără geanta cu banii și bijuteriile promise, s-a făcut negru la față și în loc să cheme vreun doftor sau măcar vreun felcer să vadă de sănătatea bietului Weiss, l-a dat pe mâna unui jandarm să-l aresteze pentru complicitate cu nelegiuitul Măță. Abia după o săptămână, comisarul Eneas Diamandi a reușit să-l convingă pe judecătorul de instrucție că Ari Weiss nu avea nicio legătură cu brigandul și să-l scoată de la popreală, identificându-se cu acea ocazie unele similitudini cu situația pârâtului Ion Drăgan, ajuns la destinație despuiat de plocioane, dar neformulând vreo plângere pentru pagubele suferite. Dintre toți, cel mai înverșunat era domnul Mânjescu, supărat că jandarmii perseverau în ideea că tâlharul va ieși ca șarpele la drum.

(Va urma)

Nicolae BACALBAȘA

Morții anesteziei

De ce somnul anestezic devine atât de des somnul cel de moarte?

După unele statistici americane moartea „anestezică” ar trebui să fie la fel de rară precum

cea prin accident de aviație.

Realitatea infirmă această evaluare obiectivă prin efectul factorului subiectiv denumit om.

Într-unul din serviciile mari de anestezie ale țării o treime din anesteziști au fost implicați și condamnați pentru decese anestezice.

Să fie vorba despre oameni lipsiți de experiență?

Nici unul dintre cei implicați nu era un începător. Experiență aveau. Dar ce este în fond experiență?

Oscar Wilde pe cât de inteligent pe atât de cinic (poate tocmai din această cauză) a arătat:

„Nimic din ce merită cu adevărat a fi învățat nu poate fi învățat de la altul”.

Cât însă poți învăța „prin tine însuși”?

Tot Wilde ne asigură „Experiența nu are valoare etică, este numai numele greșelilor pe care le-am făcut și certitudinea că le vom repeta”.

De ce mor pacienții la anestezie?

Răspunsul ni l-ar putea da piloții de pe Shannon.

Shannon, cel mai lung fluviu din Insulele britanice, străbate republica Irlanda. Din cele 214 mile ale fluviului 60 sunt navigabile pentru nave maritime mari, de 12.000 tdw.

Peste opt sute de vase străbat anual această porțiune de fluviu agitat. În Irlanda pilotajul este o meserie din tată în fiu.

Până nu demult piloții locuiau pe o insulă izolată de la gura estuarului. Cei opt piloți ai fluviului nu au înregistrat niciodată accidente.

Este o zonă a cețurilor groase și a vânturilor.

Este ceața cea mai gravă problemă pentru pilotaj?

„Nici vorbă. Ceața nu este niciodată o dificultate deoarece atunci îți iei toate precauțiile. Este timpul când lucrezi sută la sută. Accidentele sunt rezultatul rutinei nu a neobișnuitului”.

Întrebați de ce nu au fost accidente pe Shannon, piloții au fost categorici:

„Experiență? Nu. Experiența este numai poleiala. Lucrurile corecte trebuie să fie în tine”.

„În tine” se traduce în românește prin „le ai sau nu le ai”!

Scara la cer

„Anestezia asta e o magie. Acum ești, acum nu mai ești!” glumea mai deunăzi, amar, unul dintre colegii mei anesteziști, și el, ca și noi, cu morții lui „pe masă”, atârându-i pe conștiință.

Ascultând perorațiile umoristico-sinistre, m-a izbit un „deja connu”. Unde am mai auzit asta?

Aha, Henri Hill Hickman!

Un englez care a trăit numai 29 de ani. Nu a apucat să atingă nici vârsta răstignirii lui Hristos! Hickman a murit în 1830. „Un nebun, utopic, extravagant.”

Așa l-a declarat a fi, cu șase ani înaintea morții sale premature, Asociația Medicilor din Londra.

Aceasta pentru că, după studiul experimental pe animale a gazelor introduse de Priestley, Davy și Faraday (protoxidul de azot și eterul), a propus anestezia generală la om. Idee pe care, cu doi ani înaintea morții lui Hickman, Academia Regală Franceză de Medicină a respins-o cu indignare: „Ar fi o adevărată crimă să expui măcar un singur om unui asemenea pericol!” Chiar dacă viitorul nu le-a dat dreptate să nu ne grăbim să înfierăm pe „academicienii” timpului.

„Somno imago mortis” este gravat pe blazonul Societății Engleze de Anestezie. Un caveat pentru

anestezistul de astăzi, adresându-se atât conștientului cât și subconștientului nostru.

„To sleep, to die...” balansează Hamlet pe tăișul nehotărârii. Câți dintre noi nu ascund în memorie episoadele dureroase a alunecării bolnavilor noștri din somn în moarte?

Morton, unul din părinții anesteziei, a denumit anestezicul său „lethon” - uitare.

Numai că Letha este fluviul morții care desparte tărâmul celor vii de tărâmul celor morți. Caron, luntrașul, primea „obolul” – bănuțul pentru trecere.

De câte ori bolnavul întinde obolul anestezic mă gândesc involuntar la Caron și la călăul ce își lua tradițional bănuțul.

Hickman a descris în experimentele sale anestezice, anestezia ca o sintagmă de înaltă inspirație: „stare de animație suspendată”. Bolnavul este un atârănător. Care este cuiul atârănării sale? Dumnezeu? Știința? Predestinarea?

Acum câțiva ani, murea Marin Sorescu, un mare poet al secolului și un om ce a contribuit mult la confortul sufletesc al generației mele prin ironia generos păguboasă a versurilor sale.

Murind într-o epocă a „vremii scoase din țâțâni” moartea sa a trecut neobservată.

Înainte de moarte, cu doar câteva zile înainte de a se stinge, pe patul de suferință Sorescu a scris o poezie – testament, o mărturisire a trecerii, care ar trebui să fie prezentată oricărui rezident de anestezie-reanimare în prima sa zi de activitate:

„Un fir de păianjen
Atâră din tavan
În fiecare zi observ
Cum se lasă mai jos
Mi se trimite și
Scara la cer, zic
Mi se aruncă de sus
Deși am slăbit îngrozitor de mult
Sunt doar fantoma celui ce am fost
Mă gândesc că trupul meu
Este totuși prea greu
Pentru scara asta delicată
Suflete ia-o tu înainte
Păș, păș.”

La peste un secol și jumătate, Sorescu aduce completarea la noțiunea de „stare de animație suspendată” a lui Hickman: *Scară la cer*.

Premii, concursuri, festivaluri

(urmare din pag. 18)

care stat e mai îndreptățit să fie adus în prim plan, în funcție de interesul politic al momentului. Numele scriitorului premiat devine important ca brand de țară și ca mod de a promova un interes politic al momentului. De la inițiator (Alfred Nobel, inventatorul dinamitei), până la cel care înmânează premiul (regele Suediei) totul e cu incidență politică, dincolo de care e și un interes economic ce nu e greu de ghicit.

Un concurs literar (nu ducem lipsă de așa ceva) e binevenit într-o lume concurențială și nu e nici mai bun, nici mai rău ca un concurs de tipul „cine știe câștigă”. Un festival de literatură e un moment sărbătorec în care bunele intenții sunt în prim plan, numai că drumul „spre iadul cel adâncat/ Cu bune intenții este pavat”.

O sărbătoare a literaturii are incidență cu sacrul, iar forma cea mai elevată a creației (poezia) este desprinsă de-a dreptul din rai și e limbaj predilect al Cărții Cărților, tălmăcită în versete, adică versuri în traducere brută, dar nelipsită de fiorul haric ca a inspirat-o într-un moment de inspirație divină. Pe bună dreptate, poezia devine regina festivalului și e recitată pe senă de către poeții înșiși sau de profesioniștii rostirii sau rostuirii versului în spațiu public. Limbă a îngerilor din Rai, a perechii primordiale, a lui Iisus Nazarineanul și a apostolilor Săi, poezia a devenit limbaj universal și de aceea la festivalurile internaționale poezii își recită versurile în limba lor maternă, iar actul traducerii („traduttore traduttore”) devine superfluu. Un festival al literaturii e, deci, prevalent, unul de poezie, starea de grație pe care acesta o poate atinge reverberându-se peste publicul dispus să trăiască la cote înalte emoția momentului, să rezoneze cu poetul ce-și deschide porțile sufletului în fața celor dispuși să-l urmeze în aventura existențială a momentului trăirii împreună a stării de poezie, asemănătoare cu starea de rugăciune, care, dacă e autentică, permite desprinderea de cele pământești și ridicarea cuvântului spre lumea îngerilor, singurii intermediari de mesaj către Atotputernicul. Un festival e o sărbătoare a Cetății și de aceea ar trebui întâmpinat și trăit cu sufletul curat în adunări cât mai mari, dar nu oricât de mari.

Ramona Sandrina Ilie

Uneori oamenii se întâlnesc. Aparent întâmplător.

Uneori oamenii se întâlnesc. Aparent întâmplător. Aparent la timp. Aparent, toate sunt minunate. Uneori, oamenii se pierd. Aparent pentru totdeauna. Aparent din vina unuia. Aparent din vina altuia. Adevărul însă este că nu e vina nimănui și nimic nu e aparent. Nimic întâmplător. Undeva, cândva, în Univers două bobițe de praf de stele s-au întâlnit și s-au iubit. S-au alergat peste tot cerul, prin toți îngerii și și-au promis să nu se uite. Și nu s-au uitat. Inimile lor își vorbeau în tăcere. Într-o zi, tăcerea s-a spart. Într-o zi, viața i-a recules pe fiecare. Pe unul de peste mări și țări. Pe celălalt dintre cioburi de suflet. Și...noi știm cât de greu este să fim departe unul de altul, dar știm că doar prin credință, iubire și luptă putem ajunge la ceea ce avem. Uneori oamenii se întâlnesc. Uneori, oamenii își rămân. Uneori oamenii chiar se iubesc. Uneori iubirea chiar e îndrăgostită. Uneori oamenii trăiesc viața și viața îi iubește. Aparent întâmplător. Aparent la timp. În realitate însă, totul este o poveste scrisă undeva în timp, departe, departe, pe vremea când sufletele știau să se nască frumos unul altuia pentru a-și rămâne eternități!

Orriarria

A fost odată ca niciodată, dacă nu ar fi fost, cu siguranță un Născocitor iscusit l-ar fi născocit..., a fost odată un ținut de basm numit...Orriarria!

Acest ținut, se afla la vreo trei sărituri zdravene de Greiere Săltăreț dar, dacă mă întrebați acum pe mine cât de strâmbe sau de drepte erau săriturile, cât de mici sau de mari ar fi, cu siguranță nu aș ști să vă mai răspund deoarece multă vreme a trecut peste Pârâul Viselor de când nici nu am mai călărit, dar nici nu am mai văzut unul pe la Han!

Totuși, aș putea să vă spun că pe vremea aceea, când poveștile se nășteau precum ciupercile după ploaie, toată făptura știută și neștiută aflase de acest ținut plin de magie și frumusețe și se grăbeau cu toții să îl viziteze - în special pentru că aflaseră de grozava lor băutură din petale de iasomie sălbatică sau ace de pin servită în cupe de ghinde adormite.

Unii, ajungeau în Orriarria călare pe năzdrăvanii Greieri Săltăreți, de care tocmai vă povestisem,

greieri potcoviți tocmai de orrieni, făpturi miciute, dar iscusite, care puteau meșteșugi câte în lună și în stele, câte gândești sau nici nu îți poți vreodată imagina.

Despre Greierii Săltăreți nu se știe cum au ajuns în Orriarria. Unii spun că au venit din nord, din lumea magică a copacilor grăitori, alții spun că din sud, din lumea poienilor cu maci legănători, iar alții suțin sus și tare că ar fi ajuns aici în urma exploziei unui dovleac vrăjit, iar pe aceștia nu îi poți lămuri despre altceva nici în ruptul capului. Oricum nici nu e bine să ne punem cu orrienii la sfadă și contre, pentru că dacă îi supărăm ne pișcă vârful nasului în somn, ne gâdilă în talpă cu pene de gâscă supărată și ne fac să plângem, ne presară polen de floare sughițătoare și cine mai știe ce alte năzbâtii ne pot face. Așa că, mai bine îi lăsăm să creadă în dovleacul lor că și așa nouă nu ne pasă decât să vedem un astfel de Greiere și atât.

Alții, preferau să ajungă în Orriarria liniștit și comod, de aceea alegeau să facă această călătorie cu Omizile Încălțate. pentru o astfel de călătorie însă trebuie să știți că veți plăti mai mult în frunze de agud, dar vă spun pe drept că merită și o sută de frunze vorbitoare. Cum, cum adică vorbitoare? Nu ați auzit de frunze vorbitoare? Atunci, când va bate vântul prin preajmă, ciuliți urechile și stați aproape nemișcați cu ochii închiși. Nu le place să le vedeți când murmură. Sunt rușinoase! Dacă stați câteva clipe așa, sigur una vă va șopti ceva frunzatec la ureche!

Omizile Încălțate erau tare iubite de orrieni, iar asta pentru că lor le plăcea să facă plimbări lungi și liniștite, lucru bine de știut că numai în lojele Omizilor se puteau face. Pe spatele lor, aveau

agățate loje mari și încăpătoare, căptușite cu mușchi călduros și draperii din mătase argintie cusute tocmai de Fluturii în Culori care roiau peste șapte dealuri de cârtiță mai în sus. Lojele aveau ferestre mari cu vedere în toate părțile care povesteau despre locurile pe unde treceau sau cântau melodii orriene.

Despre Omizile Încălțate se spune că s-au născut între ramurile Bătrânului Stejar, singurul de felul său în acele părți și ar fi părăsit ramurile odată cu adierea Vântului Prietenos. El le-ar fi luat pe trena sa și le-ar fi coborât jos în Valea Orriană care se unduia după cum vroia matca sa unduitoare.

În lojele omizilor, orrienii adună ace de pin, ghinde adormite, petale de iasomie, ouă de furnică dansatoare, puf de cinteze și câte și mai câte.

Când nu plimbau orrieni, ele își duceau călătorii peste tot, dar nu uitau niciodată să-i treacă pe lângă Izvoarele Râzătoare, lacul Oglinzilor, Muntele Legănător și Peștera Glăsuitoare.

Dar, tot povestindu-vă una, alta, uit cum defapt ajung mulți în Orriaria. Această cale e cea din urmă, dar și cea mai distractivă și plină de farmec.

Și, repede vă spun acum să nu uit...căci anii nici pe mine nu mă trec cu vederea...*din călcăie de veți bate de trei ori, dacă vă apăsați vârful nasului cu arătătorul de la mâna dreaptă (pe sub mâna stângă) și veți striga cât puteți de tare (dar nu foarte, foarte tare): - Orrri-orrrri-orrrriarrrriaaa! (cică rârâit printre dinți)*, atunci și numai atunci aici veți fi! Totuși vă atenționez că unii nu au ajuns nici azi în Orriaria fiindcă s-au plescăit și sâsăit prea lung, dar bătrânii orrieni spun că vor ajunge cu siguranță când își vor aminti să se rârâie!

suflete pereche

acum, acum, spune-mi tu, dragul meu, ce am să fac?
ce am să fac cu atât de multă dragoste, minune și mirare?
ce am să fac cu atât de mult *tu* în mine
și cu atât de mult *eu* în tine?
cum voi împăca eu viața și destinul acesta concret cu noi?
cum să te alung fără să mă rup?
cum să mă rup fără să te sfășii???
oricum aș face ne-am desprinde ca niște mici fâșii de piele
de pe suflet și ar urla visele în noi
de deznădejde!
cum să mă fac că nu te-am întâlnit?
că nu te-am văzut?

cum să învăț uitarea pe de rost până la sânge?
cum? când și acolo te-aș găsi născut în mine parcă asemeni unui Alfa și Omega al gândurilor mele
cum să dispar fără să mă evapor în mine până la ultima picătură cu tine?

cum, când și în aer te simt plutind și vorbindu-mi despre toate mărire, constelaiile, iubirile ce parcă s-au născut odată cu noi, demult, demult, când sufletele noastre erau doar o poveste, iar noi niște mici litere

rostogolite de-a valma în palma lui Dumnezeu care făcea cuvinte încrucișate până ne-am potrivit suflete pereche într-un capăt și altul de lume fiecare cu viața lui, până când într-o seară viața mea a devenit a ta, viața ta a devenit a mea și atât de mult s-au contopit încât nu mai știm unde începe una și unde se continuă cealaltă, iar eu mă răsucesc în mine neputând înțelege unde mi-ai fost până acum, suflete?

pe ce tărâmurii de viață și visare ne-am făcut noi veacul
și oare de câte ori s-au ciocnit galaxiile inimilor noastre
în timp ce noi eram prea ocupați să ne pierdem în alte iubiri
și rosturi fără de rost?!

acum, acum însă spune-mi tu, dragul meu, ce am să fac?
ce am să fac cu atât de multă dragoste, minune și mirare?
ce am să fac cu atât de mult *tu* în mine
și cu atât de mult *eu* în tine?
unde să mă ascund să nu mă ajungă această dragoste?

Petrușor Militaru

Casa absentă

În casa absentă ferestrele respirau atent.
Pe culoar surorile Karamazov își tot
priveau mâinile. Tavanul se întindea pe podea
și ele se trezeau cu fața spre râu.

Ultimul meu animal se uita din stradă
cu ipotezele privite la îndemână.
Îmi amintea de lucrurile pe care le memoram
cu mâinile nemișcate.

Pe o piatră verticală s-a așezat un corb
viu. Tu îmi spui că numai o dată pe an,
noaptea, când surorile Karamazov
se trezeau cu fața spre râu, eu sunt.

Am privit cu alți ochi faptele mele
pe care le-am făcut și nu îmi mai aparțin.
Ele s-au scurs în vas și le-am văzut cum
s-au scris, cum s-au desprins în cele

două nume ale mâinilor. Sau în apa din râu
unde cresc culori verzi ce duc cele cinci degete
să își aleagă un număr, un simț și o mare
arcană. Privirea desenată a mâinilor.

Surorile Karamazov

Tot privind o fântână dintr-un tablou de acolo din,
am văzut cum mă întâlneam la. Cu surorile
Karamazov de mai multe ori sunt. Oglinda nu exista
în tablou, noi rosteam puține litere în numele tatălui
culorilor și priveam cum rostim. Le făceam cinste
cu câteva lumi secrete culorilor, îmi spuneau ce titlu
voiam să-i dau acestui volum din. În somn îmi
șopteau, fără să și miște buzele, cum poți să culegi
fructe doar rostind litera A și litera V, care urmează
după A. Așa a mai trecut un minut sau mai multe.
Meddia se juca cu aritmetica iar.

Copaci deghizați

Marginile sunt goale – îmi torn sânge în clepsidre.
Încerc să mă dezleg la mâini, să cresc lutul roșu într-
un vas de plante verzi. Aud mereu o apă curgătoare
deasupra creștetului. Deși nu-mi spusese că voi
pleca îmi umplu barca cu inutilități infinite. A doua
noapte intenționat am răsturnat barca și m-am strigat
în capul meu. Sunt și în interior două urechi, o gură
care scrie sub creștet, un nas care tace și doi ochi

chiar din acel râu. Ochii
par să creadă că sunt într-
o pagină subpământeană.
Toți aveau cap de pasăre și
mergeau pe o frânghie
colorată diferit. Nu aveam
voie cu picioare. Mâinile
erau peste tot în corp: una ținea o piatră albă și cealaltă un ou
de păianjen care observa tot ce credeam eu că înțeleg. Priveam
carnea prin prisma oaselor. Citeam versuri numai la copaci
deghizați. Meddia îmi spune să am grijă cum merg că sunt acum
pe propriul craniu lucios.

Arini în dezordine

Ceasuri mici și pătrate. Un fel de a avea la început.
Tu îți dezlipeai încet culorile de pe haine și le exprimai
în șerpini din aer. Ei creșteau destul de greu și numai
între respirații. În curând culegeam săptămâni cu pielea.

Apoi treceam pe lângă arini fără să știm care sunt și fără
să dorim să îi descoperim. Totuși, printre bărcile
aruncate în dezordine, tu aveai un cristal ce cunoștea
copacii după sunetul semințelor.

Era destul de greu să le faci să te audă din nou.
Frunzele se ascundeau atunci de noi și nu mai clipeau.
De fiecare dată ne prefăceam uimiți de rezultate.
Luasem acest obicei de la anticariat.

Hainele respirau. Sub arini, printre bărcile aruncate
în dezordine, frunzelor le crescuseră urechi pe care
și le lipeau de pământ. Să nu te mai ard cu imagini.

Am început să plec și să nu mă mai întreb de unde vin.
De fiecare dată ne prefăceam și așa am început
să mă aud cum cad. În dezordine, priviri și pătrate.

Rădăcinile pietrelor

Numai cu ochiul meu cel tânăr vedea jumătatea cea dreaptă a
copacului în care creșteau pietre tari, fiindcă jumătatea cea
stângă o ținea ascunsă după piciorul unei păsări intenționate
ce sbura în fiecare dimineață pe sub pământ și aducea teoria
relativității în lumea viermilor de mătase. Te așteptam într-o
gară unde nu mai veneau demult trenuri. De fapt, nu avusese
niciodată cale ferată, dar rămăseseră câteva schelete de maci,
de noduri și de asemenea.

Ionuț Caragea

Poet, prozator de ficțiune, autor de aforisme, critic, editor și promotor cultural, Ionuț Caragea s-a născut la 12 aprilie 1975, în Constanța. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iași, cofondator și vicepreședinte al Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Québec, membru al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe etc. Supranumit „Poetul născut pe Google”, Ionuț Caragea a publicat 26 de volume la editurile Stef, Fides, Elmis, ASLRQ și Wildside Press.

Ionuț Caragea este unul dintre cei 20 de autori publicați în Antologia aforismului românesc contemporan (Editura Genesi, Torino, 2013). În iunie 2012, Ionuț Caragea câștigă premiul de creativitate la concursul internațional „Naji Naaman” cu aforisme din volumul „Dicționarul suferinței”.

Poezia

Poezia – crucea de pe linia destinului unde s-a săvârșit o iubire de la care au fugit toți martorii cu excepția poetului.

*

Nu în biblioteci trebuie căutată istoria poeziei ci în arhivele sufletului.

*

Poezia – trecerea de pietoni dintre viață și moarte.

*

Fiecare poem este o biserică în care se-nchină copiii mei nenăscuți.

*

Prin poezie îmi caut elixirul vieții veșnice.

*

Poezia – cea mai bună porție de fericire pe stomacul gol.

*

Poezia – îngerul care își caută aripile printre cuvintele mele!

*

În clipa în care veți fi aproape de moarte și veți privi în urmă, toată viața vi se va părea o poezie.

*

Poezia vine de la sine, este darul lui Dumnezeu, este mîna lui care scrie.

*

Dacă vrei să împaci viața cu moartea, dă-le amîndurora întîlnire într-un poem de dragoste.

*

Începutul poemului este întocmai ca răsăritul, iar pagina albă o mare misterioasă care mă cheamă-n adîncuri.

*

Poezia – eterna declarație de dragoste și testamentul inspirației de moment.

*

Singura casă în care pot trăi fără să plătesc chirie este poezia mea. Specialitatea casei mele, metafore la focul inimii.

*

Chiar nu știți că poemele se iubesc între ele cînd se lipesc două pagini?

*

Să scrii poezie înseamnă să-i trimiți scrisori lui Dumnezeu, iar acesta, cunoscîndu-le dinainte mesajul, alege oamenii care au în inima lor aceeași adresă de destinație.

*

Sînt poet, am ucis animalul din mine și-ndrăznesc să scriu despre primul arbore plantat în paradis: îmi cresc muguri pe șira spinării.

TERRE D'ARTISTES - o premieră în spațiul cultural al Galațiului

Mariana TOMOZEI COCOȘ

Între 21-29 iulie s-a desfășurat în holul mare al Facultății de Mecanică proiectul „Terre d'Artistes”, inițiat de artiști francezi din oraul Dreux - Franța, la care au colaborat o suită de plasticieni din Galați. Instituțiile sub egida cărora s-a derulat proiectul sunt: Universitatea „Dunărea de Jos”- Facultatea de Mecanică, Muzeul de Artă Vizuală, APAR (Association Parisienne des Artistes Roumains) și Universitatea „Danubius”.

Oaspeții francezi s-au dovedit a fi pasionați practicanți ai unor forme artistice străvechi și pretențioase în ceea ce privește realizarea tehnică. Rabah Meghrate (sculptor și Președinte al Asociației „Terre d'Artistes”), Martina Aquaviva (ceramist și Președinte al Asociației „Ateliers de Montule”), Benoit Viet (ceramist), Veronique Meghrate (ceramist), Anne Lacoste (mozaic) au adus cunoștințele lor aprofundate și entuziasmul lor pentru ceramică și mozaic, entuziasm la care au răspuns cu dedicația și seriozitatea prin care s-au făcut cunoscuți de câțiva ani artiștii din gruparea „Athanor”. Conexiunea dintre cele două grupuri s-a datorat Rodicăi Costianu (Președinte APAR). Din echipa artiștilor români au făcut parte Eduard Costandache (sculptor, coordonator „Athanor”, muzeograf la Muzeul de Artă Vizuală), Mihaela Brumar (arte decorative și design), Marcel Marcu (fotografie), Rodica Gherghinoiu (pictură), Gina Ciobotaru Popa (pictură), Cristiana Culiță (pictură), Tudor Șerban (grafică), Simona Andrei (fotografie), Adrian Vădeanu (sculptură), Sorina Fădor Vădeanu (arte decorative și design), Nicoleta Șorcaru (pictură), Valentin Neacșu (ceramică), Gabriela Moisi-Alexandrescu (pictură). Tabăra de creație a avut chiar și un imn, semnat de Alina Beatrice Cheșcă.

Intensa activitate a taberei de creație a fost încununată printr-un performance desfășurat la Stadionul Portul Roșu, unde vasele și obiectele din ceramică au primit „botezul focului”, adică au fost arse într-un cuptor improvizat sub atenta supraveghere a artiștilor francezi ajutați de colegii lor din Galați. Rezultatul - obiectele din ceramică - a fost expus în

holul Facultății de Mecanică într-un asamblaj foarte expresiv. Panourile de mozaic realizate în această perioadă vor deveni un decor permanent - plin de lumină și culoare - al holului facultății.

„Terre d'Artistes” este o premieră în spațiul cultural al Galațiului. Au mai existat tabere de creație, work-shopuri (multe dintre ele au fost susținute de membrii grupului „Athanor”, în ultimii ani), dar n-au mai fost proiecte în care două grupuri de artiști, români și străini) să lucreze împreună.

Dar acesta nu reprezintă singurul punct de interes al proiectului. Asocierea între tehnicile tradiționale și manifestările

moderne de prezentare pentru public a fost foarte importantă pentru cei care au asistat sau au participat la derularea manifestării. Mozaicul și ceramică au o anumită noblete câștigată de-a lungul secolelor de practică în istoria artei. Dar în decorațiile și obiectele concepute de artiștii francezi și români există, fără îndoială, un spirit modern ce ne reține atenția și ne captivează. Îl identificăm, desigur, în imaginația și expresivitatea operei de artă care și-a îndeplinit unul dintre scopurile sale, acela de a înfrumuseța spațiul cotidian.

Dar există și o altă semnificație proprie acestui proiect: puterea comunicării. Este vorba, în primul rând despre comunicarea între cele două grupuri: artiștii francezi și artiștii români - gruparea „Athanor”. S-a văzut că există o perfectă comunicare între ei, deoarece limbajul artei nu cunoaște bariere lingvistice. Dar a mai fost și comunicarea cu publicul, care va continua și după plecarea artiștilor francezi.

Să sperăm că acest fructuos schimb cultural se va prelungi prin proiectul la care lucrează acum „Athanor”, invitat să-l pună în practică în oraul Dreux, în luna septembrie.

„Terre d'Artistes” s-a concretizat printr-un generos cadou, realizat cu inteligență și inventivitate de artiștii francezi și de cei români, pentru a îmbogăți ambientul cultural al Galațiului.

„Terre d’Artistes” est une première dans l’espace culturel de Galati. Il y a eu des camps de créations, des work-shops (plusieurs d’entre ces manifestations ont été soutenues par les membres du group „Athanor”), mais il n’y a pas eu un projet ou deux groupes d’artistes, roumains et étrangers travaillent ensemble.

Mais ce n’est pas le seul point d’intérêt de ce projet. L’associations entre les techniques traditionnelles (la mosaïque et la céramique) et les manières modernes de les présenter au public a été très importante pour ceux qui ont pu assister ou participer au déroulement du projet. La mosaïque, aussi bien que la céramique ont une certaine noblesse acquise dans leur pratique au long des siècles. Pourtant, dans ces décorations et ces objets conçus par les artistes français et roumains il y a certainement un esprit moderne qui retient notre attention et nous captive. Il s’agit, bien sûr de l’imagination, de l’expressivité de l’oeuvre d’art qui aura accompli l’un de ses buts, celui d’embellir l’espace quotidien.

Il y a une autre signification qu’on peut découvrir dans ce projet: le pouvoir de la communication. Il s’agit d’abord de la communication entre les deux groupes d’artistes: les artistes français et les roumains - le group Athanor. On a constaté qu’il y a eu une parfaite communications entre eux, car le langage de l’art ne connaît pas de barrières linguistiques. Mais il y a eu aussi une communication avec le public, qui va continuer même après le départ des artistes français.

Esperons que ce fructueux échange culturel sera suivi par le projet des artistes du groupe Athanor a Dreux, en septembre.

Réalisé avec intelligence et inventivité par les artistes français et roumains, on peut considérer le résultat du projet „Terre d’Artistes” comme un ensemble qui va enrichir l’espace culturel de Galati.

Chipuri...și Semne

Când eram mic, visul meu era să ajung pictor. Nu aveam idee ce înseamnă să fii artist plastic.

Cu atât mai mult sunt acum onorat și bucuros să salut un domn pe care l-am mai cunoscut acum vreo 8-9 ani la Iași, la o șuetă cu poetul, dar și graficianul Vasilian Doboș.

Deși am mai publicat 4-5 cronici de vernisaj, ar fi aproape prima oară când vorbesc la un astfel de eveniment. Ca admirator al artelor plastice, conformist și non-conformist, aș încerca să subliniez următoarele:

Florin Buciuleac este o dovadă vie că între scriitori și artiștii plastici se pot crea prietenii deosebite, dincolo de viață și de moarte.

Dacă în seria de „Chipuri”, talentul de portretist al pictorului este pus în evidență, „Semnele” ne destăinuiește din tainele Imaginației sale, adresându-se în același timp și Imaginației noastre, obișnuită sau nu să exerseze înfățișări ale apocalipselor personale, denumite de către artist cu alt prilej „Săvârșiri”.

Bref, am avea de admirat un abstracționism moderat, un suprarrealism sui generis, totul pe un fundal al unei credințe tradiționale, imagistic iconodul, dar non conformiste.

Măștile, duplicitatea, decăderea, împietrirea, transfigurările, ca să nu spunem chiar metamorfozele, par a fi printre subiectele preferate, romantismul zăpăcit de care amintește într-o conversație pe facebook părând a fi de domeniul unui trecut oarecare, semnele zodiacale fiind și ele surse de inspirație.

Creaturile care se nasc imagistic poartă gene mitologic-zodiacale, ducându-te cu gândul la ființe hibride, gen minotaur, centaur, dacă vreți om-înger...

Cum ar zice criticul de artă Valentin Ciucă: „Florin Buciuleac caută, ca La Bruyere altădată, să treacă dincolo de înșelătoarele aparențe și să stabilească o relație de nuanțată complementaritate între omul care trăiește și cel care are acces în zonele de inefabil ale creației. Între ceea ce personajul arată și ceea ce parcă ar vrea să ascundă. Psiholog exersat, Florin Buciuleac are fina intuiție a pozei afectate, unde artificialul se cuibărește uneori. Emfaza poeziilor, spiritul lor megaloman, smerenia prefăcută a criticilor, alcătuiesc un univers uman bizar, însă interesant, de unde nu lipsesc criticii clipei și ai eternității. Spectacolul merită a fi privit cu detașarea cu care doar lucrurile importante o pot suporta. Florin Buciuleac are harul observației penetrante, al expresiei sugestive dar și o doză de umor care-l salvează...”

De ce-l salvează îl vom lăsa pe Florin Buciuleac să ne spună, dacă va dori să intre în astfel de amănunte spăimoase...

Fără a dori să fie seducător doar de dragul seducției (care este câteodată doar semnal comercial), Florin Buciuleac este un provocator al Bunei Speranțe, care din semn, culoare și idee dovedește cu blândețe de creator autentic că universul este o Matrioșcă unde avem loc cu toții, dincolo de temeri, prejudecăți, răutăți, chiar și dacă și acestea pot lăsa urme estetice...

a.g.secară

Galațiul merită să cunoască mult mai bine Japonia

a.g.secară

- micro-interviu cu profesorul **Marui Yasuhiro**, directorul Asociației pentru Studiul Limbii Române din Japonia

Domnul **Marui Yasuhiro**, **Hiro** pentru prieteni, însoțit de două pasionate întru ale culturii și spiritualității nipone, *Sorina Feraru* și *Emilia Berteș* (Foto), a vizitat Centrul Cultural, propunând managerului Sergiu Dumitrescu ca din octombrie să se organizeze cursuri de predare a limbii japoneze, pentru începători și cursanți medii. Am profitat de ocazie pentru a-l cunoaște mai bine, așa, preț de un început de ceremonie a ceaiului.

Adi George Secară: Cum v-ați îndrăgostit de România, domnule profesor?

Marui Yasuhiro: În urmă cu 22 de ani a avut loc în Japonia un festival la care a participat Filarmonica Gheorghe Dima din Brașov, și atunci am cunoscut primii români... Eu sunt originar chiar din capitala Japoniei, Tokyo... A urmat o vizită în anul 1993 în Brașov, când am însoțit o echipă de 40 de japonezi, cu care am organizat diverse cursuri, dar de neuitat au fost dansurile din Parcul Central...

În Brașov chiar m-am stabilit pentru o perioadă, acum mutându-mă în București... Călătorind, am cunoscut toate frumusețile României, și mai ales frumusețea sufletească a românilor... Era normal să mă îndrăgostesc de această țară și de locuitorii ei...

A.G.S.: Cum ați ajuns pentru prima oară la Galați?

Marui Yasuhiro: În anul 2011, când la Muzeul de Istorie a avut loc o primă manifestare, cu o expoziție foto, „Țara Soarelui Răsare” și un mini-concert la un instrument tradițional japonez... Colaboram atunci cu Asociația Rădăcini Culturale din București... Încet, încet, am legat prietenii deosebite și am ajuns să am cursuri la Universități precum Hyperion, Româno-Americană, Spiru Haret... Chiar și aici în Galați am avut ceva discuții cu mediul universitar, dar încă n-am ajuns la un rezultat concret...

A.G.S.: Îndrăgesc românii cultura japoneză?

Marui Yasuhiro: Oriunde am fost, am găsit oameni deosebit de interesați... La fel s-a întâmplat și în Galați... Măcar sunt interesați de literatură, filmul japonez sau măcar de jocul de go... Galațiul merită să cunoască și mai bine Japonia, cu tradițiile ei și istoria ei bogată...

A.G.S.: Dar niponii sunt interesați de limba română, de istoria noastră?

Marui Yasuhiro: Sunt destui. Și ar putea fi și mai

mulți. Când am organizat cursul de limbă română la Tokyo, au venit. Am beneficiat mult de ajutorul ambadorului Petre Stoian, cu care am realizat chiar un manual de limbă română adaptat specificului, ca să spun așa...

A.G.S.: Cum ați trecut de la limbă la literatura română? V-a ajutat să cunoașteți caracterul românilor?

Marui Yasuhiro (râde): Da, Caragiale... Mult.

O scrisoare pierdută, în special... Dar și *Bubico* mi-a plăcut mult, deși e mai redusă ca dimensiuni... Dar spune multe despre români... Relativ ușor am citit clasicii... Caragiale, Eminescu, Creangă. Dar și *Hanul Ancuței* al lui Sadoveanu. Sau *Domnișoara Christina* a lui Mircea Eliade...

A.G.S.: Ce ați dori să organizați aici, la Centrul

Cultural din Galați?

Marui Yasuhiro: În primul și în primul rând un curs de limbă japoneză. În România există la Iași, București, Cluj, Constanța, Brașov... Trebuie să fie și la Galați. Din două grupe: începători și medii, 15-20 de cursanți. Care ar ține o lună de zile, în octombrie, urmând, dacă va avea succes, să fie de două ori pe an... Apoi un curs de gastronomie japonez, unul de calligrafie shodu și poate și de go...

A.G.S.: Dar unul de istorie a culturii și spiritualității japoneze?

Marui Yasuhiro: Îmi place mult istoria, dar ar fi mai greu în limba română...

A.G.S.: Dacă tot am vorbit despre gastronomie, care ar fi mâncarea preferată românească? Dar, desigur, cea de acasă?

Marui Yasuhiro: Ciorba țărănească de vacuță, dar nu și cea de burtă! Și, clar, sushi!

A.G.S.: Dacă am vorbit despre literatura română, totuși, ce preferințe aveți printre scriitorii japonezi!?

Marui Yasuhiro: Yasunari Kawabata, Kenzaburo Oe, Haruki Murakami, Natsume Soseki... Nădăjduiesc ca prin cursurile mele să deschid noi punți de comunicare între oamenii celor două națiuni. Cred că este de folos și următoarea adresă pe internet: <http://romana.fc2web.com/>. Tot în acest scop am înființat și o editură, în noiembrie 2013, Ed. Culturală Ro-Japoneză.

mărțișorul, pe parcursul anului, dacă înflorește și are rod bogat, existând credința că pomul prefigurează viitorul acestora.

Odată cu trecerea timpului, „băutul mărțișorului” la Florii se diminuează ca desfășurare până la dispariție. În timp, ritualul nu mai este practicat de tinerele fete, își pierde caracterul de act simbolic investit cu funcții de consfințire a unei legături, a unui legământ, fiind păstrat doar de femeile mai în vârstă, într-o formă ușor alterată, căpătând preponderent un caracter de întâlnire amicală, informală. „Nu făceam băutul mărțișorului noi. Femeile mai în etati făceau, noi nu.”⁶ „Și strângeau mai multi femei la un loc, cî fetili nu făceau așa ceva, și spunea cî beu mărțâșoru’. Mărțâșoru’ era pus de-acuma la pom, da’ eli s-adunau mai multi acolo, spuneau zicători.”⁷
(va urma)

Note:

1. de cercetătorul Eugen Holban.
2. ultimele două categorii interviuate de Anișoara Stegaru, în anul 2006, în comuna Piscu.
3. Holban Eugen, Echinocliul de primăvară – Suratele, Revista Antares, 2005, Nr. Ianuarie- Februarie- Martie, p. 4.
4. Ștefan Tița, 63 ani, din comuna Piscu, 2006.
5. Trandafir Tasia, 68 ani, din comuna Piscu, 2006.
6. din comuna Piscu, 2006.
7. Busuioc Nicuța, 66 ani, amintindu-și de vârsta adolescenței, 2006, comuna Piscu.

CONCURS DE EPIGRAME

Centrul Cultural „Dunărea de Jos” și Clubul Umoriștilor „VERVA” din Galați organizează Festivalul Național de Epigramă „Umor la Mila 80” ediția a XVII-a, în perioada 3-5 octombrie 2014.

În cadrul acestui festival lansăm concursul de epigrame cu temele:

1. „ÎN COADĂ DE PEȘTE”
2. „LUNA DE MIERE”
3. Temă liberă

Se vor trimite câte două epigrame inedite la fiecare temă, dactilografiate sau redactate pe calculator, cu semnele diacritice corespunzătoare, într-un exemplar, pe o singură pagină format A4, în sistem **moto**, până la data de **20 septembrie 2014** pe adresa:

Ion Moraru, Str. Siret nr. 62, loc. Independența, cod 807165, jud. Galați cu mențiunea „pentru concursul de epigrame”.

Catrenele licențioase, precum și cele care nu respectă temele sau normele prozodice specifice epigramei vor fi eliminate din concurs.

La concurs pot participa epigramiști de pretutindeni, membri sau nu ai U.E.R., cu excepția celor din Galați. Informații suplimentare se pot obține de la președintele Clubului **Ion Moraru**, la Tel. 0766432075 sau e-mail moraruion@yahoo.com.

Paparudele

Un grup de 3-5 fete, sumar îmbrăcate, completând îmbrăcămintea cu frunze de boz, sunt udate cu apă după ce cântă la fiecare poartă paparuda. După ce cântă, li se dă în dar ca răsplată - covrigi, colăcei, nuci, biscuiți etc. La fiecare poartă se cântă sacadat:

Gărgăriță Riță
Dă Doamne să ploaie
Să curgă șiroaie
Când oi da cu sapa
Să țâșnească apa
Lapte să dea vaca....
Rudă paparudă
Vino de ne udă
Când oi da cu sapa
Să dea lapte vaca
Să mărite fata....

La unele porți mai adaugă un cântec de paparudă după ce au luat darul:

Rudă paparudă
Vino de mă udă
Că mărită fata
Dacă fată vaca
După ursu tunsu
Care fură fusu
Cu chelie-n cap
Bine c-am scăpat.

După ce au cântat și au primit darurile, pleacă la alte porți cu același cântec, și apoi se duc spre casele lor.

Fug chiuind - iu, iu, iu, iu ...

Cules de Lenuța Tăune din comuna Cavadinești, de la bunica ei Pachița I. Tăune de 77 ani, în anul 1952.

Foică foică

Foică foică
Când eram eu tinerea
Povestea bunica mea
Era viața foarte grea.

Că munceau de azi pe mâine
Pentru-o bucată de pâine
Că munceau din zori în noapte
Și de nimic n-aveau parte
N-aveam rochie de-mbrăcat
Nici cămașă de purtat
O-mbrăcam, o peticeam
Și cu lacrimi o udam.

Culeasă de Lenuța Tăune, de la Pachița I. Tăune, 70 de ani, Cavadinești

Vino soră de m-ajută

Și-am zis verde trei spanace
Nu știu soră ce m-oi face
Că flăcâii nu-mi dau pace.
Mi-am pus gând să mă mărit
Și-ncă n-am găsit iubit
Vino soră și m-ajută
Că ești mândră pricepută.

Unu-i harnic și frumos
Altu-i mândru inimos
Unu-i vesel priceput
Celălalt e ne-ntrecut.

Vino soră, vino-ndată
Că rămân nemăritată.

Culeasă de Lenuța Tăune de la Pachița I. Tăune, 70 de ani, Cavadinești

Moartea unei corciturii

(povestire din volumul „Pribegi la Dunărea de Jos”)

Ioan Gh. TOFAN

Cam pe la începutul mileniului al III-lea, societatea World Pilot Services S.R.L. Galați își avea sediul pe strada Portului, nr.28. Preluase imobilul, cu vreo trei ani în urmă, de la Administrația Fluvială a Dunării de Jos care se mutase alături, la nr 32, unde își construise o clădire modernă, înaltă de patru etaje, din beton, sticlă și aluminiu, vopsită în albastru, așa cum arăta și Dunărea scăzută în zilele senine și toride ale verii când cerul se oglindea în apele ei limpezi. Regia Autonomă a A.F.D.J.-ului putea astfel, numai de la câțiva metri, să supravegheze și vizual ce învârteli mai făceau piloții ăia trădători, ce se adunaseră într-o companie privată, foști cândva angajații lor, într-un fel chiar proprietatea lor, în viziunea unora, din moment ce scria undeva, la pravilă, că *activitatea de pilotaj* era proprietatea statului, în speță a Ministerului Transporturilor. Ori cine ar fi putut să monitorizeze mai bine această *activitate*, după ce a fost concesionată? Evident că Regia, chiar dacă în mediul piloților se afirma răspicat că *nimeni nu a moștenit, nu moștenește și nu va moșteni pilotajul*. Această frază, formată din trei propoziții, care s-a dovedit ulterior a conține mult adevăr, nu era agreată nici de urechile triumviratului care preluase, după concesionare, afacerea pilotajului. Cei trei foști piloți credeau cu tărie că nu vor mai scăpa pilotajul din mâini în vecii vecilor, ei și urmașii urmașilor lor. Poate că dacă s-ar fi îndurat mai târziu, când își făcuseră plinul, să cedeze piloților angajați un procent din afacere, altfel s-ar fi derulat evenimentele când s-a expirat concesionarea. Dar nu e scopul nostru să discutăm *vorbe* acum. O vom face, printre rânduri, pe măsură ce vom alcătui această carte.

În clădirea veche, cu un singur etaj, ce supraviețuise bombardamentelor din ultimul război mondial, W.P.S.-ul instalase la parter clubul și dispeceratul. Serviciul de dispecerat era asigurat, pe rând, de toți piloții, etajul fiind rezervat conducerii și personalului funcționăresc. Marinarii legători (sau barcagii, cum li se mai spunea) mobilizați în serviciu continuu, fură expediati la mansardă, aflată într-o latură a edificiului, formată

din casa scărilor care se termina sus cu un turnuleț, deasupra acoperișului. Parcă constructorul ar fi dorit să adauge clădirii acest turn, asemănător unei campanile, dar se răzgândise după ce îl înălțase cât de cât. De aceea mansarda avea tavanul cam jos. Două canapele uzate, o masă de brad și câteva scaune desperecheate o mobilau. Aici își făceau veacul marinarii, când nu erau pe teren, la manevrele de legare sau de dezlegare a navelor maritime. Pe cât se putea, când nu aveau treabă, coborau cât mai rar. Evitau membrii conducerii, formată din cei trei acționari, care îi repezeau cât colo, dacă îi vedeau umblând prin societate. Nu dădeau bine în aceleași haine pe care le purtau atât la manevrele din port, când trăgeau de parâmele grele sau de garlinele (parâme groase) din sârmă oțelită împletită, pline de unsoare, cât și în clipele de răgaz, când trebuiau să se întoarcă la sediul firmei. Cam strâmbau din nas doamnele elegante și parfumate de la birouri când se întâlneau nas în nas cu ei, pe scările spiralate și înguste, atunci când veneau obosiți de pe cheu, mirosind a sudoare, motorină, mâl, blană de câine ud sau naiba mai știe ce, cu bandulele (saule din frânghie împletită, adică parâme subțiri, care se prind de parâmele de legare ale navelor) încă umede, făcute colac precum lasourile cow-boy-lor din filmele americane, terminate însă la capăt, în loc de lațuri, cu pere din lemn sau împletite din frânghii, pe care le cărau în spinare sau în mâini. Numai Marin Hristu, fost vâtaf al barcagiilor, un marinăr solid, bonom din fire, trecut bine de cincizeci de ani, era spilkuit în permanență. Pentru că avea probleme cu niscaiva ciocuri la coloană, șefii se puseră de acord să-i acorde statut special. Nu mai era obligat să meargă la manevre dar trebuia să facă și altceva ca să-și justifice pâinea câștigată. Să stea la ușa de la intrare în societate, larg deschisă și iarna, dacă nu era prea ger afară, la poartă adică, atât timp cât dura programul funcționarilor. Într-un colț al patruleterului făcut de holul micuț era înghesuită o măsuță pe care se afla în permanență un registru iar de sub tăblia ei putea fi tras un taburet pe care nu prea se așeza chiar dacă spatele îl chinuia amarnic. Hirsut la înfățișare, datorită părului negru, des și aspru dar și a chipului fâlcos, inspira prudență în abordare oricărui nou-venit, oricât de plin de el ar fi

fost acela. Duritatea înfățișării îi era însă atenuată imediat după ce deschidea gura. Știa să învârtă cuvintele într-un limbaj protocolar, plin de respect. Era la curent cu mai tot ce se întâmpla în societate și cu fiecare angajat în parte, fie el marinar, pilot, șalupist sau funcționar. Ceremonios deci, fără însă a fi slugarnic, i s-ar fi potrivit o uniformă cu fireturi aurii și epoletă, ca cea a portarilor de la marile hoteluri. Isteț, nu pierdea ocazia de a profita puțin de locul pe care-l obținuse. Mai primea câte un pachet de țigări bune de la piloții care-l cunoșteau de-o viață și care îl simpatizau sau le cumpăra țigările primite uneori de aceștia, pentru serviciul prestat, de la comandanți. Le revindea apoi pentru un mic profit. Din această cauză era poreclit, cu ironie caldă, Truțulescu. Îi ținea companie, când era singur, o cățelușă maidaneză cu vârfurile urechilor ușor îndoite și bot ascuțit ca de vulpe, de talie mijlocie și cu blana deasă, de culoarea castanei coapte. De regulă stătea încovrigată, pe undeva, prin preajmă. Pe covorașul sintetic de la intrare se așeza după orele 16.00, când plecau conțopiștii. O strigau, cum altfel? - Fetița, fiind iubită de toți angajații. Aveau grijă de alimentația ei, dându-i oase de pui și bucățele de carne, aduse de acasă sau rămase de la pachetul luat la serviciu. Unii încercaseră să-i dea și *croanțe*, după cum botezaseră ei mâncarea specială pentru câini, dar Fetița le refuza, de fiecare dată, cu dispreț. Nimeni n-ar fi putut spune de unde apăruse și se pripășise acolo. Ca orice maidanez, care dăduse piept cu viața, avea o inteligență peste media câinilor de casă, fie ei de apartament sau de curte. Nu se trezea lătrând aiurea, în timpul programului funcționare, chiar dacă persoane străine de firmă intrau și ieșeau. Dacă Marinică nu le zicea nimic, ce drept ar fi avut ea să-i latre? După aceea își făcea cu prisosință datoria dacă simțea miros de străin. Ajunse rapid să-i cunoască pe toți piloții, inclusiv pe cei de la Brăila, Sulina sau Tulcea, chiar dacă aceștia se perindau mai rar pe la companie. Vara, când asfaltul din fața companiei se încingea din cauza vipiei, se scula lenoasă și, lipa-lipa, mergea la malul Dunării unde intra în apă și înota cuminte pe lângă țărm. Revenită pe uscat își scutura acolo blana, ca să nu stropască pe nimeni, și abia după aceea se întorcea pe preșul din fața scărilor, locul ei preferat de odihnă. Făcea asta de mai multe ori pe zi, până trecea anotimpul canicular.

Oamenii simpli, obișnuiți, când ajung să se îmbogățească o cam iau razna. Caută să-și alimenteze tot felul de dorințe, refulate în trecutul modest de altădată. Bărbații, de pildă, își iau amante tinere și frumoase, chiar dacă se apropie de bătrânețe (dacă nu sunt deja boșorogi), achiziționează mașini care de care

mai scumpe, își ridică vile cu zeci de camere, de care nu au neapărată nevoie, își fac, cum s-ar spune, toate mofturile. Cei cu educație mai aleasă, dar și cei care pretind asta, cu studii superioare încropite în facultăți particulare dubioase, aceștia din urmă fiind snobii, se apucă de vânatoare sau de jucat tenis de câmp, deși până mai ieri asemenea preocupări nu le stârniseră pasiuni. S-ar apuca și de jucat golf, cum fac bogații rasați ai lumii, dar unde să găsească terenurile astea în țara lor? Directorul firmei de pilotaj, nimeni altul decât unul dintre cei trei acționari, care deținea pachetul majoritar, un tip inteligent, cu simțul afacerilor în sânge, nu putea să se dezică de la această regulă nescrisă, devenită aproape cutumă. El alege vânătoria ca modalitate de destindere psihică, cândva permisă doar celor cu sânge albastru. La atâtea griji pe cap, în care cifrele cu zerouri multe se învâreau neîncetat în minte, asemenea roțițelor unui ceasornic, ce altceva mai nobil l-ar fi putut destinde pe un bărbat bogat, plin de bani, trecut de prima tinerețe? Așa se face că de la un timp, la sfârșit de săptămână, bossul era tot mai des văzut trecând pe la firmă, îmbrăcat în haine vânătorești de camuflaj, cu flinta în spinare. Uneori, din mașina de teren, proprietate personală, ieșeau VIP-uri ale urbei dar și personaje mult mai importante din capitală. Aproape întotdeauna era însoțit de unul din piloții de Galați, Grișa Lescov, lipovean născut în deltă. Vânător și pescar înnăscut și nu făcut, avea ca sarcină specială să se ocupe de câinele de vânatoare al patronului. Chiar dacă Grișa ar fi trebuit să plece la voiaj directorul dădea ordin să fie scos de la rândul de pe tabla piloților, atunci când apărea oportunitatea unei vânători. Într-o bună zi, vestea că șeful cel mare (cum îi mai spuneau pentru a-l deosebi de ceilalți doi acționari) își cumpărase un puiantru de brac german se răspândi repede în rândul angajaților. Rar văzuseră asemenea exemplar de rasă. După ce cățelandrul deveni adult, Grișa venea la condică, ducând în lesă dulăul superb, cu blana maro închis și părul scurt și des, periat cu grijă, lucind aidoma crupelor țesălate ale cailor. Talia destul de înaltă, de vreo șaizeci și cinci centimetri, mușchii pieptului reliefați și mișcându-se ca cei ca ai sportivilor culturisti care se dau în spectacol, capul semeț și puternic, urechile relativ lungi și pleoștite, ținuta dreaptă, emanând tinerețe și forță, te dădeau gata, oricât de nesuferiți ți-ar fi fost câinii. Bracul a fost botezat Otto și putea fi văzut tot mai des cum sărea din mașină când se întorcea patronul de la vânatoare. Lui Grișa, când îl avea în grijă tot timpul, îi plăcea să-l lase slobod prin fața sediului companiei. Câinele zburda de preferință pe dig, încoace și încolo. Pilotul îl urmărea, în asemenea împrejurări, împreună cu alți gură-casă.

Apoi scotea din buzunar o minge de tenis de câmp pe care o arunca cât putea de departe. Striga „Aport!” și dulăul se repezea, după minge. Când i-o aducea la picioare, îi pune imediat lesa. Îl mai lăsa liber și când se întorcea cu jupânul de la vânătoare, când acesta mergea sus ca să se schimbe. Pleca apoi acasă, cu mașina de serviciu, împreună cu bratul. Într-o seară de iarnă geroasă, directorul, venit de la vânătoare, zăbovise la etaj mai mult. La coborâre îl găsi pe Grișa tremurând la poartă. Îl luă imediat la rost:

-N-ai plecat încă? Unde-i Otto?

-Nu dau de el, *Capo*. Mă cam tăia la burtă și m-am dus, ca tot omul, la budă. Când m-am întors, ia-l de unde nu-i. L-am căutat peste tot, până dincolo de bomba „La Doi Țigani”.

În afara celor doi acționari, numai Grișa îndrăzne uneori să-i spună așa directorului. Știa că-i apelativul care-l încânta pe șef. Probabil îi plăceau filmele cu mafioți, își dădeau angajații cu presupusul.

-Parcă ți-am zis, lipovene, să nu-l slăbești din ochi. Câinele ăsta m-a costat o avere, dacă vrei să știi. Trebuia să-l iei cu tine la umblătoare. Dacă nu apari cu el în cinci minute, o să-ți pară rău că nu ți-ai dat drumul în pantaloni.

-N-a încăput în WC, șefu'. Știi doar că n-are nici un metru pătrat. Abia de ai loc să te așezi pe colac.

-Nu mă interesează. Trebuia să-l iei în brațe. Dacă dispăre îți desfac imediat contractul de muncă.

De afară începu să se audă, apropiindu-se, lătrături de câini.

Patronul ciuli urechile:

-Tu auzi hă măiala? Pariez că Otto s-a încăierat cu javrele din port. Hai repede să vedem ce se întâmplă

-Nu aud schelălăială, *capo*. Astea-s lătrături de nuntă câinească. Auoleu! Te pomenești că Otto o fi îmbârligat-o pe Fetița? Parcă deunăzi am văzut-o cum se târa cu fundul pe zăpadă.

-Ce făcea?

-Intrase-n călduri, șefule. Așa se manifestă la cățele, se simți dator Grișa să explice.

-Ești nebun? Vrei să-i strice pedigreeul?

-Cui, Fetiței?

-Lui Otto, zevzecule!

-Păi nu văd cum. Nu Otto o să nască.

Directorul se uită la pilot, gata să-l înghită:

-Oricum te dau afară după povestea asta. Hai să vedem pe unde-i curvarul de Otto.

Se luară după corul de lătrături și cam prin dreptul Palatului de Navigație, sus pe dig, dădură peste nuntă. Otto, cu limba scoasă de-un cot, o posedă pe Fetița. În jurul lor nuntașii blănoși, vreo șapte-opt maidanezi,

din cei care se aciuaseră pe la pontoane, protestau supărați, lătrând de mama focului.

-Ce-a mai încâtărămat-o, șefule! exclamă Grișa, plin de entuziasm.

-Desparte-i imediat, se răsti patronul.

-E prea târziu, șefu'! Ar fi păcat mare, pe cuvântul meu! Cine știe dacă o să mai aibă vreodată bucuria asta.

-Ai dreptate! aprobă directorul, uitându-se fascinat la acuplarea celor două animale.

Nu punem mâna-n foc că evenimentele s-au întâmplat întocmai. Sursa informațiilor provine de la marinarii legători care erau prezenți la sediul companiei, în seara aceea. V-ați întreba, cum e și firesc, ce naiba căutau acolo în loc să fie prin port, la legat și dezlegat cargoboturi? Majoritatea marinarii chiar erau împrăștiați atunci prin cele trei porturi ale orașului - Docurile, Bazinul Nou și Portul Mineralier. Dar întotdeauna trebuiau să fie oameni și pentru manevre neprevăzute. În seara aceea pilotul de serviciu (care de obicei, nu prea avea habar de ce se întâmpla afară pentru că era angrenat mereu în convorbiri la cele două telefoane și la stația radio, bașca mai trebuia să scrie orice mișcare în mormanul de registre de pe birou) a primit vizita agentului unei nave maritime care i-a depus un buletin de manevră cu executare imediată. Inițial, vaporul, care plecase din Sulina cu destinația Galați, trebuia ancorat în radă pentru că dana era ocupată. Dar în timpul marșului pe Dunăre comandatul navei primise instrucțiuni de la armator, urmare a raportului trimis prin fax care reclama terminarea în curând a apei de spălat din tancuri, să intre urgent în dana de apă, respectiv dana 15. Era o practică curentă a comandanților de nave, în special arabi, să ceară asemenea manevre neprevăzute în comandament, mascându-și sub acest pretext, chiar dacă plăteau o prestație în plus, hotărârea de a ieși la mal, împreună cu echipajul, după atâtea zile petrecute pe mare. Întrucât cargoul înainta vertiginos, trecând în acel moment de Cotul Pisicii, pilotul de la dispecerat fu nevoit să iasă afară din birou. Legătorii nu răspundeau întotdeauna la telefonul din mansardă, ieșind uneori pe cheu să-și mai dezmoștească picioarele și să mai tragă dintr-o *papacioaică* (țigară). Găsindu-i la malul Dunării, le puse în brațe buletinul pe care trebuiau să-l înmâneze pilotului, zorindu-i să ajungă repede în dana cincisprezece, unde cargoul ajungea în douăzeci de minute. Drumul cel mai scurt până la dană era exact pe dig, unde nunta câinească era în toi. Se uitaseră și ei la ce se petrecea dar mai de la distanță.

(va urma)

Castelul Brâncovenesc de la Sâmbăta de Sus (II)

(urmare din numărul 149 al revistei Dunărea de Jos)

În 1823, Grigore Brâncoveanu, mare ban al Olteniei, împreună cu soția sa Safta, dăruiesc moșiile lor *Sâmbăta de Sus* și *Poiana Mărului* bisericii grecești din Brașov.⁽¹⁴⁾ Emil Vârtosu semnalează existența unui tablou în ulei (100 x 80 cm) la biserica grecească din Brașov, care îl redă pe Grigore Brâncoveanu la vârsta de 59 de ani, deci în anul donației. În anul 1826 la 8 aprilie, Grigore Brâncoveanu emite un document din care rezultă modul cum trebuie să folosească Biserica Grecească aceste domenii.⁽¹⁵⁾

Astăzi, cine vizitează aceste locuri nu mai poate admira Palatul Brâncovenesc cum a fost el construit de Constantin Brâncoveanu. Trebuie să se mulțumească cu ultimile vestigii: o poartă ca un arc de triumf, care nu are nimic brâncovenesc ca formă, fiind rezultatul unei refaceri, două mari pivnițe ale vechiului palat-suprapuse astăzi de o clădire dreptunghiulară cu aspect baroc. Poarta, așa cum apare astăzi, are înglobată în ea coloane corintice, precum și capitele provenite din vechiul palat brâncovenesc.

Frontispiciul porții este împodobit cu stema brâncovenilor (o cruce încadrată de o cunună ovală de laurus nobilis - simbolul izbândeii și al gloriei) reprodusă în relief pe stâlpul din stînga, deasupra locului unde este săpat anul **1800**. Pe stâlpul din dreapta, la aceeași înălțime, se poate citi inscripția **Dic. 9 Oct.** Alături de stâlpul din stînga, se află o poartă mai mică, lată de 1,6m și înaltă de 2,1m.

În perioada anilor 1965-1966 un număr de 17 fragmente de piatră sculptată găsite prin curte: 6 postamente de coloană, 4 capitele, 3 fragmente de corpuri de coloane și 4 console, au fost duse la București și expuse la Mogoșoaia.

Prima pivniță este accesibilă numai din interiorul clădirii și este de format dreptunghiular acoperit de un semicilindru⁽¹⁶⁾. La construirea zidului, au fost folosite cărămizi și bolovani din piatră. La a doua pivniță, mult mai mare, accesul se face din afara clădirii.⁽¹⁷⁾ În centrul pivniței se află un pilon de cărămizi ridicat pe o bază dreptunghiulară (Foto). Din acest masiv pilon central se desfășoară patru arcuri, creându-se patru compartimente deasupra cărora se ridică pe pandantivi câte o calotă sferică.

Grosimea zidului este mai mare aici în

comparație cu cealaltă pivniță, dar sistemul de ridicare a zidului, dimensiunea cărămizilor este identică. Asemănarea acestor pivnițe cu cele de la Mogoșoaia și Potlogi este izbitoare, diferă doar proporțiile.

Elementele cele mai reprezentative de la *Sâmbăta de Sus* sunt fragmentele de piatră sculptată care s-au mai păstrat. Un mic fragment de capitel cu frunze ajurate este asemănător cu capitelurile foișorului de la Mogoșoaia. Regăsim aceeași floare de lea cu trei petale ce se ridică

la capătul unui lujer fin între frunzele de acant. Două console aduse de la *Sâmbăta de Sus* sunt identice cu un tip de consolă din interiorul palatului de la Mogoșoaia. Aceste asemănări ne duc cu gândul că palatul de la *Sâmbăta de Sus*, construit de Constantin Brâncoveanu, având un plan dreptunghiular cu ieșire pe fiecare fațadă a palatului, o încăpere mai mare pe fațadele laterale, un foișor pe fațada principală iar spre grădină, pe fațada opusă, o loggie formând o încăpere mare deschisă cu coloane de piatră ce susțin arcada, este foarte asemănător cu palatele de la Mogoșoaia și Potlogi.⁽¹⁸⁾

Din descrierea lui N.Iorga efectuată în anul 1906, când a vizitat acest castel, au rămas următoarele impresii: „Palatul acesta cu multe

încăperi și cu o largă sală de danț, ce-și înegrește acum în zadar scândurile necălcate, a fost zidit de Grigore Brâncoveanu, ale cărui inițiale, „G.G.B.” strălucesc aurite pe balcon, dar ale cărui arme au fost date jos de curând, din porunca noilor proprietari”⁽¹⁹⁾

În perioada 1876-1882, castelul cu tot terenul ce-l avea era arendat câte trei ani lui Clocotțean din Tohanul vechi și apoi unui oarecare Fodor. După această perioadă, biserica grecească din Brașov, prin delegații săi, Paraschiv și Ghenovici, arendau castelul și tot ce aparținea de el, pe cel puțin șase ani. Preotul Ion Mardan a ținut în arendă castelul în perioada 1882-1894. Preotul a locuit în acest castel pe toată perioada arendării. A urmat Spiridon Ion Mardan, fiul acestuia, care a arendat castelul cu o mie fiorini pe an în perioada 1894-1900. În anul 1901 au ars mai multe șure cu fân din curtea castelului. În perioada 1901-1903 arendaș a fost Mihai Tibaldi, după care au urmat până la 1906, Leon Solomon, notar din Drăguș. Frații Matei și Gheorghe Jicu din Drăguș au arendat castelul până în anul 1912, iar de la 1914 și până la 1918 notarul sas Iohan din Codlea a fost cel care arendase castelul.

În decembrie 1924, Petru Nicolae Cornilă cumpără castelul împreună cu două mori de apă de la Comunitatea grecească din Brașov cu optsutemii lei, banii fiind împrumutați de la un frate Dumitru Nicolae Cornilă care

locuia la Cleveland - Ohio - U.S.A. Dar în luna ianuarie 1925, pe baza dreptului de preemțiune, Statul a anulat vânzarea făcută și a restituit toți banii lui Petru Cornilă. Din acel moment castelul a trecut în proprietatea Ministerului Agriculturii și Domeniilor, sub ministeriatul lui Alexandru Constantinescu, care a hotărât să fie destinat unui „**Cămin de odihnă pentru scriitori, ziariști și artiști plastici și dramatici**”

Începând cu data de 1 iulie 1931, castelul a fost trecut la *Casa școalelor și culturii poporului*.

După ce castelul a intrat în patrimoniul Statului au fost efectuate reparații și amenajările necesare pentru destinația aleasă de **Cămin de odihnă**.⁽²⁰⁾

I n a u g u r a r e a Căminului de odihnă s-a făcut pe 2 iulie 1925, slujba religioasă a fost oficiată în fața clădirii, la intrarea principală, de către I.P.S. Mitropolit al Ardealului, Nicolae Bălan. Au fost de față Al. Constantinescu, ministrul Agriculturii și Domeniilor; Al. Lapedatu, ministrul Cultelor și Artelor, și alte oficialități, precum și foarte mulți săteni din localitate.

S-a decis ca în perioada lunilor iulie, august și septembrie, căminul să primească câte 16 persoane pe lună: 4 ziariști, 4 scriitori, 4 pictori și 4 artiști dramatici. La începutul fiecărei serii, la poartă se va arbora drapelul național, iar intrarea principală, marginile scărilor, ușa sălii de lectură și mesele din sufragerie se împodobesc cu ramuri verzi de brad și flori naturale culese din cele două ronduri din fața castelului. Așa se primea la Căminul de odihnă elita intelectualității din România.⁽²¹⁾

Al. Lapedatu în calitatea lui de ministru al Cultelor și Artelor a donat câte 200.000 lei în rentă celor trei sindicate, astfel ca din veniturile lor să fie ajutați cei care vor beneficia de odihnă la acest cămin. În același timp s-a angajat să se restaureze biserica brâncovenească de la Sâmbăta de Sus pe cheltuiala Statului.⁽²²⁾

Curățenia exemplară din camerele frumos mobilate și împodobite cu glaste de flori, cât și parcul bine întreținut, făceau din acest cămin un loc de refugiu dorit și invidiat. O descriere a clădirii și a parcului, dar și a unui **Regulament de funcționare** au fost redactate special pentru a fi puse la dispoziție celor patru instituții care au rolul să facă delegările celor care vor beneficia de această locație. Reținem câteva amănunte referitoare la amenajarea interioarelor și a parcului adiacent:

- „*La jumătatea balconului și aproape de marginea de sus este făcută din fier forjat o formă de inimă, în mijlocul căreia stă o cruce, iar sub ea este prinsă, pe o tablă vopsită cu alb, o cunună neagră de lauri (în formă ovală lungă de două palme și lată de una și jumate) ce*

încadrează inițialele G.P.B. (Grigore Prinț Brâncoveanu)”

- La intrare te întâmpină o alee de brazi largă de 8 m care „*se bifurcă în două ce cuprinde un mare rond oval cu flori. În fața castelului, la o distanță de un metru dela zid sunt opt bucăți de stâlp rămași din ruinele vechiului castel a lui C. Brâncoveanu. Pe cele opt piese înalte de un metru sunt puse lădițe cu flori.*”

- De la intrarea principală, dacă o iei la dreapta pe cărarea din fața castelului, după ce treci de trei colțuri

ale clădirii, „*dai de o ușă care duce, în dreapta, la cuptorul de copt pâine și la baie, iar la stânga la pivnița unde se țin zarzavaturile*”

- Toată proprietatea căminului de odihnă este împrejmuită cu gard de scânduri înalt de 2.5 m. iar în interior sunt plantați pomi fructiferi și culturi de zarzavat.

- Fântâna cu roată este situată în grădina de la nord, „*este construită din șase tuburi de beton cu un diametru de un metru și este închisă cu șipci acoperite cu țiglă. Are o adâncime de 7m din care trei cu apă. Rufe se*

spală la pârâul Sâmbăta”

- Pentru locuit sunt amenajate 5 camere. La parter sunt două camere cu câte trei boxe fiecare. Boxele au câte trei paturi fiind destinate a fi locuite de familii cu un copil. La etaj sunt trei camere care sunt despărțite fiecare cu câte trei boxe, dar numai cu două paturi fiecare. Pe lângă pat, fiecare boxă are o măsuță și o garderobă. Tot mobilierul a fost confecționat și vopsit în alb, la Școala de meserii din Viștea de Jos

Sala de lectură de la etaj, destul de mare (12,2 x 11,1), luminată de cinci ferestre și o lampă cu petrol atârnată la mijlocul tavanului, sub care este amplasată o masă cu zece scaune, iar în dreptul a doua ferestre, câte o masă lungă fiecare cu câte douăsprezece scaune. În două din colțurile camerei, pe diagonală, sunt plasate câte un bufet cu vesela necesară. Sala este complectată și cu trei mese mici cu câte trei scaune. **Biblioteca** este poziționată într-un colț și avea înregistrate un număr de 650 de cărți. Pe pereții sălii de lectură erau atârinate mai multe tablouri printre care la loc de cinste era cel al lui Alex. Constantinescu - șezând pe scaun - întemeietorul acestui cămin de odihnă. Lucrarea era semnată de pictorul Marius Bunescu. Sub tablou sunt amplasate mai multe schițe și picturi. A fost semnalată în mod deosebit o lucrare a lui Aurel Jiguide care a văzut castelul din partea de nord; poarta veche de la intrare; două schițe care reprezentau trei sătence din localitate, una cu un copil în brațe, iar celelalte două, poartă pe umăr grebla și furca când se duc sau se întorc de la adunatul fânului. Pe un alt perete sunt amintite alte patru tablouri printre care unul este semnat de Ap. Mărculescu, altul de Maria Ciurdea-Steurer și Virgil Condoiu. Sunt semnalate și mai multe fotografii care îl

reprezintă pe Ionel.C.Brătianu, Vintilă Brătianu, generalul Artur Văitoianu și prefectul jud. Brașov, Constantin Radovici. Nu lipsește din această cameră o pendulă care cu siguranță indica orele fixate pentru programul de servit masa.⁽²³⁾

Nu surprinde pe nimeni faptul că acest cămin de odihnă are un **regulament de funcționare**, care reflecta în linii mari precizia și rigura cu care este obișnuit un ardelean. Se precizează în regulamentul instituțiile care au dreptul să propună oaspeți pentru căminul de odihnă:

- S o c i e t a t e a Scriitorilor Români;
- Sindicatul Ziariștilor din România;
- Sindicatul Artelor Frumoase;
- Teatrul Național.

Persoanele nu pot fi găzduite mai mult de o lună și numai în termenul seriilor din care fac parte. Nimeni nu are dreptul să introducă în cămin rude, prieteni sau servitori și nici câini și pisici. Persoanele care suferă de o boală oarecare, cu atât mai mult de una molipsitoare, nu vor fi primiți ca oaspeți în cămin. Oaspeții nu pot pretinde să fie serviți cu masa în camere și nu au dreptul să se amestece în treburile de gospodărie ale căminului sau să utilizeze mașina de gătit în scopuri personale. Oaspeții sunt rugați să respecte liniștea precum și orele de masă, ora de culcare fiind 23. Acest regulament a fost redactat în anul 1935 fiind îmbunătățit în comparație cu alte regulamente mai vechi, după experiența acumulată. Regulamentul este oferit celor patru instituții care au obligația să ceară declarații în scris de la oaspeți, „*că vor respecta în totul dispozițiile lui, iar declarațiile luate se vor anexa și trimite odată cu tabelul cu oaspeți*”.⁽²⁴⁾

În perioada când a funcționat, începând cu prima serie din 1 iulie 1925, s-au perindat nume sonore prin acest cămin de odihnă, precum:

- Scriitorii: Camil Petrescu, Adela Xenopol, Panait Mușoiu, care a beneficiat de odihnă opt ani la rând;
- Artiști plastici: Nicolae Tonitza, Eugen Phoebus, D.Paciurea care a fost de trei ori la Sâmbăta de Sus;
- Actori: George Vraca, G. Calboreanu, Mihăilescu-Brăila.

Căminul a fost închis în anul 1931

Panait Mușoiu a tradus în anul 1930, la Sâmbăta de Sus din cărțile instructive precum: *Savoir vieillir* și *Pour aimer et comprendre* de B.Blanchard, dar și *Esthetique et partie apologetique sur la peinture* de Leonardo da Vinci. Asta dovedește cum un intelectual distins a știut să profite de mediul prielnic și de liniștea ce domnea în castel.⁽²⁵⁾

După anul 1947, Castelul Brâncovenesc a intrat în gestiunea primăriei și a fost utilizat la început ca școală generală până în anul 1969, după care a fost transformat

în depozit de mere, până în anul 1993. După acest an a fost abandonat și este cunoscut faptul că în zonă există o numeroasă comunitate de țigani care au devastat-o sistematic. În anul 2006, primăria din Sâmbăta de Sus a concesionat castelul și terenul din jurul lui unei firme private din zonă, cu obligația de a o restaura, transformând-o în hotel de patru stele. Prin contract este prevăzut ca 20% din beneficii să fie virate la primărie și întregul personal de deservire să fie din comuna Sâmbăta de Sus. Imaginile alăturate reflectă realitatea la nivelul anului 2007.

Subsemnatul a întocmit un memoriu pe care la înmănat personal domnului Ministru al Culturii, Ion Caramitru în anul 1996, la care am anexat și istoria acestui castel, inclusiv fosta destinație de cămin de odihnă pentru actori, etc. cu speranța că se va salva de la distrugere. Se pare că destinul acestui castel a fost să fie distrus și din cauza neglijenței autorităților competente care au lăsat un monument

istoric să fie gestionat de o comunitate incapabilă și fără posibilități financiare să restaureze și să conserve un asemenea monument.

Note:

14. I Lupaș, Documente istorice privitoare la moșiile brâncovenești din Transilvania și Oltenia 1654-1823, Cluj, 1936. La pagina 1-26 apare „Actul de donație al Principelui Grigore Brâncoveanu, care dăruiește moșiile din Sâmbăta de Sus și Poiana Mărului pe seama bisericii Sf.Treime și a școalei din Brașov în aprilie 1823”.

15. Emil Vărtosu, Așezăminte Brâncovenești, București 1938. Tabloul are un text scris în limba greacă: „Grigore Basarab Brâncoveanu, principe al Austriei, cavaler al Rusiei și mare ban al principatului Țării Românești, din străvechea și prea strălucita familie românească, donator către Școala grecească și nemțească a sfinteii Biserici Grecești din cetatea Brașovului, al celor doua moșii strămoșești din Transilvania: Sâmbăta de Sus și Poiana Mărului „Doc. 168. și 471.

16. Dimensiunile primei pivnițe: suprafața de 36,27 mp, înălțimea maximă de 4,56 m. grosimea zidului-1,05 m.

17. Dimensiunea celei de a doua pivniță este: suprafața de 82,92 mp, înălțimea maximă 4,8m, grosimea zidului 1,3 m.

18. Șerban Semo, Pe marginea unor vestigii ale curții brâncovenești de la Sâmbăta de Sus, Rev. Muzeelor, anul IV, nr.2, 1967, pag.171.

19. N.Iorga, Pagini alese, pag. 57.

20. G.T.niculescu-Varone, Castelul Brâncovenesc, Ed. Bucovina, București, 1941, pag. 10-11.

21. Ibidem, pag. 18-19.

22. Ibidem, Cuvântarea ministrului Lăpedatu, pag. 22.

23. Ibidem, Căminul de odihnă, pag.42-47.

24. Ibidem Regulament pentru funcționarea Căminului de odihnă dela Sâmbăta de Sus, pag. 60-62.

25. Ibidem, Anexe, pag. 53-60.

DICTIONAR **ARTIȘTI PLASTICI GĂLĂȚENI 88**

Corneliu STOICA

PĂLIE, Romeo-Antonio – pictor. S-a născut la 12 iulie 1969, în Bârlad. A absolvit Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, clasa profesorului Vasile Grigore, promoția 1997. Membru al U.A.P., Filiala Galați, din anul 2000. Din 1998 participă la Saloanele anuale ale Filialei Galați a U.A.P. și la alte manifestări colective ale acesteia. Expoziții personale: Iași (1992, 1997); Bârlad (2000, 2001, 2002, 2003), Vaslui (2003); Galați (2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2010, 2014). Participări la expoziții de grup: 1991, 1994, 1995, 1998, 1999, Galeria de Artă „N. Tonitza”, Muzeul „Vasile Pârvan”, Bârlad; 1995, 1996, Muzeul Huniade, Universitatea Timișoara; 2000, 2001, 2002, 2004, Galeriile de Artă „Nicolae Măntu”, Muzeul de Artă Vizuală, Galați; 1992, Centrul Cultural Francez Iași; „Sacru și profan”, Galeriile de Artă „N. N. Tonitza”, Bârlad (2007). Participări la expoziții internaționale: Galeria „Contemporan Art”, Padova, Italia (1993); Burg-en-Bresse, Franța (1996); Dortmund, Germania (1997); Seafite, Miami, S.U.A. (1998, 1999); Quebec, Cnada (1998). Distincții: Premiul U.A.P. la Concursul Național de Artă organizat de Fundația de Artă „Sf. Luca”; Premiul Colegiului Național „Gh. Roșca Codreanu”, Bârlad; Premiul Liceului „Mihai Eminescu”, Bârlad; Premiul Fundației Americane „The New Way Global”, S.U.A.; Diplomă și Titlul de Laureat Național în Tabăra „La capăt de curcubeu”, Băile Herculane (2010). Are lucrări în colecții particulare din România și S.U.A.

Studiind la București cu unul dintre cei mai mari și sensibili colorişti români contemporani, Antonio Pălie nu putea să nu-l continue pe profesorul său. Și face acest lucru într-un mod personal, utilizând o culoare cu rezonanțe fove, cu sonorități muzicale, așezată adesea cu o mișcare gestualistă. Pictura sa

este purtătoarea unor mesaje comunicate metaforic. Între lumea materială și cea spirituală există o relație ontologică, iar drumul omului către mântuire este anevoios și cere renunțări și sacrificii. Compoziția lucrării „Lumina florilor” este concepută ca o revărsare de culoare, pornită dintr-o corolă de un alb strălucitor, plasată ca centru de interes chiar din mijlocul tabloului. Prezența unor verzuri de diferite nuanțe, răspândite în

pete pe întreaga suprafață a pânzei, printre roșuri, albastru, violet, este un semn al vitalității, al bucuriei, al perenității. „Zona roșie” este un fel de „purgatoriu”, calea sugerată printr-un fel de S invers, ce se pierde în adâncime și creează iluzia optică de perspectivă spațială, terminându-se în partea superioară printr-un fascicul de alb, dobândește valențele înălțării spirituale, dar și ale purificării. Pătratul, circumscris în patrulaterul celor două pânze sub diferite forme, este și el un simbol

Marină

biblic al fundației pe care a fost construit Templul Omului renăscut. În „Apocalipsă”, pictorul așează pe marginea compoziției, pe toate cele patru laturi, un înscris în limba ebraică, iar la colțuri cifrele 12 și 13, corespunzătoare unor versete din „Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul”. Tablourile pe tema motivului floral sparg tiparele clasice ale genului. Pictate într-o viziune modernă, ele sunt bine organizate compozițional, echilibrat paginate. Materia picturală, așezată atât cu pensula cât și cu cuțitul de paletă, este consistentă. Tușele late, viguroase, puse cu nerv, cântă într-o simfonie cromatică de roșu carmin, verde chinezesc, galben, oranj, violet, albastru ultramarin. Florile au o vrajă specifică, o poezie ieșită de sub penelul unui vitalist, calități care rezultă chiar și din modul în care pictorul construiește corolele, petalele, vasele în care stau florile, dimensiunile lor fiind voit exagerate. Uleiurile pe tema zborului sunt concepute ca o aglomerație de culori, în care se simte și influența picturii gestualiste, a barocului, a expresionismului și a fovismului. În această beție cromatică se distinge pe undeva chipul vreunei păsări, formele unor aripi, sau mișcarea concentrică, verticală sau pe diagonală a unor linii ce sugerează zborul ideilor, gândurilor, spiritului. Deși privitorul este pus în fața unei învălmășeli coloristice, petele, tușele au un ritm al lor, un dinamism care creează impresia de viață intens trăită. Imaginile din peisajele sale sunt din satele din împrejurimile Bârladului, din Delta Dunării, dar și din Italia și din Statele Unite ale Americii. Ca modalitate de a picta, Romeo Antonio Pălie optează pentru o viziune realistă în configurarea elementelor, pentru imagini clare, în care concretul să fie destul de convingător în exprimarea specificului formelor geografice și etno-culturale a zonelor care i-au inspirat subiectele lucrărilor. Case țărănești cu pridvor, amplasate pe malul unei ape sau la margine de pădure, pâlcuri de arbori, punți, stânci dominând imensitatea marină, poduri venețiene, canale pe care înaintează mici ambarcațiuni, edificii cu o arhitectură impozantă, scăldate în lumina crepusculară a asfințitului sau în cea difuză a zorilor, creează un cadru peisagistic de o mare forță poetică. Se simt parcă ritmurile și pulsațiile naturii, se aud glasul ierbii și respirația frunzelor, muzica apei, totul îmbrăcat în haina unor culori luminoase, cu străluciri ceramice, generos așezate pe suportul de pânză, în tușe și pete mari, dinamice sau liniștite, după starea sufletească pe care artistul a avut-o în timpul procesului de creație. Materia picturală are suculență, iar obiectele de cele mai multe ori sunt și ele supradimensionate.

Bibl.: Năstasă Forțu, *Orizonturi artistice contemporane*, Editura Pan Europe, Iași, 2006; Corneliu Stoica, *Întâlniri confortante*, Editura Sinteze, Galați, 2007; Corneliu Stoica, *Interferențe*, Editura Sinteze, Galați, 2009; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, Editura Art XXI, Iași, 2009; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011; Corneliu Stoica, *Acorduri cromatice la Dunăre*, Editura Sinteze, Galați, 2011; Corneliu Stoica, *Dicționarul artiștilor plastici gălățeni*, Editura ”Axis Libri”, Galați, 2013..

Adolescenta

Peisaj de toamnă

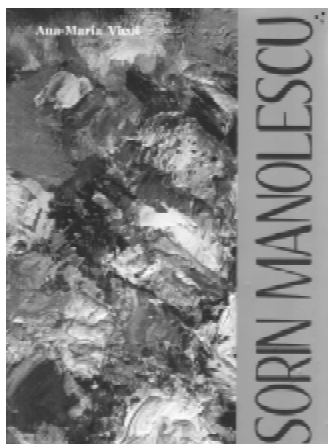

Natură statică cu flori

Un album consacrat pictorului brăilean

Sorin Manolescu

Corneliu STOICA

Ana-Maria Vicol, istoric și critic de artă brăilean, membru al U.A.P.R., expert în bunuri cu semnificație artistică, a publicat la Editura Maiko din București un masiv album de artă monografic (format 26x19 cm, 300 pag.), tipărit în excelente condiții grafice, dedicat pictorului Sorin Manolescu, un artist mai puțin cunoscut astăzi, dar

care alături de Gheorghe Naum, Mihail Gavriloș și Emilia Dumitrescu au format odinioară elita mișcării plastice din Brăila. Este o lucrare scrisă pe baza unei documentări arhivistice minuțioasă, cu totul deosebită față de alte cărți de acest fel, atât prin volumul informațiilor cât și prin felul în care este organizat materialul. „Despre Sorin Manolescu, notează autoarea chiar la începutul cărții, nu se poate scrie așa cum se scrie în mod obișnuit despre artiști, adică cercetându-i opera și izolând din biografia domestică acele câteva date obligatorii pentru luminarea unui fapt existent în operă. Nu se poate proceda astfel pentru că i-am altera întrucâtva propriul mod de a se raporta la pictură. Viața și opera lui au fost ca jumătățile perfect echilibrate ale unui întreg. Sorin Manolescu gândea arta ca pe o permanență obligatorie a unei vieți construite cu grijă, și nu ca pe un scop în sine. Condiția lui a fost aceea a intelectualului de ținută, educat și auto-educat, aspirând să-și construiască viața deasupra circumstanțelor și chiar, într-o măsură oarecare, deasupra unor realități contrariante, ostile, pe care le-a traversat fără a se lăsa stăpânit de ele” (pag. 5).

După o scurtă dar semnificativă prefață, intitulată „Puncte de vedere”, Ana-Maria Vicol își structurează lucrarea în mai multe secvențe: „Profesia”, „Artistul”, „Prietenii”, „Familia”, „Cronologie” și „Anexe”. În unele dintre acestea întâlnim alte subdiviziuni menite să ofere cu rigoare informații și analize care să ajute cititorul la înțelegerea cât mai bine a vieții, activității și operei pictorului. Parcurgând paginile, ca într-o peliculă cinematografică se derulează în fața noastră filmul unei vieți cu multe lumini și umbre, cu zile senine și de zăbucium, cu bucurii și necazuri, cu situații dramatice, dar care în final sfârșește cu satisfacția pe care creația a putut să i-o aducă celui care a zămislit-o. Însuși artistul scria într-o epistolă adresată Veneziei Elvendis, o tânără dintr-o familie de armatori greci, cu disponibilități pentru pictură, că „arta este singura amantă (sau viceversa) care nu te înșală niciodată, cu singura condiție ca să-i dedici

totul; în schimb ea îți oferă satisfacții pe care nu le poți avea de la nimic” (pag. 252).

Originar din comuna Armășești-Ialomița, unde s-a născut la 14 noiembrie 1895, Sorin Manolescu a absolvit

Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București (1920). Și-a luat doctoratul în științe economice și juridice la Instituto Superiore di Scienze Economiche e Commerciali din Genova, Italia (1922). Lucrând ca procurator la o societate comercială internațională din Milano și având încă din copilărie o atracție pentru artele plastice, în deplasările sale a vizitat muzeele și galeriile din Viena, Berna, Roma, Veneția, Paris și Londra, având astfel posibilitatea să cunoască arta europeană. Revenit în țară, ocupă mai multe funcții în București. Începe să practice pictura cu caracter intimist. În 1929, la 31 octombrie, se căsătorește cu Paulina Marcela Niculescu, absolventă a Institutului „Santa Maria” din București, iar la 5 august 1930 se naște unicul lor copil, Ioana (decedată la 12 iulie 2013). În anul următor este transferat ca șef al Inspectoratului Muncii din ținutul Dunării, cu sediul la Brăila, oraș în care se stabilește cu familia. Aici îl cunoaște pe pictorul Gheorghe Naum, iar în 1933, la Vâlcov (Ismail), îl întâlnește pe Mihail Gavriloș. Între ei se leagă o trainică și lungă prietenie. În vara anilor 1936, 1937 și 1939 îl însoțesc pe Ion Theodorescu-Sion la peisaj la Curtea de Argeș. Formează Grupul „Dunărea de Jos”, la a cărui primă expoziție din 1939 participă cu lucrări și Theodorescu-Sion. Toți trei manifestă pentru maestru un sentiment de respect și aleasă prețuire. „Ion Theodorescu-Sion, mărturisește Sorin Manolescu, a dat prin prezența și sfaturile lui un nou imbold strădaniilor noastre. Născut în județul Brăila, el a ținut ca acest grup din care spiritualmente făcea parte, să-și continue o activitate cât mai rodnică. Cu el ne sfătuim adesea, ținând un fel de ședințe de lucru. Pentru fiecare dintre noi, avea un fel special de a ne îndruma și sfătui. Cu Naum, care avea școală, discuta probleme tehnice; pe Gavriloș, care avea multă experiență și ușurință, îl îndruma asupra subiectelor, în timp ce pe mine, care pe vremea aceea eram la începutul formării mele de profesionist, căuta să mă lămurească asupra celor ce văzusem în muzeele din străinătate și modul în care să

utilizez aceste cunoștințe” (pag. 261).

În 1939, artistul este admis la Salonul Oficial de Pictură și Sculptură din București, la care va participa și-n anii 1940, 1944, 1945. În 1947, îmbolnăvindu-se grav, se pensionează și se va consacra în totalitate picturii. Și-a deschis expoziții personale în 1946, 1970, 1972 (retrospectivă), 1975, 1980. A participat la numeroase manifestări colective organizate pe plan județean, interjudețean, național. În anii 1959, 1961, 1963, 1964 a participat și la expozițiile colective regionale din Galați, fiind în acel timp membru al Cenaclului Artiștilor Plastici Galați-Brăila. A încetat din viață la 5 februarie 1981, la Brăila, fiind înmormântat la Cimitirul catolic.

În cadrul capitolului „Artistul”, Ana-Maria Vicol îi urmărește creația lui Sorin Manolescu în evoluția sa, pe perioade, referindu-se la temele și motivele întâlnite în pictura sa: portul, bălțile Brăilei, pădurea, aleea, casa țărănească, peisajul citadin, pajiște, copacul, natură statică, flori, interioare de atelier etc. Autoarea face considerații de ordin general și particular, analizează tablouri, reliefează ceea ce îi este specific pictorului. De pildă, atunci când comentează tablourile axate pe tema portului, Ana-Maria Vicol subliniază faptul că Manolescu, grație profesiei sale, cunoscând foarte bine viața portului, din „interior” cum s-ar spune, nu a putut să-l vadă pe acesta „pitoresc, decorativ și calm ca în vedutele orașelor-port italienești pe care le știa foarte bine, și nici exotic, ci să-l simtă ca un loc aspru, cu legi precise și neiertătoare” (pag. 23). Perioada 1936 – 1943 este considerată hotărâtoare pentru destinul artistic al pictorului, relațiile cu Naum, Gavriloș și Theodorescu-Sion dându-i încrederea pentru „a face trecerea de la condiția de pictor lucrând de plăcere, căutând – mai mult sau mai puțin – frumosul elocvent și agreabil, la condiția artistului care vede dincolo de datele imediate ale motivului” (pag. 30). Reținem aprecierea autoarei că naturile statice și florile, constant prezente în creația sa în toți anii, au constituit genul său preferat și că pictura lui Manolescu „ar fi meritat atenția posterității chiar dacă opera lui s-ar fi restrâns la acest gen” (pag. 36).

În capitolul „Prietenii” aflăm multe informații inedite

în primul rând despre pictorii de care l-a legat o trainică prietenie, Gheorghe Naum, Mihail Gavriloș, Emilia Dumitrescu, Theodorescu-Sion, ca și despre alți apropiați ai familiei pictorului, unii cărora instalarea la putere a autorităților comuniste schimbându-le dramatic condiția materială, dar care au știut cu decență și demnitate să supraviețuiască, să se adapteze la noua situație. Când a părăsit Vălcovul în urma anexării Basarabiei la statul sovietic prin odiosul tratat Ribbentrop-Molotov, Mihail Gavriloș chiar a locuit un timp, în 1941, cu soția și cei trei copii, în casa familiei Manolescu.

Reproducerile după tablourile artistului (85 la număr, unele dintre acestea fiind reluate și fragmentar) sunt de bună calitate și vin să demonstreze că într-adevăr creația lui Sorin Manolescu este a unui slujitor al penelului care a manifestat pasiune și respect pentru artă, că ea merită atenția specialiștilor și iubitorilor de frumos, că trebuie făcută cunoscută marelui public. Imaginile sunt făcute după lucrări din colecția Muzeului Brăilei, a fiicei artistului, Ioana Manolescu, și a unor colecționari

particulari ale căror nume autoarea le menționează. Ele ilustrează exemplar genurile cultivate cu predilecție de pictor: peisaj, natură statică și flori. În repertoriul peisagistic distingem priveliști din Bălțile Brăilei, șlepuri pe Dunăre, pajiști, luminișuri, interioare și margini de pădure, amurguri, toamne, câpițe de fân, scene din munca țăranilor la seceriș, margini de sat, case, aspecte citadine etc.

Albumul se încheie cu un bogat documentar fotografic (peste 60 de imagini grupate sub titlurile „Sorin”, „Marcela”, „Interioarele locuinței din Strada Belvedere 3”, „Ioana”) și 12 anexe cuprinzând corespondență și alte documente considerate de autoare ca importante pentru a face lumină asupra unor aspecte din viața artistului. Este un album conceput cu responsabilitate și înalt

profesionalism de Ana-Maria Vicol, mustind de informații, riguros în analize, care evaluează activitatea artistică a lui Sorin Manolescu și dă posibilitatea să i se cunoască valoarea operei acestuia și contribuția pe care a adus-o la îmbogățirea patrimoniului cultural-artistic al Brăilei și nu numai.

Natură statică cu vase

Șlepuri pe Dunăre

ACARETURILE din Galați ale schitului românesc PRODRUMUL

DOCUMENTE INEDITE (IV)

(Urmare din nr. 148, iunie 2014)

Pr. Eugen DRĂGOI

Recuperarea sumelor provenind din chiriile pentru ocuparea locuințelor gălățene ale Schitului athonit Prodrumu rămâne o problemă deschisă în prima jumătate a secolului al XX-lea. Într-un proces-verbal încheiat la 15 iulie 1931, referitor la

situația încasărilor din chirii se face, la final, următoarea precizare: „Imobilele sunt în stare rea, mici, greu locuibile și fără nicio rânduială, afară de imobilul din str. Codreanu nr. 27, care este mai locuibil, dar care totuși are nevoie de reparații...”.¹ La această din urmă casă se făcuseră reparații chiar în primăvara anului 1931 de către chiriaș, în contul chiriei²; imobilul fiind însă cuprins de igrasie, astfel de încercări de a-l face locuibil erau simple expediente.

Soluția de a însărcina pe psaltul Catedralei din Galați, Ioan V. Ștefănescu, să încaseze banii din chirii pentru schitul Prodrumu, anunțată în episodul anterior al acestui material, în opinia consilierului economic din cancelaria eparhiei era complet neperformantă deoarece dascălul respectiv „este lipsit de energia necesară supravegherii chiriașilor, recrutați din ce are orașul mai nevoie și mai nenorocit”³. Nu este mai puțin adevărat că mulți din chiriași părăseau locuințele fără să anunțe eparhia și fără să-și achite chiria⁴.

Îndatorirea oficială a Episcopiei Dunării de Jos, implicată în strângerea banilor datorati din chirii se dovedea o sarcină dificilă, fapt pentru care nu o dată consilierul eparhial referent al sectorului economic solicita chiriarhului ca eparhia să-i decline această obligație. Un nou referat cu o astfel de propunere („să se găsească modalitatea de a renunța la această administrare deoarece sunt foarte mari greutăți la încasarea chiriilor”)⁵ se înainta de către deținătorul funcției de consilier economic, preotul

Constantin Andrei, la 3 august 1931.⁶ Acest demers venea și datorită presiunilor pe care egumenul de la Prodrumu, ieromonahul Anichit Dimitriu le exercita asupra eparhiei de la Galați, socotind că administrarea chestiunii chiriilor pentru imobilele schitului reprezintă o imixtiune în drepturile așezământului monahal de la Athos. Într-un raport al respectivului egumen, redactat în vara anului 1931 se arată că Episcopia Dunării de Jos refuză să-i pună la îndemână situația chiriilor de la casele din Galați ale Prodrumului, până când semnatarul documentului nu aduce o adresă de la Ministerul de Culte. Supărat pe această atitudine, părintele Anichit cere Ministerului să ia măsuri ca pe viitor Episcopia din Galați „să nu-și mai aroge drepturi asupra averii Mănăstirii (sic!) Prodrumul, care nu-i aparțin...”.⁷ În realitate chiriarhul Dunării de Jos nu se afla sub nici un chip în culpă în legătură cu dreptul eparhiei pe care o conducea de a administra bunurile din Galați ale schitului. Cităm din „Normele pentru administrarea averii Prodrumului din Muntele Athos ce o are în România”, în vigoare din primăvara anului 1925:

„Prodrumul proprietar stabilește pentru administrator o plată, pe care o va ridica lunar.

Administratorul trebu(i)e să vândă produsele mănăstirii și să deie în chirie casele etc. prin licitație publică, cu oferte închise care se deschid: pentru averea din...Galați înaintea Consiliului Eparhial de acolo...

Vinderea de efecte, imobile etc. se poate face numai pe baza hotărârii soborului cu aprobarea consiliilor și a Ministerului de Culte.

Administratorul face și prezintă soborului buget an de an pentru anul viitor. Se aprobă de Ministerul Cultelor și de Eforia Centrală bisericească.

Socotelile se încheie an de an și se prezintă spre revizie și aprobare Ministerului de Culte și Eforiei Centrale. Apoi se trimite proprietarului spre darea descărcării...”.⁸ Potrivit celui de-al optulea punct din normele amintite, „Consiliul Eparhial poate controla situația și buna administrație (administrare, n. ns.) a averii din eparhie, conform îndatoririlor regulamentare”.⁹

O verificare în teren, efectuată de către delegații Ministerului Instrucțiunii, Cultelor și Artelor și Consiliului

Central Bisericesc, în data de 15 iulie 1931, ne încredințează că acareturile imobiliare ale Prodromului de la Galați se aflau în colaps. „Situat în centrul orașului - consemnează cei doi delegați, într-un referat comun întocmit la 30 septembrie 1931 - (imobilele) dăunează foarte mult esteticii urbanistice a locului, cât și mai ales atmosferei de respect și pioșie cu care trebuie să fie însoțită orice idee, orice gând, care merge către Aezământul Sfânt în posesia căruia se află astăzi aceste imobile. Cât privește imobilul menționat din str. Codreanu nr. 27, este mai locuibil; are însă absolută nevoie de anumite reparațiuni...”.¹⁰

Pe str. Codreanu, la nr. 29 se aflau două corpuri de case cu câte două etaje¹¹, insalubre, în stare cât se poate de rea și greu locuibile¹²; casa de la nr. 27 avea trei camere¹³. Acest din urmă imobil este închiriat, în noiembrie 1932, unui domn numit Hortens și sublocotenentului Dimitrie Tocariu din Marina Regală Română, pe trei ani cu o chirie totală de 18.000 de lei anual. Prin contractul de închiriere, între altele, locatarii respectivi aveau obligația să facă mai multe reparații, precum: „Zugrăvirea tuturor camerelor, inclusiv bucătăriile, reparația și vopsirea dușumelelor... a acoperișului” și să instaleze lumina electrică în toată casa¹⁴.

În ciuda stării extrem de precare a imobilelor schitului românesc de la Muntele Athos, acestea erau locuite de persoane nevoiașе care nu aveau alternative. Ne aflăm în perioada crizei financiare interbelice și a curbelor de sacrificiu! Condițiile de trai mai mult decât modeste ale unor persoane le determinau să accepte astfel de locuințe sub limita decenței vieții. Aflăm în anul 1931 că un oarecare A. Amondays locuia în casa din str. Pantelimon nr. 9 încă din 1895¹⁵.

(va urma)

Note:

1. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 19/1931-1935, f. 20.
2. *Idem*, f. 14-15.
3. *Idem*, f. 271. Referat din 30 mai 1933.
4. *Idem*, f. 367.
5. *Idem*, f. 33v.
6. Peste doi ani consilierul Andrei făcea o propunere similară. Cf. *Idem*, f. 271.
7. *Idem*, f. 36r-v.
8. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 2324/1929-1930, f. 3.
9. *Ibidem*.
10. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Dosare generale, dosar nr. 19/1931-1935, f. 138-139.
11. *Idem*, f. 279.
12. *Idem*, f. 138-139.
13. *Idem*, f. 279.
14. *Idem*, f. 198.
15. *Idem*, f. 89.

IN MEMORIAM

Ion Grosu

(n.6 iulie 1939, Galați – d.4 august 2014, Galați)

Epigramist, poet, scriitor satiric; a debutat în 1959, în ziarul *Drum nou* din Brașov, iar în 1997, a publicat primul volum, intitulat *Amânatele sosiri*, versuri, Ed. Hypatia, Galați. Colaborări la ziare și reviste: *Drum nou* - Brașov, *Viața nouă* - Galați, *Urzica*, *Moftul român*, *Satiricon* - Cluj, *Literatură și artă* - Chișinău. A mai colaborat cu posturi de televiziune din Galați, Brăila și București. A publicat: *Sunt un om important*, Ed. Latina, Galați, 1997; *Nu aștepta la uși capitonate*, Ed. Geneze, Galați, 1999; *Vă rog schițați un zâmbet*, Ed. Geneze, Galați, 2000; *Ploaie și rugăciuni*, Ed. Dominus, Galați, 2001; *Fum negru, fum alb*, Ed. Axis Libri, Galați, 2012; membru al Societății Scriitorilor „C. Negri”, filiala Galați, al Uniunii Epigramiștilor din România, și al Cenaclului Umoriștilor „Verva” din Galați. Prezent în 20 de antologii literare. În toamna acestui an epigramistul avea în proiect lansarea celei de-a șaptea cărți, *Vitrina cu zâmbete*, un volum cu peste 300 de epigrame, peste 10 eseuri umoristice și un text autobiografic.

Emoții Pictate

Pictam îngeri...
 Care-mi sorbeau diminețile
 Și mă păzeau
 Clipă de clipă
 În trecerea nesfârșită
 A stelelor prin dreptul meu.
 Aripa mari se întindeau peste lume
 Și-mi răcoreau diminețile unele
 Albastre
 Când deodată dintr-un tunet de umbre
 Apare chipul iubitei
 Despletit în așteptările mele
 Răvășit de ceasuri
 Cu aripa frânte...
 Noaptea plecase definitiv
 Din emoțiile mele
 Pictate cu mâna iubitei.

Țesutul

Am încercat de-a lungul anilor să înțelegem și să demonstrăm una dintre problemele fundamentale ale culturii țărănești și anume, dacă valoarea sa estetică este competitivă desigur și în plan general. Și, mai ales, cum li se poate demonstra acest lucru și unor sceptici și, mai ales, unora care lucrează chiar în domeniul culturii. Am încercat, de asemenea, să aflăm de ce unii intelectuali și, din păcate, chiar unii specialiști din domeniul etnografiei, nu pot percepe adevărata profunzime spirituală a creației artistice țărănești. Ne referim, bineînțeles, la specialiștii autentici. Dar pentru a porni la rezolvarea acestei probleme, se pune de la bun început încă o întrebare și anume: dacă există conștiința estetică la autorii obiectelor de artă țărănească? Și, dacă există, cum se poate demonstra acest lucru. „*Nu există*”, spun unii, fără a sta prea mult pe gânduri, sau pur și simplu ignorând acest aspect. Ei nici nu îi acordă prea mult credit – valoric - creației țărănești, considerând-o ca pe ceva banal, situată la periferia spiritualității, ceva rezultat cu totul întâmplător din activitatea casnică, obișnuită, un act minor desigur, dar care rămâne întru totul rudimentară, fapt ce îi determină marginalizarea. Și, bineînțeles, spun unii, a vorbi despre valori estetice atunci când ne referim la cultura țărănească, este, de fapt o adevărată profanare a creației autentice.

În ultima vreme ideea referitoare la valoarea a artei țărănești a fost acceptată de o bună parte dintre oamenii de cultură, precum și de majoritatea cercetătorilor autentici din domeniul etnografiei, dar mulți dintre aceștia au acceptat-o însă cam fără convingere, determinați fiind încă de vechile prejudecăți. Bunăoară, multora li se pare că a vorbi despre niște țesături țărănești, chiar de primă mână, în context cu picturile pe pânză ale unor artiști, chiar de slabă factură, dar care au o diplomă, ar fi o adevărată eroare, oricât de realizate ar fi obiectele de artă țărănească.

Acest mod de a gândi a adus grave prejudicii cercetării artei țărănești din țara noastră și, mai ales, operațiunii de salvare prin achiziționarea obiectelor foarte valoroase, deoarece, mulți muzeografi s-au mulțumit să reprezinte oarecum *suficient* și chiar vag acest domeniu, ignorând,

uneori, în bună parte, unele categorii de motive sau necunoscând importanța unor variante și, în consecință, valoarea unui tezaur deja constituit și, care, odată pierdut, rămâne pierdut pentru totdeauna. S-a pierdut astfel, pentru totdeauna, un adevărat tezaur.

Și, când facem această afirmație, nu avem în vedere doar estimările unor date culese de la sătenii vârstnici date referitoare la ceea ce s-a întâmplat cândva și pe care le considerăm reale, dar care, fiind ceva mai vechi, nu au putut fi verificate. Ne referim la obiectele destrămate chiar în timpul cercetărilor noastre. Am văzut ghelele de lână rezultate, iar reconstituirea lor s-a făcut mult mai ușor. Au existat.

După părerea unora, atunci când săteanca țesea un covor, folosea ca model un alt covor din sat și, nefiind artistă, nu-l putea copia întocmai și, așa apăreau variantele. Argumentul pare interesant la prima vedere, ținând cont însă de tehnica țesutului - a alesului în război - copierea exactă a modelului pe care îl are de obicei în față ar fi cea mai ușoară treabă. Cel mai dificil lucru este să îi conferi însă obiectului țesut o valoare artistică semnificativă, indiferent de modelul folosit, indiferent de gradul de asemănare a obiectului nou țesut cu cel folosit ca model.

În altă ordine de idei, obiectul care nu este făcut în silă și cu stângăcie, ci cu multă plăcere creatoare, cu știința rezolvării formelor și a armoniei culorilor atribuite, proprii autorului, nu poate fi considerat o copie.

„*Are ceva valoare!*”, spun cei mai generoși, dar este vorba de o valoare limitată la propriul ei cadru social-cultural și economic și nimic mai mult.

„*Pentru investirea unui obiect de uz casnic cu valoare artistică este necesară în primul rând, personalitate artistică și ceva școală!*”, susțin ei - și pe bună dreptate. „*Ori, obiectele de artă țărănească nu au nici măcar autori, având un caracter social prin excelență. În lumea satului nu există personalități - individualități artistice, adică oameni bine școliți și neapărat cu diplomă la mână!*”.

Într-adevăr, unele argumente pledează în favoarea acestei afirmații, dar ne întrebăm mai întâi, cum se poate realiza totuși o valoare artistică - deseori excepțională, în condițiile în care conștiința determinării acestei valori lipsește. Și, în plus, adevăratele valori ale artei țărănești - unele fiind adevărate capodopere ale culturii universale - s-au realizat în secolele trecute, adică atunci când nu exista nici un fel de școală prin satele noastre, iar când populației sătești i s-a facilitat accesul spre învățătură, spre școală, propria sa creație

artistică a scăzut treptat în valoare.

Pentru a găsi un răspuns satisfăcător - cât de cât - la aceste întrebări, precum și la altele ce au apărut ulterior, ne-am propus să analizăm cultura țărănească din mai multe unghiuri de vedere - sau mai bine zis din mai multe ipostaze, luând sub observație, toți factorii principali care participă la rezolvarea ei.

Dar, înainte de toate, am considerat că este imperios necesar să cercetăm cu mare atenție și, în același timp să colectăm, să achiziționăm, adică să salvăm cu multă responsabilitate, toate obiectele valoroase care se mai găseau prin locuințele țărănești, precum și informațiile păstrate încă în memoria unor săteni vârstnici. A fost o treabă foarte grea. Și aceasta, nu doar din cauza unor dificultăți inerente cercetării artei populare. Au apărut foarte repede, ca din senin și câțiva indivizi, mari „amatori” în ale etnografiei, și nu numai, amatori care, din păcate, se aflau plasați chiar și în comisia de achiziții a Muzeului Județean de Istorie. O adevărată pacoste pentru acțiunea de salvare a obiectelor și adăpostirea lor în depozitele Muzeului sus-menționat.

Am analizat mai întâi individul ca entitate, ca unică forță generatoare de cultură, în strânsă relație cu familia ca celulă socială ce grupează un număr restrâns de indivizi legați printr-un grad de rudenie foarte apropiat: părinți, fii, bunici, adică o adevărată forță generatoare de cultură, dar capabilă să-și conserve o bună parte din valorile create. Și când facem această mențiune, trebuie să specificăm că nu este vorba de un regim de conservare bazat pe principii muzeistice și pe o mare perioadă de timp, ci de o păstrare a unor obiecte cu valoare afectivă. Am analizat apoi comunitatea sătească și zona etnografică, ca spații aproximativ delimitate, în cadrul cărora se circumscriu aspecte ori nuanțe ale spiritualității unei etnii.

În primul rând, trebuie să ținem cont de faptul că săteanca nu-și concepea modelul covorului începând doar din momentul în care familia se hotăra să-i dea totul pentru a se apuca de treabă și, în plus, ea nu copia covorul pe care îl folosea ca model. După cum am mai afirmat și în alte materiale, săteanca începea să-și conceapă covorul încă din fragedă copilărie. La început în joacă, apoi, cu timpul, ea se „aventura” tot mai serios în conceperea unei adevărate opere de artă. Covorul ei era visul ei, era opera ei.

Am analizat, de asemenea, creația țărănească din perspectiva etno-istorică, prin prisma celor două categorii, spațiu - timp și, bineînțeles din perspectiva etno-estetică, urmărind cu atenție mai ales relația dintre categoriile frumos - util.

Vom prezenta în acest material, parțial, doar unele reflecții referitoare la individul - țaran - creator de valori artistice și, în aceeași măsură de bunuri materiale.

Oricum am încerca să analizăm și să comentăm arta țărănească, individul este totuși entitatea care o realizează.

Chiar și în cazul în care se asociază două ori trei sătence - mai ales la țesutul și alesul scoarțelor - de obicei una singură este autoarea covorului. Uneori se asociau câte două fete. Ele urzeau împreună, în același război, pentru două covoare, le țeseau, le alegeau, apoi tot împreună pe amândouă. Covoarele puteau avea - în nunele cazuri - același model sau fiecare din fete își făcea modelul pe care îl dorea.

Motivele care le determinau să țeară împreună erau: 1) gradul de rudenie, 2) prietenia, vecinătatea ori apartenența la același grup de surate. Uneori, mai contribuia, așa cum am menționat și mai sus, chiar potriveala în alegerea modelului, adică un mod asemănător de a gândi.

Rolul individului în cadrul familiei - adică celula socială - și chiar într-un cadru mult mai larg, adică în cadrul comunității sătești, este perceput oarecum confuz și trebuie studiat cu mai multă atenție.

Logic, nefiind cu totul independent față de ceilalți membri ai familiei, adică de părinți, bunici, frați, mătușe, dar și față de comunitate, - atât pe *orizontală* cât și pe *verticală* istorică - este greu de atribuit individului calitatea de autor în adevăratul înțeles al cuvântului. Și totuși, majoritatea sătencelor erau autoarele covoarelor pe care le țeseau - alegeau - chiar dacă, mai primeau sfaturi tehnice de la mame, bunici și mătuși.

Dacă este vorba de o realizare a valorii artistice în timp istoric, la nivelul unor colectivități anume, putem vorbi și de conștiință estetică colectivă cu determinare istorică, o conștiință care îl determină pe individ printr-un fel de psihism social.

Interesant este că nici măcar individul săteanul însuși, nu percepe dimensiunea actului său artistic în modul în care îl realizăm, îl receptăm și îl judecăm noi. El comite actul artistic cu mare emoție și profunzime, cu plăcerea artistului autentic, a artistului de pretutindeni, dar fără să-și dea seama de adevărata semnificație, de adevărata dimensiune a actului său creator, adică fără să-și dea seama de locul pe care îl ocupă opera sa pe scara valorilor. De fapt, nici nu știe că ar putea exista o scară a valorilor, pe care s-ar putea situa rodul trudei sale. Obiectul este făcut pentru a-i împodobi casa, pentru a-i asigura în felul acesta o anume demnitate în cadrul comunității sătești, deci pentru a fi apreciat de către membrii comunității din care face parte. Obiectele țesute și, mai ales covoarele, pot fi văzute tot timpul de oricare membru al comunității și, mai ales, de către rude și vecini, oricând doresc aceștia. Și fiecare vizită înseamnă un examen pentru familie, îndeosebi pentru fiică și pentru mamă.

(va urma)

Din sumar:

Festivalul de film FUTURE MOVIE - p. 2
Festival de Fanfare "Iosif Ivanovici" - p. 3
Agenda Centrului Cultural - p.4
Tabăra de creație, A. Stegaru - p. 5
Legarea suratelor, A. Stegaru - p. 6
Interviu cu Violeta Ionescu, Gh. Nazare - p. 8
Mic eseu despre poezia..., a.g.secară - p.12
Mihaela Gudană ..., cronică de I. Necula - p. 13
Bestii și basme, cronică de Victor Cilincă - p. 14
Calofilii metafizice, cronică de O. Mihalcea - p. 16
Literatură și festival, Marius Chiru - p. 17
Premii, concursuri, festivaluri, George Lateș - p. 18
Cu și fără timp despre..., Cezarina Adamescu - p. 19
Îmbrățișare, ultimul act, Eli Salamon, p. 20
Judecătoria de pace, Constantin Tănase - p. 22
Morții anesteziei, Scara la cer, N. Bacalbașa - p. 24
Poezie: Ramona Sandrina Ilie - p. 26
Poezie: Petrișor Militaru - p. 28
Citate despre Poezie, Ionuț Caragea - p. 29
Terre d'Artistes, Mariana Tomozei Cocoș - p. 30
Chipuri și...Semne, a.g.secară - p. 32
Interviu cu Marui Yasuhiro, a.g.secară - p. 33
Culegeri de folclor..., Lenuța Tăune - p. 35
Moartea unei corciturii, Ioan Gh. Tofan - p. 36
Castelul Brâncovenesc...(II), Radu Moțoc - p. 39
Dicționar Artiști Plastici Gălățeni, C. Stoica - p. 42
Cartea de artă: Sorin Manolescu, C. Stoica - p. 44
Acareturile din Galați..., Pr. Eugen Drăgoi - p. 46
In memoriam: Ion Grosu
Țesutul, Eugen Holban - p. 48

Suflet
către suflet!

Revista Dunărea de Jos

EDITOR:

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”

Str. Domnească, nr. 61, Galați, cod. 80008

tel.: 0236 418400, fax: 415590

e-mail: office@ccdj.ro

ISSN: 1583 - 0225

Manager:

Sergiu DUMITRESCU

Redactor-șef: Florina ZAHARIA

florinazaarina@yahoo.com

DTP și coperte:

Eugen UNGUREANU

nashu1962@yahoo.com

Foto coperta 1 și 4: Uke

Culegere și corectură:

Laura DUMITRACHE

Tematici

Numărul 151, Septembrie
Limbajul (Marea trăncăneală)

Numărul 152, Octombrie
Drepturi de autor

Numărul 153, Noiembrie
Practici culturale

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) sau pe adresa de facebook *ccdj Galați*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

Revista *Dunărea de Jos* este membră APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România)

O altfel de revoluție (literară) la Galați... și Brăila

Recent era publicat într-un cotidian un fel de clasament al prezenței, al numărului de muzicieni, pictori, sculptori și scriitori din România... Galațiul era pe locul cinci. Criteriile după care era făcut acel clasament era rezonabil, dar nu lămurea, apropo de numărul artiștilor (numai 92 în Galați: și artiști plastici, dar și muzicieni și scriitori) - sau n-am fost eu prea atent! - după care catastife s-au făcut numărătoarele.

Din punct de vedere scriitoricesc, avem (la Galați) o filială a Uniunii Scriitorilor din România, o reprezentanță a Filialei Iași, o Societate a Scriitorilor, candidați, avem tecucenii, dintre care mulți sunt la Filiala Bacău, avem „lupi singuratici” care sunt plecați la alte filiale decât cele menționate (sau au fost acolo de la început), avem gălățenii care nu mai locuiesc în Galați, dar mai ales avem cărțile tuturor celor au această nobilă preocupare, cărți care „demască” probabil aproximativ 300 de condeie...

300 de spartani (că doar în condițiile acestea de veșnică tranziție, asumarea condiției de scriitor presupune o existență spartană!) care rezistă unui asediu abstract, căruia îi fac sau nu față!

Sunt de toate vârstele, (sunt și vreo 2-3 Gavroche literari, dacă nu chiar Cosette, sunt și ajunși la vârste aproape de sută) scriu practic în toate genurile și în toate stilurile marcate de evoluționismul spiritualității omenеști, iau premii atât la nivel național, cât și la nivel local (nu deschidem acum discuția importanței unora dintre premii!), iar în ultimii 20 de ani putem spune că au declanșat un alt fel de revoluție, care, iată, este confirmată și independent, poate deocamdată mai mult cantitativ, prin acel loc cinci pe țară!

Cantitativ, deoarece saltul calitativ observat de spiritele critice la fața locului, ar trebui confirmat și de către așa numiții critici literari confirmați. Unii chiar fiind întru totul critici, din toate punctele de vedere, numirea fiind „pe bune”!

Dar până la adevărata instituționalizare a criticului literar, când acesta va putea lua la cunoștință sistematic de toate aparițiile editoriale remarcabile, nu numai de cele canonizate de către edituri consacrate, va mai curge apă pe Dunăre!

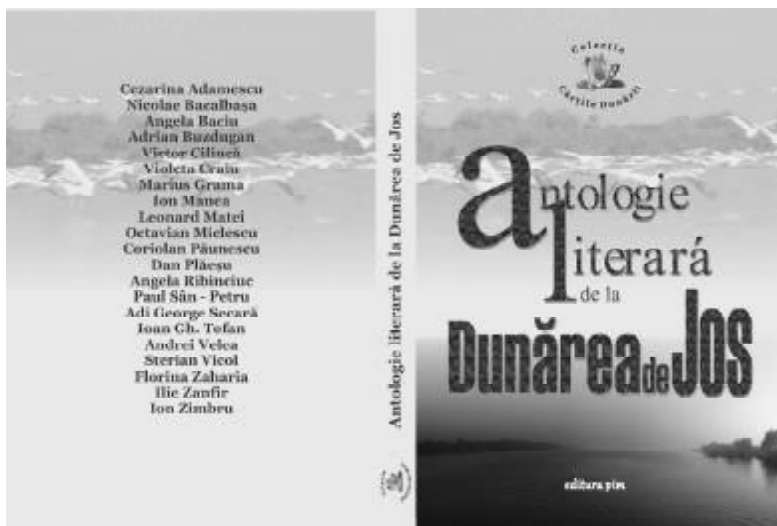
Și pentru că orice revoluție (autentică, iar nu confiscată) este o minune, poate chiar va avea loc o minune și se va scrie critic și despre valorile literare gălățene autentice, care n-or fi ele chiar 300, dar sunt destule!

Deoarece antologia noastră face referire la spațiul Dunării de Jos, nu trebuie să uităm nici valul vechi și mai ales cel nou de la Brăila, doi dintre componenții acestor „valuri” fiind și ei prezenți aici!

Deși inițial trebuia să conțină aproape 40 de scriitori, categorii filosofice precum Spațiul și Timpul ne-au oprit la un moment dat, demersul nostru oprindu-se aici printr-o paranteză deschisă: fiind o antologie a prieteniei, în cuvintele și gândurile noastre au fost toți cei pe care îi cunoaștem, apreciem, și ne vom pregăti cu toții pentru ediția viitoare, cine știe când va fi!

Evoluția, mai mult decât orice revoluție, continuă!

Și nu pot încheia aici până nu mulțumesc tuturor celor care au sprijinit proiectul, dar mai ales acestei Doamne deosebite, inițiatore a proiectului, care ne-a mobilizat pentru aceste cuvinte ale prieteniei: Doamna Rodica Rodean!

150 - Literatură și Festival

Galati, cod 800008, str. Domnească nr. 61
Tel/fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
e-mail: office@ccdj.ro - www.ccdj.ro